

ỦY BAN NHÂN DÂN THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH
TRUNG TÂM XÚC TIẾN THƯƠNG MẠI VÀ ĐẦU TƯ TP.HCM

THỊ TRƯỜNG KYRGYZSTAN

Thành phố Hồ Chí Minh 2022

MỤC LỤC

Chương 1: Tổng quan thị trường Kyrgyzstan.....	6
Các thông tin cơ bản.....	6
Các ngày nghỉ lễ tết.....	12
Con người và văn hóa ẩm thực.....	13
Môi trường chính trị.....	14
Kinh tế.....	17
Những thách thức thị trường.....	26
Cơ hội.....	26
Chiến lược xâm nhập thị trường.....	27
Chương 2: Các kênh bán hàng vào Kyrgyzstan.....	28
Dùng đại lý để bán sản phẩm và dịch vụ.....	28
Các nguồn website.....	28
Thành lập văn phòng.....	29
Nhượng quyền thương mại.....	30
Marketing trực tiếp.....	30
Liên doanh/Cấp phép.....	30
Bán hàng cho Chính phủ.....	31
Kênh phân phối và bán hàng.....	32
Chuyển phát nhanh.....	32
Thương mại điện tử.....	32
Các phương thức thanh toán.....	37
Kiểm soát ngoại hối	38

Hệ thống ngân hàng	38
Bảo vệ quyền SHTT	38
Chương 3: Những lĩnh vực đầu tư tiềm năng vào Kyrgyzstan.....	41
Nông nghiệp.....	41
Năng lượng.....	43
Ngành CNTT	44
Nhượng quyền thương mại.....	45
Sản xuất hàng may mặc.....	47
Thiết bị công nghiệp khai thác mỏ.....	48
Du lịch.....	50
Chương 4: Các quy định về thương mại, hải quan và các tiêu chuẩn của Kyrgyzstan.....	53
Các rào cản thương mại.....	53
Thuế nhập khẩu.....	53
Chứng từ và yêu cầu đối với hàng nhập khẩu.....	54
Những yêu cầu về việc ghi và dán nhãn sản phẩm.....	55
Tạm nhập.....	55
Nghiêm cấm và hạn chế nhập khẩu.....	55
Quy định về hải quan.....	56
Các tiêu chuẩn thương mại.....	56
Hiệp định thương mại.....	57
Các yêu cầu giấy phép cho các dịch vụ ngành nghề	58

Chương 5: Môi trường đầu tư.....	63
Tổng quan môi trường đầu tư.....	63
Cạnh tranh từ các doanh nghiệp nhà nước	64
Mở cửa và hạn chế đầu tư nước ngoài	66
Hiệp định đầu tư song phương	68
Tính minh bạch của hệ thống văn bản pháp luật.....	69
Giải quyết tranh chấp	73
Quy định phá sản.....	75
Chính sách công nghiệp	75
Bảo vệ quyền sở hữu	76
Thống kê đầu tư trực tiếp nước ngoài (FDI) và đầu tư gián tiếp nước ngoài (FDI)	79
Chính sách lao động	79
Chương 6: Một số vấn đề cần lưu ý khi du lịch, làm ăn kinh doanh ở Kyrgyzstan	81
Tập quán kinh doanh	81
Yêu cầu về Visa.....	82
Tiền tệ.....	83
Viễn thông/Điện	83
Vận chuyển.....	85
Ngôn ngữ.....	87
Y tế	87
Giờ địa phương, Giờ làm việc và Ngày lễ.....	88

Tạm nhập vật liệu và đồ dùng cá nhân.....	88
Lưu ý khi xuất hàng đi các nước Trung Á	89
Chương 7: Quan hệ Thương mại, Đầu tư giữa Việt Nam - Kyrgyzstan.....	93
Quan hệ chính trị Việt Nam - Kyrgyzstan.....	93
Quan hệ hợp tác kinh tế-thương mại	93
Hiệp định Thương mại tự do giữa Việt Nam và các quốc gia thành viên Liên minh kinh tế Á-Âu (EAEU) sau 5 năm nhìn lại	96
Thúc đẩy hợp tác kinh tế giữa Việt Nam và các nước Á-Âu	99
Đối đầu với những thách thức	101
Tháo gỡ khó khăn.....	103
Địa chỉ đại sứ quán hai nước và các thông tin hữu ích	105

CHƯƠNG 1: TỔNG QUAN THỊ TRƯỜNG KYRGYZTAN

Các thông tin cơ bản

Tên nước: Cộng hòa Kyrgyzstan

Thủ đô: Bishkek

Các thành phố lớn: Osh, Cholpon Ata, Karakol

Tổng thống: Tổng thống Sadyr JAPAROV (kể từ ngày 28 tháng 1 năm 2021)

Quốc khánh: 31/8 (1991)

Quốc kỳ:

Mô tả cờ

Trên lá cờ có hình ảnh cánh đồng màu đỏ với mặt trời màu vàng ở trung tâm có 40 tia sáng đại diện cho 40 bộ tộc Kyrgyzstan. Ở mặt ngược lại các tia chạy ngược chiều kim đồng hồ. Phần trung tâm của mặt trời là một vòng màu đỏ được bắt chéo bởi hai bộ ba đường, là sự thể hiện cách điệu của "tunduk" - vương miện của một yurt truyền thống của Kyrgyzstan. Phần màu đỏ tượng trưng cho sự dũng cảm và dũng cảm, mặt trời thể hiện hòa bình và sự giàu có.

Biểu tượng quốc gia: hình chim ưng trắng.

Di sản quốc gia: Kyrgyzstan có những địa danh là di sản thế giới:

- * Núi thiêng Sulaiman-Too
- * Hành lang Trường An- Thiên Sơn
- * Dãy núi Thiên Sơn

Loại hình chính phủ: Cộng hòa, Quốc hội lưỡng viện

Diện tích: 199.951 km²

- Diện tích đất: 191.801 km²
- Diện tích nước: 8.151 km²

Vùng biên giới: có chiều dài tổng 4,573 km và có biên giới với các nước các nước Trung Quốc 1.063 km, Kazakhstan 1.212 km, Tajikistan 984 km, Uzbekistan 1,314 km.

Dân số: 6.071.750 (ước tính năm 2022)

Xếp 112 trên thế giới

Cấu trúc dân số: (ước tính năm 2020)

- 0-14 tuổi: 30,39% (nam 930,455 / nữ 882,137)
- 15-24 tuổi: 15,7% (nam 475,915 / nữ 460,604)
- 25-54 tuổi: 40,02% (nam 1.172.719 / nữ 1.214.624)
- 55-64 tuổi: 8,09% (nam 210.994 / nữ 271.480)
- 65 tuổi trở lên: 5,8% (nam 132.134 / nữ 213.835)

Đây là tháp dân số của Kyrgyzstan. Tháp dân số thể hiện cấu trúc tuổi và giới tính của dân số một quốc gia và có thể cung cấp những hiểu biết sâu sắc về sự ổn định chính trị và xã hội, cũng như sự phát triển kinh tế.

Tỉ lệ tăng dân số: 0,86% (ước tính năm 2022)

Xếp thứ 110 trên thế giới.

Độ tuổi trung bình: 27,3 tuổi (ước tính năm 2020)

- Nam: 26,1 tuổi
- Nữ: 28,5 tuổi

Xếp thứ 147 trên thế giới

Tỉ lệ sinh đẻ: 19,54 ca sinh / 1.000 dân s (ước tính năm 2022)

Xếp thứ 72 trên thế giới

Tỉ lệ tử vong: 6,12 người chết / 1.000 dân (ước tính năm 2022)

Xếp thứ 151 trên thế giới

Dân tộc:

Người Kyrgyzstan 73,8%, Uzbekistan 14,8%, Nga 5,1%, Dungan 1,1%, 5,2% khác (bao gồm Uyghur, Tajik, Turk, Kazakhstan, Tatar, Ukraina, Hàn Quốc, Đức) (ước tính năm 2021)

Sự phân bố dân cư

Đại đa số người Kyrgyzstan sống ở các vùng nông thôn. Dân cư tập trung đông đúc nhất là ở phía bắc trong và xung quanh thủ đô Bishkek, tiếp theo là Osh ở phía tây. Khu vực đông dân cư nhất là phía đông, đông nam trên dãy núi Thiên Sơn

Đô thị hóa (ước tính năm 2022)

- Dân số thành thị: 37,5% tổng dân số .
- Tỷ lệ đô thị hóa: 2,05% tỷ lệ thay đổi hàng năm (ước tính 2020-25).

Tỷ lệ giới tính (ước tính năm 2022)

- Lúc mới sinh: 1,07 nam/nữ
- Từ 0-14 tuổi: 1,06 nam/nữ
- Từ 15-24 tuổi: 1,03 nam/nữ
- Từ 25-54 tuổi: 0,96 nam/nữ
- Từ 55-64 tuổi: 0,78 nam/nữ
- Từ 65 tuổi trở lên: 0,5 nam/nữ
- Tổng dân số: 0,96 nam/nữ

Tuổi trung bình của mẹ khi sinh lần đầu 22,6 năm (ước tính năm 2019)

Tuổi thọ bình quân : 72,35 tuổi (ước tính năm 2022)

- Nam: 68,27 tuổi
- Nữ: 76,71 tuổi

Xếp thứ 159 trên thế giới

Trình độ học vấn (số liệu năm 2018) Người từ 15 tuổi trở lên biết đọc và biết viết.

- Tổng dân số: 99,6%

- Nam: 99,7%
- Nữ: 99,5%

Khí hậu:

Khí hậu khác biệt theo từng vùng. Thung lũng Fergana phía tây nam thuộc kiểu khí hậu cận nhiệt đới và rất nóng vào mùa hè, với nhiệt độ đạt tới 40°C (104°F.) Các vùng đồi phía bắc thuộc khí hậu ôn hoà và Tian Shan từ kiểu khí hậu lục địa khô tới khí hậu cực, tùy thuộc độ cao. Tại các vùng lạnh nhất nhiệt độ ở mức dưới không trong khoảng 40 ngày mùa đông, và thậm chí tại một số vùng sa mạc còn có tuyết rơi thường xuyên trong thời kỳ này.

Vị trí địa lý:

Kyrgyzstan là một nước nằm kín trong lục địa tại Trung Á, giáp biên giới Kazakhstan ở phía Bắc, Uzbekistan ở phía Tây và Tây Nam, Tajikistan ở phía Tây Nam và Trung Quốc ở phía Đông. Vùng núi non Tian Shan bao phủ 80% đất nước (vì thế Kyrgyzstan thỉnh thoảng cũng được gọi là "Thụy Sĩ vùng Trung Á"), phần diện tích còn lại gồm các thung lũng và châu thổ. Hồ Issyk-Kul ở tây bắc Tian Shan là hồ lớn nhất tại Kyrgyzstan và là hồ trên núi lớn thứ hai trên thế giới sau Titicaca. Những đỉnh cao nhất nằm trên rặng Kakshaal-Too, hình thành nên biên giới với Trung Quốc. Đỉnh Jengish Chokusu, độ cao 7.439 m (24.400 feet), là điểm cao nhất và được các nhà địa chất (dù không phải là các nhà leo núi) coi là đỉnh nằm xa nhất phía bắc thế giới. Mùa đông với những trận tuyết rơi dày mang tới những trận lụt vào mùa xuân và thường gây thiệt hại lớn phía hạ nguồn. Những dòng nước chảy từ trên cao cũng là tiềm năng lớn cho thủy điện.

Ngôn ngữ: Tiếng Kyrgyzstan (chính thức) 71,4%, tiếng Uzbekistan 14,4%, tiếng Nga (chính thức) 9%, khác 5,2% (ước tính năm 2009)

(các) mẫu ngôn ngữ chính:

Дүйнө лүк фактылар китеби, негизги маалыматтын маанилү ү булагы. (Kyrgyz)

Kyrgyzstan là một trong số năm nước cộng hòa thuộc Liên Xô cũ ở Trung Á còn giữ tiếng Nga là một ngôn ngữ chính thức. Nước này đã thêm tiếng Kyrgyz để trở thành quốc gia có hai ngôn ngữ chính thức vào tháng 9 năm 1991. Đây là một tín hiệu rõ ràng cho những người Nga sinh sống ở Kyrgyzstan rằng họ được chào đón trong nước

cộng hòa mới, trong một nỗ lực nhằm tránh tình trạng chảy máu chất xám.

Tiếng Kyrgyz là một thành viên thuộc nhóm ngôn ngữ Turkic và được viết bằng ký tự Ả Rập cho đến tận thế kỷ 20. Ký tự Latinh đã được đưa ra và chấp nhận năm 1928, và sau đó đã được thay thế bởi ký tự Kirin năm 1941.

Nói chung, tất cả mọi người trong nước đều hiểu và nói tiếng Nga, ngoại trừ tại một số vùng xa xôi hẻo lánh. Tiếng Nga là tiếng mẹ đẻ của đa số dân cư thủ đô Bishkek, và hầu hết các giao dịch thương mại cũng như chính trị đều được tiến hành bằng ngôn ngữ này. Cho tới gần đây, tiếng Kyrgyz vẫn là ngôn ngữ được sử dụng tại gia đình, và hiếm khi được dùng trong các cuộc gặp gỡ hay các sự kiện khác.

Tuy nhiên, đa số các cuộc họp nghị viện hiện nay được tiến hành bằng tiếng Kyrgyz, với phiên dịch đồng thời cho những người không nói tiếng Kyrgyz.

Tôn giáo: Hồi giáo 90% (đa số Sunni), cơ đốc giáo 7% (Chính thống giáo Nga 3%), 3% khác (bao gồm Do Thái, Phật giáo, Baha'i) (ước tính năm 2017).

Kyrgyzstan là một quốc gia thế tục. Trong thời Xô viết, quốc gia vô thần được khuyến khích. Tôn giáo chủ yếu của nước này là Hồi giáo Sunni (đặc biệt là trường phái Hanafi) Hồi giáo tại Kyrgyzstan là một nền tảng văn hóa chứ không phải là sự thực hiện nghi thức hàng ngày đối với một số người.

Các nhà thờ Thiên chúa giáo chính là Chính thống Nga và Chính thống Ukraine. Một cộng đồng nhỏ người Đức là các tín đồ Tin lành Thiên chúa, chủ yếu thuộc phái Lutheran và Baptist.

Các truyền thống duy linh vẫn tồn tại, và là những ảnh hưởng từ Phật giáo như hành động treo cờ phướn trên những cây thiêng.

Một số lượng nhỏ Người Do Thái Bukharian sống tại Kyrgyzstan, nhưng trong thời kỳ Liên bang Xô viết sụp đổ đa số họ đã tới Hoa Kỳ và Israel.

Vận tải:

Vận tải Kyrgyzstan ở tình trạng kém phát triển vì kiểu địa hình đồi núi của nước này. Các con đường phải chạy ngoằn ngoèo theo các thung lũng, vượt qua những con đèo có độ cao tới 3.000 mét (9.000 feet) hoặc hơn nữa, và thường bị lở đất hay lở tuyết. Đường xá vào mùa đông có thể bị đóng hoặc không thể đi lại ở nhiều vùng xa xôi và có độ cao lớn.

Ngoài các vấn đề về đường bộ, các tuyến đường sắt được xây dựng từ thời Xô viết hiện đã bị ngăn cách bởi nhiều biên giới quốc tế, đòi hỏi thời gian hoàn thành các thủ tục cần thiết để vượt qua khi chúng còn ở tình trạng hoạt động được. Cũng cần chú ý rằng ngựa vẫn là phương tiện vận tải được lựa chọn nhiều, đặc biệt tại các vùng nông thôn và không có đường giao thông, bởi nó không phụ thuộc vào nhiên liệu nhập khẩu.

Sân bay:

Cuối thời kỳ Xô viết có khoảng 50 sân bay và đường băng tại Kyrgyzstan, nhiều trong số chúng được xây dựng chủ yếu phục vụ cho các mục đích quân sự tại vùng biên giới giáp Trung Quốc. Chỉ một vài sân bay hiện vẫn hoạt động:

- Sân bay quốc tế Manas cách thủ đô Bishkek 25 km về phía tây bắc là cảng hàng không quốc tế chính, với các đường bay tới nhiều quốc gia trên thế giới.
- Sân bay quốc tế Osh ở Osh là cảng hàng không chính ở phía Nam, với các chuyến bay hàng ngày tới Bishkek và các đường bay tới nhiều quốc gia trên thế giới.
- Issyk Kul International Airport ở Tamchy
- Sân bay Jalal-Abad được nối với Bishkek bởi hai chuyến bay mỗi tuần.

Đường sắt:

Thung lũng Chui ở phía bắc và thung lũng Ferghana ở phía nam là các điểm kết thúc của hệ thống đường sắt Liên bang Xô viết ở Trung Á. Sau khi các quốc gia độc lập xuất hiện thời hậu Xô viết, các tuyến đường sắt được xây dựng trước kia đã bị các biên giới hành chính cắt ngang, và vì thế ảnh hưởng nghiêm trọng tới hoạt động giao thông.

Những đoạn đường sắt ngắn bên trong Kyrgyzstan, tổng cộng khoảng 370 km (khả 1.520 mm), có ít giá trị kinh tế vì thiếu hàng hóa vận chuyển trên khoảng cách xa cũng như đi và tới các trung tâm như Tashkent, Almaty và các thành phố của Nga.

Hiện có những kế hoạch bước đầu để mở rộng các tuyến đường sắt từ Balykchy ở phía bắc và/hay từ Osh ở phía nam tới Cộng hòa Nhân dân Trung Hoa, nhưng chi phí cho việc này rất lớn.

Đường cao tốc: Tổng cộng: 30.300 km (gồm 140 km đường cao tốc)

Với sự hỗ trợ của Ngân hàng phát triển Châu Á, một đường chính nối từ phía bắc tới tây nam từ Bishkek tới Osh gần đây đã hoàn thành. Công trình này giúp việc liên lạc

giữa hai trung tâm dân cư chính trong nước - Thung lũng Chuy ở phía bắc và thung lũng Fergana ở phía nam trở nên dễ dàng hơn rất nhiều. Một phần của con đường này vượt qua một con đèo cao 3.500 mét dẫn vào thung lũng Talas ở phía tây bắc. Nhiều kế hoạch đang được đưa ra nhằm xây dựng một con đường chính từ Osh tới Cộng hòa Nhân dân Trung Hoa.

Đường trải nhựa: 22.600 km (gồm cả một số đoạn trải sỏi)

Đường không trải nhựa: 7.700 km (những con đường này làm bằng đất không lu và rất khó đi lại trong điều kiện thời tiết xấu)

Đường ống: Khí tự nhiên 200 km

Đường thủy: Các tuyến đường thủy chỉ hoạt động trên Hồ Issyk Kul, và đã thu hẹp nhiều từ sau khi Liên bang Xô viết sụp đổ.

Cảng: Balykchy (Ysyk-Kol hay Rybach'ye), trên Hồ Issyk Kul.

Đơn vị tiền tệ: đồng Som (KGS), Tỷ giá 1USD = 68,5 Som (ngày 20/6/2017)

Múi giờ: UTC + 6 (11 giờ trước Washington, DC, trong Giờ chuẩn)

(Nguồn: CIA factbook)

Các ngày nghỉ lễ tết

Các ngày nghỉ lễ chính thức và không chính thức của Kyrgyzstan:

Ngày 01/01: New Year's Day - Ngày năm mới (Ngày nghỉ lễ chính thức)

Ngày 7/01: Orthodox Christmas Day - Ngày Giáng sinh chính thống (Ngày nghỉ lễ chính thức)

Ngày 23/2: Defenders of the Fatherland Day - Ngày bảo vệ quê cha đất tổ (Ngày nghỉ lễ chính thức)

Ngày 01/3: Day of the Asky Tragedy - Ngày Asky Tragedy Ngày 3/3: State Flag Day - Ngày State Flag

Ngày 8/3: International Women's Day - Ngày quốc tế Phụ nữ (Ngày nghỉ lễ chính thức) Ngày 20/3: March equinox (Nghĩ theo mùa)

Ngày 21-23/3: Peoples's Holiday of Nooruz - Lễ hội Nooruz (Ngày nghỉ lễ chính thức)

Ngày 24/3: Day of National Revolution - Ngày Cách mạng

Ngày 7/4: People's April Revolution Day - Ngày Cách mạng tháng 4 Ngày 1/5: Labor Day - Ngày Quốc tế Lao động (Ngày nghỉ lễ chính thức) Ngày 5/5: Constitution Day - Ngày Hiến pháp (Ngày nghỉ lễ chính thức) Ngày 9/5: Victory Day - Ngày chiến thắng (Ngày nghỉ lễ chính thức) Ngày 29/5: Day of the Armed Forces - Ngày Lực lượng vũ trang

Ngày 15/6: Orozo Ait - End of Ramada (Ngày nghỉ lễ chính thức) Ngày 21/6 June Solstice - Điểm chí tháng 6 (theo mùa)

Ngày 21/8: Kurman Ait - Ngày nghỉ lễ của đạo Hồi giáo (Ngày nghỉ lễ chính thức)

Ngày 31/8: Independence Day - Ngày Quốc khánh giáo (Ngày nghỉ lễ chính thức)

Ngày 23/9: September equinox (theo mùa)

Ngày 7-8/11: Day of the Great October Socialist Revolution - Ngày Cách mạng Chủ nghĩa xã hội (Ngày nghỉ lễ chính thức)

Ngày 21/12: December Solstice - Điểm chí tháng 12 (theo mùa)

Con người và văn hóa ẩm thực

Người Kyrgyzstan rất hiếu khách. Nếu bạn đến Kyrgyzstan và làm quen được những người bạn bản xứ thì đây quả là món quà vô giá. Họ thích mời bạn bè về nhà và dùng bữa. Nếu một gia đình Kyrgyzstan mời bạn một bữa ăn thì bạn nên chuẩn bị một món quà nhỏ - không cần quá cầu kì, ví dụ trái cây hay bó hoa. Hãy nhớ gỡ giày ra khi vào nhà và chỉ ăn bằng tay phải của bạn.

Vào cuối bữa ăn, hãy đưa hai bàn tay lên và đọc thuộc lòng “omin” - tương đương với “amen”. Đây là một nghi lễ cầu nguyện của người Hồi giáo. Đôi khi họ sẽ nói thêm một vài từ, nhưng thường xuyên hơn vẫn là lời cầu nguyện cùng việc đặt tay chiếu lệ trên mặt. Bạn hãy làm theo sự hướng dẫn của chủ nhà để tránh mất lòng do không hiểu tín ngưỡng địa phương.

Là quốc gia Hồi giáo, nhưng lại ảnh hưởng nhiều văn hóa của người Nga, nên người Kyrgyzstan vẫn dùng một ít rượu hay bia trong các bữa ăn. Trong các bữa tiệc sum họp gia đình, rượu Vodka là thức uống “tinh thần” đầu tiên rồi sau đó họ chuyển qua uống bia. Đừng nghĩ rằng bạn có thể uống một chút - một khi bắt đầu bạn sẽ không tài nào ngăn được việc giảm từ lượng bởi sự hiếu khách quá mức của chủ nhà - đặc biệt là khi thức uống thường được kết hợp với bánh mì nướng.

Một nét độc đáo khi đến xứ sở này bạn sẽ nhận ra hầu như tất cả các bữa ăn Kyrgyzstan đều có kèm theo trà (trà xanh hoặc trà đen) và một ổ bánh mì tròn được gọi là lepushka. Bánh mì truyền thống được xé ra cho mọi người bởi một người tại bàn. Ở miền Nam Kyrgyzstan, nhiệm vụ này được dành riêng cho nam giới, nhưng ở miền Bắc điều này lại được thực hiện bởi phụ nữ.

Bánh mì được đánh giá là thiêng liêng trong văn hóa ẩm thực của người Kyrgyzstan.

Người chủ nhà luôn đãi khách bằng bánh mì và trà, ngay cả khi khách chỉ ở lại trong chốc lát.

Ẩm thực là nét đẹp văn hóa, là linh hồn và là bản sắc dân tộc. Ẩm thực truyền thống của người Kyrgyzstan là tinh hoa dân tộc, đặc trưng là lối sống du mục với nhiều sự kết hợp thú vị, đến đến các món ăn ngon và đậm đà hương vị.

Ẩm thực Kyrgyzstan là sự hòa quyện lối sống và văn hóa của người dân nơi đây. Các món ăn không bày vẻ công phu nhưng luôn ẩn chứa tấm lòng hiếu khách, sự mộc mạc cùng hương vị nhẹ nhàng của miền cao nguyên lộng gió.

Môi trường chính trị

➤ **Thế chế nhà nước:**

Hiến pháp được thông qua ngày 05/05/1993 và đã sửa đổi trong các năm 2003, 2007 và 2010.

Chế độ nhà nước: Cộng hòa Nghị viện (trước năm 2010 là Cộng hòa Tổng thống).

- Trong Quốc hội Kyrgyzstan, có một viện gồm 120 ghế, được bầu theo danh sách các đảng, không đảng nào được chiếm quá 65 ghế, nhiệm kỳ 5 năm.
- Thủ tướng được Tổng thống đề cử và Quốc hội thông qua với nhiệm kỳ 5 năm.
- Hệ thống tư pháp: Hệ thống tư pháp Kyrgyzstan gồm Tòa án Hiến pháp, Tòa án Tối cao và Tòa án địa phương các cấp.

Hệ thống pháp luật: hệ thống luật dân sự, bao gồm các đặc điểm của luật dân sự Pháp và luật Liên bang Nga.

Các đảng phái chính: Đảng Dân chủ xã hội (PSD); Phong trào Dân chủ Kyrgyzstan (DDK); Phong trào Dân chủ Thống nhất quốc gia (DDNE); Đảng Cộng sản Kyrgyzstan

(PKK); Phong trào Dân chủ của Kyrgyzstan tự do (ErK); Đảng Cộng hòa Kyrgyzstan,...

Phân chia hành chính: Kyrgyzstan được chia thành 7 tỉnh, được quản lý bởi các thống đốc do chỉ định. Thủ đô, Bishkek, về mặt hành chính là một thành phố độc lập với vị thế tương đương một tỉnh.

Các tỉnh, thành phố thủ đô, như sau: Bishkek, Batken (Batken), Chuy (Chui-Tokmok), Jalal-Abad (Jalal-Abad), Naryn (Naryn), Osh (Osh), Talas (Talas), Issyk-Kul (Karakol).

Mỗi tỉnh gồm một số quận, được quản lý bởi các quan chức do chính phủ chỉ định. Các cộng đồng nông nghiệp, gồm 20 khu định cư nhỏ, có thị trường riêng do họ tự bầu và các hội đồng địa phương.

➤ **Chính trị**

Kazakhstan là một nước theo chế độ Cộng hòa Tổng thống. Ngày 02 tháng 02 năm 2011, Hiến pháp Cộng hòa Kazakhstan được sửa đổi quy định thủ tục bầu cử tổng thống. Theo đó, kỳ bầu cử sớm của Tổng thống Kazakhstan phải được Tổng thống quyết định và phải tiến hành theo trình tự và quy định trong Luật Hiến pháp hiện hành.

Luật Chính theo Hiến pháp của Kazakhstan yêu cầu tổ chức mô hình chính phủ Tổng thống. Điều này đòi hỏi công cuộc cải cách pháp luật hiện nay tại Kazakhstan dựa trên nguyên tắc đa nguyên về tư tưởng và chính trị, trong đó pháp luật phải bảo đảm quyền con người và những cam kết xã hội – pháp luật

Vào tháng 1 năm 2021, người Kyrgyzstan trước đây đã bầu JAPAROV làm tổng thống và thông qua cuộc trưng cầu dân ý để chuyển Kyrgyzstan từ chế độ nghị viện sang chế độ tổng thống. Vào tháng 4 năm 2021, người Kyrgyzstan đã bỏ phiếu ủng hộ các dự thảo thay đổi hiến pháp nhằm củng cố quyền lực trong nhiệm kỳ tổng thống. Các đảng ủng hộ chính phủ đã giành được đa số trong Jogorku Kenesh (cơ quan lập pháp của Kyrgyzstan) trong cuộc bầu cử tháng 11 năm 2021. Các mối quan tâm liên tục đối với Kyrgyzstan bao gồm quỹ đạo dân chủ hóa, nạn tham nhũng phổ biến, lịch sử căng thẳng và đôi khi bạo lực, quan hệ sắc tộc, lỗ hổng an ninh biên giới và các mối đe dọa khủng bố tiềm ẩn.

Nội các: Nội các bộ trưởng do tổng thống bổ nhiệm

Chế độ bầu cử / bổ nhiệm: tổng thống được bầu trực tiếp bằng đa số phiếu phổ thông tuyệt đối trong 2 vòng nếu cần cho nhiệm kỳ 5 năm (đủ điều kiện cho nhiệm kỳ thứ hai). Cuộc bầu cử được tổ chức lần cuối vào ngày 10 tháng 1 năm 2021 (tiếp theo sẽ được tổ chức vào năm 2027)

Nhánh lập pháp

Hội đồng tối cao đơn viện hoặc Jogorku Kenesh (bao gồm 90 ghế theo luật định, hiện tại là 88,54 ghế được phân bổ theo tỷ lệ giữa các danh sách đảng chính trị từ cuộc bỏ phiếu quốc gia và 36 ghế được phân bổ cho các ứng cử viên tranh cử trong các khu vực bầu cử một ghế. Các thành viên phục vụ nhiệm kỳ 5 năm. Các đảng phải nhận được 5% phiếu bầu để giành được ghế trong Hội đồng)

Ngành tư pháp

Tòa án tối cao (gồm 25 thẩm phán), phòng hiến pháp của tòa án tối cao (bao gồm chủ tịch, phó chủ tịch và 9 thẩm phán) được lựa chọn thẩm phán và nhiệm kỳ của từng chức vụ. Tòa án tối cao và các thẩm phán của tòa án hiến pháp do hội đồng tối cao bổ nhiệm theo sự giới thiệu của tổng thống. Các thẩm phán Tòa án Tối cao phục vụ trong 10 năm, các thẩm phán tòa án hiến pháp phục vụ trong 15 năm và bắt buộc nghỉ hưu ở tuổi 70 đối với thẩm phán của cả hai tòa án.

➤ Chính sách đối ngoại

Kyrgyzstan có quan hệ ngoại giao với 96 quốc gia, có cơ quan đại diện ở 22 nước.

Kyrgyzstan thực hiện chính sách đối ngoại rộng mở, theo thứ tự ưu tiên là Nga, các nước lân cận trong khu vực, đặc biệt là SNG và Trung Quốc, các nước phương Tây và các nước ở khu vực khác. Với Nga, Trung Quốc là quan hệ đối tác chiến lược, với các nước trong khu vực SNG như Kazakhstan, Uzbekistan, Tajikistan là quan hệ láng giềng thân thiện. Với các nước phương Tây, Kyrgyzstan đặc biệt coi trọng phát triển hợp tác với Đức, Pháp, Thụy Điển, Anh, Mỹ và Thổ Nhĩ Kỳ; hợp tác với NATO trong khuôn khổ chương trình “Đối tác vì hòa bình”. Kyrgyzstan quan tâm phát triển hợp tác với Đông Á và Đông Nam Á, trong đó có Asean.

Các tổ chức quốc tế tham gia

ADB, CICA, CIS, CSTO, EAEC, EAEU, EAPC, EBRD, ECO, EITI (quốc gia tuân thủ), FAO, GCTU, IAEA, IBRD, ICAO, ICC (NGO), ICRM, IDA, IDB, IFAD, IFC, IFRCS, ILO, IMF, Interpol, IOC, IOM, IPU, ISO (phóng viên), ITSO, ITU, MIGA, NAM (quan sát viên), OIC, OPCW, OSCE, PCA, PFP, SCO, UN, UNAMID, UNCTAD, UNESCO, UNIDO, UNISFA, UNMIL, UNMISS, UNWTO, UPU, WCO, WFTU (NGO), WHO, WIPO, WMO, WTO

Kinh tế

Cộng hòa Kyrgyzstan là một quốc gia có thu nhập trung bình thấp hơn, với GDP bình quân đầu người ước tính là 1.173,6 USD (4.965 USD PPP). Nền kinh tế vẫn phụ thuộc nhiều vào lượng kiều hối từ Nga (30% GDP vào năm 2020) và doanh thu xuất khẩu vàng (dao động từ 8-13% GDP) và gần như hoàn toàn từ sản lượng tại mỏ vàng Kumtor. Cộng hòa Kyrgyzstan có một nền kinh tế lớn, phi chính thức ước tính lên tới 24% GDP. Thương mại và đầu tư từ Nga và Trung Quốc vẫn là những đóng góp quan trọng cho nền kinh tế Kyrgyzstan. Các chìa khóa để tăng trưởng bền vững trong tương lai bao gồm tiến bộ trong việc chống tham nhũng, cải thiện tính minh bạch trong việc cấp giấy phép kinh doanh và thuế, giải quyết các vấn đề năng lượng dai dẳng và thu hút các nguồn đầu tư nước ngoài mới trong khi giảm sự phụ thuộc vào các nhà tài trợ quốc tế.

Cộng hòa Kyrgyzstan vẫn đang trong quá trình chuyển đổi kinh tế sang Liên minh Kinh tế Á-Âu (EAEU). Quá trình gia nhập đã làm thay đổi các điều kiện kinh tế, do hàng hóa rẻ hơn từ các quốc gia thành viên EAEU khác tiếp tục tác động đến các ngành công nghiệp nội địa của Kyrgyzstan. Việc gia nhập EAEU cũng đưa ra các rào cản pháp lý mới và dẫn đến việc gia tăng các hàng rào phi thuế quan, mà chính phủ Kyrgyzstan và các doanh nghiệp cũng phải vật lộn để thích ứng. Sự phụ thuộc liên tục vào Nga như một nguồn kiều hối, nhập khẩu và tài trợ của chính phủ khiến nền kinh tế Kyrgyzstan chịu ảnh hưởng của Nga và những cú sốc từ bên ngoài.

Kyrgyzstan là một quốc gia không giáp biển, miền núi, có thu nhập trung bình thấp với nền kinh tế chủ yếu là khai thác khoáng sản, nông nghiệp và phụ thuộc vào kiều hối từ công dân làm việc ở nước ngoài. Bông, len và thịt là các sản phẩm nông nghiệp chính, mặc dù chỉ có bông được xuất khẩu với số lượng lớn. Các mặt hàng xuất khẩu khác

bao gồm vàng, thủy ngân, uranium, khí đốt tự nhiên và trong một số năm là xuất khẩu điện. Quốc gia này đã tìm cách thu hút đầu tư nước ngoài để mở rộng cơ sở xuất khẩu, bao gồm xây dựng các đập thủy điện, nhưng môi trường đầu tư khó khăn và cuộc chiến pháp lý đang diễn ra với một công ty Canada về cơ cấu sở hữu chung của mỏ vàng lớn nhất quốc gia đã ngăn cản các nhà đầu tư tiềm năng. Kiêu hởi từ công nhân nhập cư Kyrgyzstan, chủ yếu ở Nga và Kazakhstan, tương đương với hơn một phần tư GDP của Kyrgyzstan.

Sau khi giành độc lập, Kyrgyzstan nhanh chóng thực hiện các cải cách thị trường, chẳng hạn như cải thiện hệ thống quản lý và tiến hành cải cách ruộng đất. Năm 1998, Kyrgyzstan là quốc gia Cộng đồng các quốc gia độc lập đầu tiên được chấp nhận vào Tổ chức Thương mại Thế giới. Chính phủ đã tư nhân hóa phần lớn cổ phần sở hữu của mình trong các doanh nghiệp đại chúng. Bất chấp những cải cách này, quốc gia này đã bị sụt giảm sản lượng nghiêm trọng vào đầu những năm 1990 và một lần nữa phải đối mặt với tốc độ tăng trưởng chậm lại trong những năm gần đây do cuộc khủng hoảng tài chính toàn cầu và giá dầu sụt giảm đã làm suy giảm các nền kinh tế trên khắp Trung Á. Chính phủ Kyrgyzstan vẫn phụ thuộc vào sự hỗ trợ của các nhà tài trợ nước ngoài để tài trợ cho thâm hụt ngân sách hàng năm khoảng 3 đến 5% GDP.

Các nhà lãnh đạo Kyrgyzstan hy vọng việc nước này gia nhập Liên minh Kinh tế Á-Âu (EAEU) vào tháng 8 năm 2015 sẽ thúc đẩy thương mại và đầu tư, nhưng các nền kinh tế ở Nga và Trung Quốc đang chậm lại và giá hàng hóa thấp tiếp tục cản trở tăng trưởng kinh tế. Thương mại và đầu tư quy mô lớn được các nhà lãnh đạo Kyrgyzstan cam kết phát triển chậm. Nhiều doanh nhân và chính trị gia Kyrgyzstan phàn nàn rằng các biện pháp phi thuế quan do các quốc gia thành viên EAEU khác áp đặt đang làm tổn hại đến một số lĩnh vực nhất định của nền kinh tế Kyrgyzstan, chẳng hạn như sản xuất thịt và sữa, những ngành mà họ có lợi thế so sánh. Kể từ khi gia nhập EAEU, Cộng hòa Kyrgyzstan đã tiếp tục hài hòa các luật và quy định của mình để đáp ứng các tiêu chuẩn của EAEU, mặc dù nhiều doanh nhân địa phương cho rằng quá trình này là rời rạc và không hoàn chỉnh. Sự phát triển kinh tế của Kyrgyzstan tiếp tục bị cản trở bởi tham nhũng, thiếu minh bạch về hành chính, thiếu sự đa dạng trong các ngành công nghiệp trong nước và khó thu hút viện trợ và đầu tư nước ngoài.

➤ **Các chỉ số kinh tế, thương mại cơ bản**

GDP (tương đồng sức mua - PPP):

- 31,02 tỷ USD (ước tính năm 2020)
- 33,95 tỷ USD (ước tính năm 2019)
- 32,46 tỷ USD (ước tính năm 2018)

Xếp thứ 137 trên thế giới

GDP (tỉ giá chính thức): 8,442 tỷ USD (ước tính năm 2019)

Tỷ lệ lạm phát (giá tiêu dùng)

- 1,1% (ước tính năm 2019)
- 1,5% (ước tính năm 2018)
- 3,1% (ước tính năm 2017)

Xếp thứ 72 trên thế giới

Tốc độ tăng trưởng GDP thực tế:

- 4,6% (ước tính năm 2017)
- 4,3% (ước tính năm 2016)
- 3,9% (ước tính năm 2015)

Xếp thứ 59 trên thế giới .

GDP trên đầu người (PPP):

- *4.700 USD (ước tính năm 2020)
- *5.300 USD (ước tính năm 2019)
- *5.100 USD (ước tính năm 2018)

Xếp thứ 176 trên thế giới .

Xếp hạng tín dụng

- *Xếp hạng của Moody: B2 (2015)

*Xếp hạng Standard & Poors: NR (2016)

GDP - Theo lĩnh vực (ước tính năm 2017)

*Nông nghiệp: 14,6%

*Ngành công nghiệp: 31,2%

*Dịch vụ: 54,2%

Tiết kiệm quốc gia: 27,5% GDP ước tính năm 2017 và đứng thứ 42 trên thế giới. **Lực lượng lao động:** 2,841 triệu (ước tính năm 2017), đứng thứ 108 trên thế giới.

Lực lượng lao động phân theo ngành nghề:

- Nông nghiệp: 48%
- Công nghiệp: 12,5%
- Dịch vụ: 39,5%

Tỉ lệ thất nghiệp:

- 3,18% (ước tính năm 2019)
- 2,59% (ước tính năm 2018)

Xếp thứ 44 trên thế giới.

Tỷ lệ thất nghiệp của giới trẻ (ước tính năm 2018)

- Tổng: 9,6%
- Nam: 7,8%
- Nữ: 13,4%
- Xếp thứ 141 trên thế giới.

Dân số dưới mức nghèo: Dân số dưới mức nghèo khổ 20,1% (ước tính năm 2019)

Ngân sách: (ước tính năm 2017)

- Tổng thu: 2,169 tỷ
- Tổng chi: 2,409 tỷ

Thuế và thu khác: -28,7% (GDP) (ước tính năm 2017)

Xếp thứ 92 trên thế giới.

Thâm hụt ngân sách: -3,2% (GDP) (ước tính năm 2017)

Xếp thứ 140 trên thế giới

Nợ công:

- 56% GDP (ước tính năm 2017)

- 55,9% GDP (ước tính năm 2016)

Xếp thứ 79 trên thế giới.

Tỉ lệ lạm phát (giá tiêu dùng): 3,8% (ước 2017)

Tăng trưởng sản xuất công nghiệp: 10,9% (ước tính năm 2017)

Xếp thứ 10 trên thế giới.

Chi tiêu cho y tế: 6,5% GDP

Chi tiêu cho giáo dục: 6% GDP

Cấu trúc chi tiêu theo GDP: (ước tính năm 2017)

- Tiêu dùng hộ gia đình: 85,4%

- Tiêu dùng của chính phủ: 18,9%

- Đầu tư vào vốn cố định: 33,2%

- Đầu tư vào hàng tồn kho: 1,8%

- Xuất khẩu hàng hóa và dịch vụ: 39,7%

- Nhập khẩu hàng hóa và dịch vụ: -79%

Chỉ số Gini: 27,7 (ước tính năm 2018)

Xếp thứ 160 trên thế giới.

Thu nhập hộ gia đình hoặc tiêu dùng theo tỷ lệ phần trăm (ước tính năm 2014)

- 10% thấp nhất: 4,4%

- 10% cao nhất: 22,9%

Sản lượng khí tự nhiên: 28,32 triệu mét khối (ước tính năm 2017)

Xếp thứ 88 trên thế giới.

Tiêu thụ khí tự nhiên: 186,9 triệu mét khối (ước tính năm 2017)

Xếp thứ 106 trên thế giới.

Xuất khẩu khí tự nhiên: 0 mét khối (ước tính năm 2017)

Xếp thứ 134 trên thế giới: 134

Nhập khẩu khí tự nhiên: 169,9 triệu mét khối (ước tính năm 2017)

Xếp thứ 74 trên thế giới.

Dự trữ khí tự nhiên: 5,663 tỷ mét khối (ước tính ngày 1 tháng 1 năm 2018)

Xếp thứ 89 trên thế giới.

Sản lượng dầu thô: 1.000 thùng/ngày (ước tính năm 2018)

Xếp thứ 92 trên thế giới.

Lượng dự trữ dầu thô: 40 triệu thùng (ước tính ngày 1 tháng 1 năm 2018)

Xếp thứ 79 trên thế giới.

Xuất khẩu dầu thô: 0 thùng/ngày (ước tính năm 2015)

Xếp thứ 150 trên thế giới.

Nhập khẩu dầu thô: 4.480 thùng / ngày (ước tính năm 2015)

Xếp thứ 77 thế giới .

Sản xuất sản phẩm lọc dầu: 6.996 thùng/ngày (ước tính năm 2015)

Xếp thứ 102 trên thế giới.

Tiêu thụ sản phẩm lọc dầu: 37.000 thùng/ngày (ước tính năm 2016)

Xếp thứ 114 trên thế giới.

Xuất khẩu sản phẩm lọc dầu: 2.290 thùng/ngày (ước tính năm 2015)

Xếp thứ 103 trên thế giới.

Nhập khẩu sản phẩm lọc dầu: 34.280 thùng /ngày (ước tính năm 2015)

Xếp thứ 96 trên thế giới.

Sản lượng điện: 13,04 tỷ kWh (ước tính năm 2016)

Xếp thứ 93 trên thế giới .

Tiêu thụ điện: 10,52 tỷ kWh (ước tính năm 2016)

Xếp thứ 94 trên thế giới.

Xuất khẩu điện: 184 triệu kWh (ước tính năm 2015)

Xếp thứ 77 thế giới.

Nhập khẩu điện: 331 triệu kWh (ước tính năm 2016)

Xếp thứ 87 trên thế giới.

Điện - công suất phát điện đã lắp đặt : 4,046 triệu kW (ước tính năm 2016)

Xếp thứ 87 trên thế giới.

Điện - từ nhiên liệu hóa thạch : 24% tổng công suất lắp đặt (ước tính năm 2016)

Xếp thứ 190 trên thế giới.

Điện - từ năng lượng hạt nhân: 0%

Điện từ các nhà máy thủy điện: 76% tổng công suất lắp đặt (ước tính năm 2017)

Xếp thứ 13 trên thế giới.

Điện từ nguồn thay thế khác: 0%

Các sản phẩm nông nghiệp: các sản phẩm từ sữa, khoai tây, củ cải đường, ngô, lúa mì, lúa mạch, cà chua, dưa hấu, hành tây, cà rốt / củ cải

Các sản phẩm công nghiệp: máy móc nhỏ, dệt may, chế biến thực phẩm, xi măng, giày, gỗ, tủ lạnh, đồ nội thất, động cơ điện, vàng, kim loại đất hiếm

Xuất khẩu:

- 3,11 tỷ USD (ước tính năm 2019) lưu ý: dữ liệu tính bằng đô la năm hiện tại

- 2,73 tỷ USD (ước tính năm 2018) lưu ý: dữ liệu tính theo đô la năm hiện tại
- 2,352 tỷ USD (ước tính năm 2017)

Xếp thứ 143 trên thế giới.

Các mặt hàng xuất khẩu chính gồm: vàng, kim loại quý, các loại đậu khác nhau, dầu mỏ tinh chế, đồng phế liệu (số liệu năm 2019)

Các đối tác xuất khẩu chính gồm: (số liệu năm 2019)

- Vương quốc Anh 56%
- Kazakhstan 13%
- Nga 13%
- Uzbekistan 5%

Nhập khẩu:

*5,67 tỷ USD (ước tính năm 2019) lưu ý: dữ liệu tính theo đô la năm hiện tại.

*5,86 tỷ USD (ước tính năm 2018) lưu ý: dữ liệu tính theo đô la năm hiện tại.

*4,953 tỷ USD (ước tính năm 2017)

Xếp thứ 134 trên thế giới .

Các mặt hàng nhập khẩu chính gồm: dầu mỏ tinh chế, giày dép, quần áo và may mặc, thiết bị phát thanh truyền hình, quả óc chó (Số liệu năm 2019)

Các đối tác nhập khẩu chính gồm: (Số liệu năm 2019)

- Trung Quốc 53%
- Nga 17%
- Kazakhstan 7%
- Uzbekistan 7%
- Thổ Nhĩ Kỳ 5%

Tài khoản vãng lai:

- 306 triệu USD (ước tính năm 2017)

- 792 triệu USD (ước tính năm 2016)

Xếp thứ 109 trên thế giới.

Tín dụng trong nước: 1,856 triệu USD (tính đến ngày 31/12/2017)

Tiền mở rộng: 1,698 tỷ USD (tính đến ngày 31/12/2017)

Tiền hẹp: 1,698 tỷ USD (tính đến ngày 31/12/2017)

Dự trữ ngoại tệ và vàng:

- 2,177 tỷ USD (ước tính ngày 31 tháng 12 năm 2017)

- 1,97 tỷ USD (ước tính ngày 31 tháng 12 năm 2016)

Xếp thứ 120 trên thế giới.

Nợ nước ngoài:

- 8,372 tỷ USD (ước tính năm 2019)

- 8,066 tỷ USD (ước tính năm 2018)

Xếp thứ 120 trên thế giới.

Tỷ giá hối đoái

- Soms (KGS) / USD

- 68,35 (ước tính năm 2017)

- 69,914 (ước tính năm 2016)

- 69,914 (ước tính năm 2015)

- 64,462 (ước tính năm 2014)

- 53,654 (ước tính năm 2013)

Đầu tư trực tiếp ở nước ngoài: 675,5 triệu USD (ước đến 31/12/2017), đứng thứ 89 thế giới.

Đầu tư trực tiếp nước ngoài tại Kyrgyzstan: 5,86 tỷ USD (ước đến 31/12/2017), đứng thứ 105 trên thế giới, tăng so với mức ước tính 5,21 tỷ USD vào thời điểm 31/12/2016.

Những thách thức thị trường

Môi trường đầu tư tại Cộng hòa Kyrgyzstan là tốt nhất cho các nhà đầu tư mạo hiểm, những người có kinh nghiệm kinh doanh ở các khu vực khác của Liên Xô cũ, đồng thời có khả năng chấp nhận rủi ro cao và thời gian linh hoạt. Hệ thống tư pháp không độc lập và mọi lĩnh vực của chính phủ đều phải đối mặt với tình trạng thiếu năng lực và nguồn lực. Đối với hầu hết các lĩnh vực liên quan, một khung pháp lý đã tồn tại nhưng việc thực thi còn kém, bao gồm cả lĩnh vực quyền sở hữu trí tuệ. Ngoài ra, môi trường lập pháp không thể đoán trước được gây khó khăn cho việc đảm bảo sự ổn định đối với thuế suất doanh nghiệp, quyền tài sản và các quy định có ảnh hưởng đến môi trường kinh doanh. Các nhà đầu tư nên biết rằng ước tính hơn 24% hoạt động kinh tế trong nước diễn ra không được kiểm soát. Các nhà đầu tư trong các lĩnh vực nhạy cảm về chính trị, chẳng hạn như khai thác tài nguyên, có thể dành nhiều thời gian để đàm phán lại hợp đồng với chính phủ Kyrgyzstan và trong trường hợp xấu nhất, có thể mất quyền kiểm soát hoạt động của họ, như trường hợp của hãng vàng Kumtor thuộc sở hữu của Canada vào năm 2021.

Vào tháng 8 năm 2015, Cộng hòa Kyrgyzstan gia nhập EAEU, gia nhập Belarus, Armenia, Kazakhstan và Nga. Cộng hòa Kyrgyzstan tham gia EAEU để tăng cường hội nhập kinh tế và thương mại với các nước thành viên và người lao động nhập cư Kyrgyzstan hiện được hưởng các biện pháp bảo vệ pháp lý cao hơn trong liên minh. Tuy nhiên, Cộng hòa Kyrgyzstan đã phải xoay sở để hài hòa luật pháp của mình với các chính sách và quy định của EAEU và cho đến nay vẫn chưa được hưởng lợi ích kinh tế đầy đủ, hữu hình của tư cách thành viên. Việc gia nhập đã phần nào tác động tiêu cực đến thương mại không phải EAEU của Cộng hòa Kyrgyzstan, vì chính phủ đã tăng thuế đối với hàng trăm loại hàng hóa để đáp ứng các quy định của Liên minh.

Việc chuẩn bị không đầy đủ để thực hiện các yêu cầu của EAEU, việc áp dụng mã hải quan chung không được tiêu chuẩn hóa, thiếu các phòng thí nghiệm KDTV đủ điều kiện và các yêu cầu về tài liệu không rõ ràng tiếp tục ảnh hưởng đến các nhà nhập khẩu và xuất khẩu.

Cơ hội

Các mặt hàng xuất khẩu chính của Cộng hòa Kyrgyzstan bao gồm vàng, nông sản, hàng dệt may, kim loại không quý, điện, giày dép, đồ uống có cồn, thiết bị cơ khí và công nghệ thông tin (dịch vụ CNTT). Các mặt hàng nhập khẩu chính bao gồm nhiên liệu, khí đốt tự nhiên, sắt, máy móc, ô tô, sản phẩm hóa chất, thuốc và các sản phẩm thực phẩm. Khai khoáng đã thu hút nhiều vốn đầu tư nước ngoài hơn bất kỳ lĩnh vực nào khác, nhưng lĩnh vực này vẫn còn kém phát triển, cực kỳ nhạy cảm về mặt chính trị và chịu sự can thiệp của chính phủ vào hoạt động. Các công ty Trung Quốc, Kazakhstan và Nga tiếp tục tìm cách tiếp cận các nguồn tài nguyên thiên nhiên khác. Tiêu dùng được thúc đẩy bởi lượng kiều hối từ Nga tiếp tục là một thành phần quan trọng của nền kinh tế. Tầng lớp trung lưu đã tăng lên đáng kể, chủ yếu ở Bishkek, tạo ra nhu cầu đối với các sản phẩm phương Tây. Hoạt động xây dựng, được thúc đẩy chủ yếu bởi kiều hối, đã bùng nổ, chủ yếu ở dạng các tòa nhà chung cư đã thay đổi đáng kể đường chân trời của Bishkek trong sáu năm qua.

Chiến lược xâm nhập thị trường

Thực tế cho thấy chiến lược để thâm nhập thị trường vẫn là thành lập liên doanh với một đối tác địa phương am hiểu hệ thống. Nhiều công ty cũng tận dụng dịch vụ của các nhà phân phối và nhượng quyền địa phương. Mặc dù vậy, các công ty đã thành công khi mở văn phòng khu vực mà không cần đầu tư địa phương.

Đối với hầu hết các khoản đầu tư quy mô lớn, một chuyến thăm quốc gia và các cuộc gặp với các quan chức nhà nước thích hợp nói chung là cần thiết nhưng các cuộc họp ban đầu thường có thể được hoàn thành dưới dạng thực thể ảo.

CHƯƠNG 2 : CÁC KÊNH BÁN HÀNG KYRGYZSTAN

Dùng đại lý để bán sản phẩm và dịch vụ

Kinh doanh ở Kyrgyzstan chủ yếu dựa trên các mối quan hệ cá nhân. Trong một nền kinh tế mà luật pháp chưa được thiết lập vững chắc, chất lượng và chiều sâu của các mối quan hệ kinh doanh thường là sự bảo vệ tốt nhất của bạn chống mất mát và là chìa khóa của bạn để tiếp cận thị trường. Lựa chọn đối tác địa phương (hoặc đối tác) có lẽ là quyết định quan trọng nhất mà công ty của bạn sẽ thực hiện trong việc thâm nhập thị trường. Mặc dù quan hệ tiếp xúc với người kinh doanh bản địa là quan trọng, hầu hết các công ty chọn một văn phòng trong khu vực ở Kazakhstan hoặc Nga để bao phủ luôn thị trường Kyrgyzstan.

Một nhà phân phối đáng tin cậy là cách tốt nhất để giải quyết những thách thức bao gồm giao tiếp với khách hàng và cung cấp dịch vụ sau bán hàng. Nhiều nhà xuất khẩu chỉ định một công ty thương mại địa phương làm đại lý bán hàng tại địa phương chịu trách nhiệm xử lý thông quan hàng nhập khẩu, thỏa thuận cùng với việc thành lập các nhà bán buôn và/hoặc nhà bán lẻ, tiếp thị sản phẩm trực tiếp cho các tập đoàn lớn hoặc chính phủ và xử lý dịch vụ sau bán hàng.

Các nguồn website

Các trang web có liên quan đến việc bán các sản phẩm và dịch vụ tại quốc gia này dành cho các doanh nghiệp nhỏ và vừa:

- <http://www.goszakupki.gov.kg>
- <http://www.akipress.org>
- <http://www.delo.ktnet.kg>
- <http://www.mcn.kg>
- <http://www.timesca.com>
- <http://www.vb.kg>
- <http://www.max.kg>

- <http://www.pyramid.elcat.kg/>
- <http://www.koort.kg>
- <http://www.europa.kg/>
- <http://www.Manas.kg/radio/>
- <http://www.deloitte.kg>
- <http://www.amcham.com>
- <http://www.cci.kg>

Thành lập văn phòng

Bao gồm các bước liên quan đến việc thành lập một văn phòng địa phương. Để bắt đầu hoạt động tại Kyrgyzstan, một pháp nhân phải được đăng ký với bốn cơ quan chính phủ:

- Bộ Tư pháp (nhận giấy chứng nhận đăng ký có chứa số đăng ký cũng như nhập dữ liệu vào Sổ đăng ký Nhà nước hợp pháp);
- Ủy ban Thống kê Quốc gia (nhận thẻ đăng ký thống kê cũng như nhập dữ liệu đăng ký nhà nước vào Sổ đăng ký Thống kê Nhà nước).
- Thanh tra Thuế nhà nước (nhận mã số duy nhất được nhập vào tất cả tài liệu tài chính, kế toán và hải quan).
- Quỹ xã hội.

Tuy nhiên, các doanh nghiệp cá nhân chỉ cần đăng ký với Ủy ban Thống kê và Thanh tra Thuế.

Một khái niệm một cửa đã được giới thiệu lại vào năm 2015 dưới sự bảo trợ của Bộ Kinh tế.

Cơ quan xúc tiến đầu tư (IPA) hoạt động để giảm bớt quy trình thành lập công ty. Việc đăng ký với Bộ Tư pháp sẽ tự động đăng ký công ty với các cơ quan khác.

Doanh nghiệp có thể hoạt động như một công ty trách nhiệm hữu hạn, công ty cổ phần, hợp danh chung hoặc hợp danh, doanh nghiệp nước ngoài hoặc doanh nghiệp có sự tham gia của nước ngoài. Có một số loại hình bổ sung như doanh nhân tư nhân, văn

phòng đại diện, văn phòng chi nhánh, hợp tác xã thương mại và hiệp hội tín dụng. Tất cả các tài liệu phải viết bằng tiếng Nga hoặc tiếng Kyrgyz và được công chứng bởi một văn phòng công chứng.

Nhượng quyền thương mại

Nhượng quyền thương mại đang phát triển ở Cộng hòa Kyrgyzstan. Một số hãng phương Tây như Coca-Cola, Hyatt, Baskin Robbins, Yum! Các thương hiệu (KFC), Papa John's, Nathan's Famous Hot Dogs, các nhà bán lẻ và nhà phân phối được cấp phép chính thức bao gồm Levi's, Nike, New Balance và Crocs hiện có sự hiện diện hoặc các chi nhánh tại quốc gia này.

Marketing trực tiếp

Tiếp thị trực tiếp đang dần trở nên phổ biến hơn ở Cộng hòa Kyrgyzstan, một phần là do sự gia tăng thâm nhập internet và sự mở rộng của mạng di động thông thường. Các doanh nghiệp phân phát hàng mẫu và tài liệu quảng cáo tại các sự kiện và diễn đàn kinh doanh, nhưng các kênh chính để quảng cáo vẫn là truyền hình, báo mới và internet. Không có công ty quảng cáo quốc tế nào hiện đang hoạt động tại Cộng hòa Kyrgyzstan, nhưng các công ty địa phương có thể hỗ trợ các hoạt động tiếp thị trực tiếp.

Doanh nghiệp có thể hoạt động dưới hình thức công ty trách nhiệm hữu hạn, công ty trách nhiệm hữu hạn bổ sung, công ty cổ phần, công ty hợp danh hoặc công ty hợp danh hữu hạn, doanh nghiệp nước ngoài hoặc doanh nghiệp có sự tham gia của nước ngoài. Có một số loại hình bổ sung như doanh nhân cá nhân, văn phòng đại diện, văn phòng chi nhánh,

hợp tác xã thương mại và liên minh tín dụng. Tất cả các tài liệu kết hợp phải bằng tiếng Nga hoặc tiếng Kyrgyzstan và được công chứng bởi văn phòng công chứng.

Liên doanh/Cấp phép

Liên doanh là chiến lược được xác thực nhất để thâm nhập thị trường Kyrgyzstan. Các nhà đầu tư nước ngoài nói chung được bảo vệ khi liên doanh với một nhà đầu tư địa phương. Hơn nữa, luật Kyrgyzstan cho phép bảo vệ các liên doanh nhiều hơn so với các văn phòng đại diện hoặc các doanh nghiệp quốc tế.

Một số hoạt động thương mại yêu cầu giấy phép của chính phủ. Danh sách dưới đây

không độc quyền:

- Thăm dò, khai thác và sử dụng tiền ký quỹ khoáng sản
- Sản xuất và kinh doanh dược phẩm, thuốc men, mỹ phẩm nước hoa và hóa chất và thiết bị y tế, trừ các doanh nghiệp bán xà phòng, sữa rửa mặt và mỹ phẩm với giấy chứng nhận chất lượng từ nhà sản xuất
- Sản xuất bia, rượu vang, rượu sâm banh, rượu, vodka, cognac và nước có cồn
- Tổ chức các cơ sở chơi game và đánh bạc
- Quy hoạch, soạn thảo và thiết kế đô thị nhà ở, công trình công cộng hoặc xây dựng công nghiệp
- Các công việc xây dựng và lắp ráp, trừ xây dựng nhà ở riêng lẻ
- Hoạt động ngân hàng, hiệp hội tín dụng và hoạt động cầm đồ
- Chứng khoán
- Bảo hiểm
- Kinh doanh rượu bia
- Các cơ sở giáo dục tư nhân

Bán hàng cho Chính phủ

Nhiều tổ chức chính phủ tài trợ cho các dự án công trình công cộng bằng cách vay từ các ngân hàng phát triển đa phương. Có cơ quan mua sắm công chính thức hoạt động theo quy định của pháp luật về mua sắm công. (Luật này chỉ có tại Zakupki - tiếng Nga.) Có ba hình thức mua sắm hàng hóa và dịch vụ. Các công ty nước ngoài chỉ có thể tham gia vào một loại hình, được gọi là “Đấu thầu không giới hạn”.

Chúng ta có thể tìm thấy hướng dẫn và các tài liệu và biểu mẫu tiêu chuẩn cho “Đấu thầu không giới hạn” bằng tiếng Nga tại Zakupki tại địa chỉ zakupki.gov.kg/popp/.

Ngoài ra, việc mua sắm hàng hóa và dịch vụ cho các dự án do các nhà tài trợ quốc tế tài trợ được công bố thông qua các kênh thông tin đấu thầu quốc tế chung. Trong một số trường hợp, hồ sơ dự thầu chỉ được công bố trước thời hạn đấu thầu một hoặc hai ngày. Trong những trường hợp như vậy, kiến thức nội bộ mang lại lợi thế cho các công

ty được kết nối tốt. Các công ty đấu thầu trong các cuộc đấu thầu của chính phủ có thể cần cung cấp các tài liệu có công chứng được dịch sang tiếng Nga và trong một số trường hợp, bản in ra giấy được yêu cầu. Các công ty nên đọc kỹ các yêu cầu về hồ sơ dự thầu và tính đến thời gian chuyển phát nhanh tài liệu đến Cộng hòa Kyrgyzstan (1-2 tuần).

Kênh phân phối và bán hàng

Khoảng 80% đầu tư nước ngoài vào Kyrgyzstan là tập trung ở Bishkek, phần lớn còn lại tập trung vào các công ty công nghiệp khai khoáng đangn hoạt động ở các khu vực. Hầu hết các công ty Mỹ hiện đang hoạt động ở Kyrgyzstan đã không mở rộng hoạt động kinh doanh của họ ra bên ngoài thủ đô vì năng lực thị trường hạn chế. Nhiều sản phẩm nhập khẩu bằng đường bộ từ Kazakhstan đến thị trường Bishkek. Thêm vào đó là hàng hóa được vận chuyển từ Trung Quốc. Mạng lưới đường bộ để phân phối hàng hóa hầu như không đạt tiêu chuẩn. Một đường cao tốc mới được xây dựng nối Bishkek với miền tây Trung Quốc là con đường tốt nhất trong cả nước. Theo chỉ số cạnh tranh toàn cầu của Diễn đàn kinh tế thế giới năm 2018, Cộng hòa Kyrgyzstan xếp hạng 118 trong số 140 quốc gia về chất lượng đường xá.

Chuyển phát nhanh

DHL, UPS và Federal Express đều có mặt tại Kyrgyzstan, mặc dù tầm với của họ không mở rộng ra ngoài thành phố Bishkek và Osh. Dịch vụ trong đêm không có và các bưu kiện thường phải mất từ 3 - 4 ngày mới đến nơi.

Các yếu tố bán hàng và kỹ thuật

Các sản phẩm được bán trên thị trường ở Bishkek có xu hướng được bán trên thị trường Nga và Kyrgyzstan. Có một yêu cầu bắt buộc đối với tất cả các quảng cáo phải bằng tiếng Kyrgyzstan. Do việc sử dụng rộng rãi ngôn ngữ của Nga, tuy nhiên, các công ty thường quảng cáo bằng cả hai ngôn ngữ.

Thương mại điện tử

Thương mại điện tử vẫn còn đang phát triển ở Kyrgyzstan. Truy cập Internet bên ngoài các thành phố lớn là không đáng tin cậy nhưng cải thiện nhanh chóng. Thẻ ATM/Debit rất phổ biến ở Bishkek và các máy ATM đặt ở những nơi phổ biến trong hầu hết các làng tâm cỡ trung bình. Thanh toán tiền lương điện tử đang trở nên phổ biến hơn và

một số ngân hàng địa phương đã phát triển các ứng dụng cho điện thoại di động. Tuy nhiên, Kyrgyzstan chủ yếu là một nền kinh tế tiền mặt.

Đại dịch COVID-19 đã thúc đẩy sự phát triển của thương mại điện tử. Việc đóng cửa biên giới và khóa cửa đã khiến các công ty nhìn vào các nền tảng thương mại điện tử trong nước và quốc tế.

➤ **Internet**

Theo Ủy ban Truyền thông Nhà nước, vào cuối năm 2020, số lượng người sử dụng Internet ở Cộng hòa Kyrgyzstan đạt 5,8 triệu người (chiếm 88% tổng dân số). Theo Ủy ban Truyền thông, tầm quan trọng của công nghệ kỹ thuật số đã tăng lên kể từ khi đại dịch COVID-19 bắt đầu, điều này cũng góp phần vào sự phát triển của các dịch vụ Internet, đào tạo từ xa, thương mại trực tuyến, hội nghị trực tuyến, truyền hình Internet và những thứ tương tự. Theo khảo sát, băng thông rộng di động tiếp tục được mở rộng nhanh chóng, nhưng chỉ có 40% dân số sử dụng băng thông rộng cố định. Giá Internet di động ở Cộng hòa Kyrgyzstan thuộc hàng thấp nhất trên thế giới (0,15 USD cho 1 GB).

➤ **Xu hướng thị trường hiện nay**

Gần đây, Thương mại điện tử đã có sự phát triển nhanh chóng ở Cộng hòa Kyrgyzstan. Trong những năm gần đây, các hệ thống thanh toán di động và các nền tảng thương mại dựa trên ứng dụng đã có những tiến bộ đáng kể. Ngày nay có nhiều cửa hàng trực tuyến hơn so với vài năm trước và sự đa dạng của các dịch vụ thương mại có sẵn qua internet đã mở rộng đáng kể.

Tuy nhiên, bất chấp những phát triển công nghệ gần đây, đa số người Kyrgyzstan vẫn tiếp tục ưa thích các hình thức mua hàng và đặt dịch vụ truyền thống. Thách thức chính đối với sự phát triển của thương mại điện tử mạnh mẽ ở Cộng hòa Kyrgyzstan là nhận thức rằng hàng hóa mua trực tuyến có thể kém chất lượng hơn và các dịch vụ có thể được thương lượng trực tiếp tốt hơn. Người tiêu dùng cũng có thể lo lắng về dịch vụ chăm sóc khách hàng kém và không có quyền truy đòi rõ ràng trong trường hợp trải nghiệm Thương mại điện tử tiêu cực. Theo Ủy ban Nhà nước về công nghệ thông tin và truyền thông, chỉ có 5% dân số tham gia vào thương mại điện tử. Mười lăm phần trăm dân số có ngân hàng trực tuyến và 40% dân số có tài khoản ngân hàng.

Cộng hòa Kyrgyzstan xếp hạng thứ 97 trong số 152 quốc gia trong Chỉ số Thương mại Điện tử B2C của UNCTAD. Chỉ số đánh giá mức độ sẵn sàng phát triển thương mại điện tử của các quốc gia dựa trên bốn chỉ số: mức độ thâm nhập Internet, sự hiện diện của tài khoản ngân hàng trong dân số, tỷ lệ máy chủ an toàn trên 1 triệu dân và mức độ phát triển của dịch vụ bưu chính theo theo xếp hạng của Liên minh Bưu chính Thế giới. Trong bảng xếp hạng này, quốc gia này đứng sau gần như tất cả các nước SNG - Belarus (vị trí thứ 37), Nga (vị trí thứ 42), Kazakhstan (vị trí thứ 52), Armenia (vị trí thứ 66), Azerbaijan (vị trí thứ 68).

Theo Hiệp hội Thương mại Điện tử của Cộng hòa Kyrgyzstan, 72% cửa hàng trực tuyến là các gian hàng ảo của các cửa hàng ngoại tuyến và chúng không khai thác hết khả năng thương mại kỹ thuật số. Vì vậy chính phủ cần thực hiện một loạt các biện pháp để kích thích sự chuyển đổi của các doanh nhân sang thương mại điện tử, bắt đầu với một thuật toán dễ hiểu và dễ tiếp cận để khởi nghiệp trong lĩnh vực này, thuế đơn giản hóa, hệ thống thanh toán điện tử hiện đại và thuận tiện, và một hệ thống phát triển hậu cần hàng hóa, đặc biệt là thương mại xuyên biên giới. Amazon và Wildberries, nền tảng thương mại điện tử lớn nhất của Nga, bắt đầu cho phép các doanh nhân Kyrgyzstan bán sản phẩm của họ trên nền tảng của họ vào năm 2021.

Đất nước đang xây dựng chiến lược phát triển thương mại điện tử giai đoạn 2021-2025 và Bộ kinh tế và khai chính đang thảo luận về khung pháp lý và quy định thuế cần thiết cho nó trên các nền tảng khác nhau. Sự phát triển thương mại điện tử được hỗ trợ rất nhiều từ các tổ chức quốc tế khác nhau. Một luật thương mại điện tử đang được soạn thảo nhưng vẫn chưa được thông qua.

Có rất nhiều cơ hội để cải thiện và phát triển Thương mại điện tử ở Cộng hòa Kyrgyzstan. Việc sử dụng và truy cập Internet tốc độ cao, giá cả phải chăng, đặc biệt là băng thông rộng di động đang được mở rộng khắp Cộng hòa Kyrgyzstan, mặc dù hiện nay chủ yếu ở các khu vực thành thị. Các khu vực nông thôn, nơi có 60% tổng dân số cư trú, có khả năng truy cập Internet hạn chế và mức độ sử dụng Internet thấp. Cộng hòa Kyrgyzstan có lĩnh vực CNTT đang phát triển ổn định và lĩnh vực Thương mại điện tử chưa phát triển có thể mang đến cơ hội đầu tư cho các doanh nhân công nghệ.

➤ Trang web thương mại điện tử phổ biến

Các nhà bán lẻ internet địa phương đang gia tăng nhanh chóng ở Cộng hòa Kyrgyzstan, mặc dù mức độ thâm nhập tổng thể vẫn còn thấp. Các trang web Thương mại điện tử trong nước phổ biến bao gồm Svetofor.info và Lalafo.kg. Svetofor tự nhận mình là thị trường thương mại trực tuyến phổ biến nhất ở Cộng hòa Kyrgyzstan và cung cấp nhiều loại hàng hóa bán lẻ. Lalafo tương tự như một trang giao dịch trực tuyến như eBay hoặc Craigslist. Ngoài ra, các trang web cung cấp dịch vụ ngày càng tăng cả về số lượng và cách sử dụng. Các trang web như Tez.kg hoặc Namba.kg cung cấp cho người tiêu dùng giao diện di động và dựa trên web để đặt taxi và dịch vụ giao đồ ăn ở Bishkek. Một số nền tảng trực tuyến cung cấp dịch vụ taxi như Uber, bao gồm Namba Taxi và Yandex Taxi. Các trang web Thương mại điện tử của Trung Quốc như taobao.com và alibaba.com phổ biến hơn các nền tảng Thương mại điện tử quốc tế khác. Nhiều công ty Kyrgyzstan giữ lại nhân viên nói tiếng Trung để giúp người dân địa phương mua hàng thông qua các trang web Thương mại điện tử của Trung Quốc. Thị trường Nga Wildberries.ru là một nền tảng quốc tế phổ biến, kể từ tháng 5 năm 2021 đã cho phép các doanh nhân Kyrgyzstan bán sản phẩm của họ trên trang web của mình. Amazon đã ra mắt tại Bishkek, mặc dù một số sản phẩm không được chuyển đến Cộng hòa Kyrgyzstan. Vào tháng 5 năm 2021, Amazon thông báo rằng các công ty Kyrgyzstan có thể chính thức đăng ký trên trang web và bán sản phẩm của họ.

➤ **Truyền thông xã hội**

Thị trường truyền thông xã hội ở Kyrgyzstan là tương đối nhỏ so với các quốc gia khác, với tỷ lệ phần trăm người dùng internet tích cực tham gia vào các nền tảng truyền thông xã hội và chủ yếu tập trung ở các khu vực đô thị. Facebook là nền tảng truyền thông xã hội phổ biến nhất ở Kyrgyzstan, chiếm khoảng 70% tổng số phương tiện truyền thông xã hội sử dụng, nhưng chỉ một phần tư người dùng internet ở Kyrgyzstan thường xuyên sử dụng Facebook. Các nền tảng khác chiếm một tỷ lệ phần trăm nhỏ trong tổng số phương tiện truyền thông xã hội, với trang web VKontakte của Nga là một trang web phổ biến nhất. Gần đây, tỷ lệ sử dụng truyền thông xã hội của Pinterest đã phát triển đáng kể, vượt qua YouTube, Twitter và Tumblr.

Thị trường truyền thông xã hội ở Cộng hòa Kyrgyzstan đang phát triển nhanh chóng, với ước tính 80% người dùng Internet tích cực tham gia vào các nền tảng truyền thông xã hội. Tổng số

người dùng mạng xã hội đạt 2,5 triệu người vào năm 2020, xấp xỉ 40% dân số. Năm 2021, tổng số người dùng Facebook đạt 760 nghìn và số người dùng Instagram là 2,5 triệu.

➤ **Xúc tiến thương mại và quảng cáo**

Một loạt các cơ hội quảng cáo có sẵn thông qua phương tiện truyền thông in ấn, đài phát thanh, truyền hình, biển quảng cáo, hàng khuyến mại và tài trợ cho các sự kiện. Một số đại lý địa phương có thể xử lý các chiến dịch quảng cáo.

Định giá sản phẩm

Thuế VAT của Cộng hòa Kyrgyzstan hiện là 12%. Ngoài ra còn có thuế bán hàng là 1% đối với hoạt động thương mại và 2% đối với tất cả các hoạt động kinh doanh khác. Đối với các công ty không có nghĩa vụ nộp thuế VAT, thuế bán hàng cao hơn một chút là 2% đối với hoạt động thương mại và 3% đối với tất cả các hoạt động kinh doanh khác. Vào tháng 1 năm 2017, chính phủ Kyrgyzstan đã hủy bỏ thuế bán hàng đối với các giao dịch không dùng tiền mặt. Các công ty cho thuê được miễn thuế VAT và thuế bán hàng, được ưu đãi về thuế suất thuế thu nhập doanh nghiệp là 5%.

➤ **Dịch vụ bán hàng/Hỗ trợ khách hàng**

Dịch vụ khách hàng thân thiện, phù hợp vẫn là một hiện tượng tương đối hiếm hoi ở Kyrgyzstan. Bất kỳ công ty nào cung cấp cho khách hàng đáng tin cậy và dịch vụ hậu mãi đều có lợi.

➤ **Dịch vụ chuyên nghiệp địa phương**

Cung cấp tài liệu tham khảo cho các nhà cung cấp dịch vụ địa phương và các hiệp hội chuyên nghiệp khác. Dưới đây là một số công ty cung cấp dịch vụ chuyên nghiệp:

• **Kalikova & Associates**

Ms. Gulnara Kalikova, Director

71 Erkindik Blvd, Bishkek, The Kyrgyz Republic Tel: +996 312 66 60 60

Fax: +996 312 66 27 88

Email: lawyer@k-a.kg Web: www.k-a.kg

• **Ernst & Young Audit LLC**

Apartment 11, 170 Chui Ave. Bishkek, The Kyrgyz Republic Office: +7 727 258 5960
(Almaty Office)

- **PricewaterhouseCoopers Bishkek LLP**

Dordoi - Plaza Business Center

115 a Albraimova Street, 6th floor Bishkek, 720010, The Kyrgyz Republic Office:
[996] 312 690 542

Fax: [996] 312 690 528

- **Deloitte & Touche** Business Centre «Russia» 19, Razzakov Street Office 905/906

Bishkek 720040

Office: +996 (312) 39 82 88

Fax: +996 (312) 39 82 89

Email: bishkek@deloitte.kg

- **KPMG**

Mr. Gregor Mowat, Managing Director Office 201, 21 Erkindik Blvd

Bishkek 720040

Tel: +996 312 62 33 80

E-mail: kpmg@kpmg.kg

Các phương thức thanh toán

Nền kinh tế của Cộng hòa Kyrgyzstan chủ yếu dựa vào tiền mặt, mặc dù các giao dịch tiêu dùng không dùng tiền mặt, chẳng hạn như thẻ ghi nợ và máy giao dịch, đã tăng gấp bốn lần trong năm năm qua. Năm 2020, Moody's Investors Services đã chỉ định cho Cộng hòa Kyrgyzstan xếp hạng tín dụng có chủ quyền là B2 và thay đổi triển vọng từ tiêu cực thành ổn định. Thị trường nợ chính phủ quy mô nhỏ và chỉ giới hạn ở các kỳ hạn ngắn, mặc dù trái phiếu Kyrgyzstan có sẵn cho sở hữu nước ngoài. Nói chung, tín dụng được phân bổ theo các điều kiện thị trường, nhưng giới thiệu các biến dạng thị trường. Các khoản vay ngân hàng vẫn là nguồn tín dụng chính của khu vực tư nhân và

các nhà đầu tư danh mục đầu tư trong nước thường nhấn mạnh sự cần thiết phải phát triển các công cụ tài chính bổ sung ở Cộng hòa Kyrgyzstan.

Kiểm soát ngoại hối

Người nước ngoài cư trú và người không cư trú được phép mua hoặc bán ngoại hối, không giới hạn giao dịch hoán đổi tiền tệ. Các ngân hàng được phép yêu cầu xác nhận số tiền cho giao dịch vượt quá 11,900 USD. Không có hạn chế đối với việc di chuyển tiền tệ của những người không cư trú chuyển tiếp hoặc nhập khẩu tiền tệ vào nước này. Đồng Kyrgyzstan tuân theo tỷ giá hối đoái thả nổi tự do, với các biện pháp can thiệp ngoại hối định kỳ của Ngân hàng quốc gia Cộng hòa Kyrgyzstan (NBKR) để giảm thiểu rủi ro về cú sốc tỷ giá hối đoái. Mặc dù đồng Kyrgyzstan thường được coi là ổn định, nhưng giá trị của nó so với đô la Mỹ đã giảm 20% vào năm 2020, từ 69 som xuống còn 83 som trên mỗi đô la Mỹ. NBKR thực hiện các cuộc đấu giá tiền tệ liên ngân hàng hàng tuần, trong đó giá thầu cạnh tranh xác định giá giao dịch dựa trên thị trường. Các ngân hàng thường thanh toán rõ ràng trong vòng một ngày làm việc. Rất hiếm khi phàn nàn về các vấn đề chuyển đổi tiền tệ. Với những ngoại lệ không thường xuyên trong lĩnh vực nông nghiệp và năng lượng, các giao dịch hàng đổi hàng phần lớn đã bị loại bỏ.

Hệ thống ngân hàng

Hệ thống ngân hàng Kyrgyzstan vẫn được vốn hóa tốt với các khoản nợ xấu (NPL) vẫn ở mức khá lớn. Nợ xấu tăng từ 8,0% lên 10,5% vào năm 2020, với các khoản vay được cơ cấu lại vượt quá 20%. Tỷ lệ an toàn vốn ròng tăng từ 24% lên 24,9% vào năm 2020. Tổng tài sản trong hệ thống ngân hàng Kyrgyzstan vào năm 2020 đạt xấp xỉ 3,5 tỷ USD. Tính đến tháng 8 năm 2019, ba ngân hàng lớn nhất của Cộng hòa Kyrgyzstan tính theo tổng tài sản là Ngân hàng Đầu tư và Tín dụng Kyrgyzstan (KICB; khoảng 427 triệu USD), Ngân hàng Optima (khoảng 525,0 triệu USD) và Ngân hàng Aiyl (khoảng 383,0 triệu USD).

Lĩnh vực tài chính vi mô ở Cộng hòa Kyrgyzstan đang phát triển mạnh mẽ, chiếm gần 10% quy mô thị trường của lĩnh vực ngân hàng. Thương mại chiếm 28,6% tổng danh mục cho vay của ngành ngân hàng, tiếp theo là cho vay nông nghiệp (19,8%) và cho vay tiêu dùng (10,9%). Lĩnh vực tài chính vi mô ở Cộng hòa Kyrgyzstan đang phát

triển nhanh chóng. Vào năm 2020, khoảng 134 công ty tài chính vi mô, 92 công ty tín dụng, 308 hiệu cầm đồ và 387 văn phòng trao đổi tiền tệ hoạt động tại Cộng hòa Kyrgyzstan. Trong bốn năm qua, ba công ty tài chính vi mô lớn nhất (Bai-Tushum, FINCA và Kompanion) đã chuyển đổi thành các ngân hàng có đầy đủ giấy phép hoạt động ngân hàng.

Ngân hàng địa phương và ngân hàng đại lý

Hiện có 23 ngân hàng thương mại ở Cộng hòa Kyrgyzstan, với 312 chi nhánh hoạt động trên khắp cả nước. Năm ngân hàng lớn nhất chiếm 42,2% tổng thị trường. Có tám ngân hàng nước ngoài hoạt động tại Cộng hòa Kyrgyzstan: Ngân hàng Demir, Ngân hàng Quốc gia Pakistan, Ngân hàng Halyk, Ngân hàng Optima, Ngân hàng Finca và Ngân hàng Kompanion hoàn toàn do nước ngoài nắm giữ. Các ngân hàng khác do nước ngoài nắm giữ một phần, bao gồm KICB và BTA Bank, Kyrgyz-Swiss Bank. KICB có các tổ chức đa quốc gia với tư cách là cổ đông bao gồm Ngân hàng Tái thiết và Phát triển Châu Âu (EBRD), Công ty Tài chính Kinh tế, Quỹ Phát triển Kinh tế Aga Khan và các tổ chức khác.

Bảo vệ quyền sở hữu trí tuệ

Việc cấp bằng sáng chế dựa trên cơ sở nộp đơn đầu tiên (hoặc cấp bằng sáng chế, tùy thuộc vào quốc gia), dựa trên cơ sở nộp đơn trước. Tương tự, việc đăng ký nhãn hiệu dựa trên cơ sở nộp đơn đầu tiên (hoặc sử dụng trước, tùy thuộc vào quốc gia), dựa trên cơ sở đăng ký trước, vì vậy nhà đầu tư nên xem xét cách thức nhận bằng sáng chế và bảo hộ nhãn hiệu trước khi giới thiệu sản phẩm hoặc dịch vụ đến thị trường địa phương. Các chủ sở hữu quyền có trách nhiệm đăng ký, bảo vệ và thực thi các quyền của họ nếu có liên quan, giữ lại các cổ vấn và cổ vấn của riêng họ. Các công ty có thể muốn tìm kiếm lời khuyên từ các luật sư địa phương hoặc các nhà tư vấn SHTT, những người là chuyên gia về luật quốc gia. Trong nhiều trường hợp, các công ty quốc tế đã sử dụng thành công luật Kyrgyzstan để giải quyết các vi phạm về quyền SHTT. Để biết thêm thông tin về bảo hộ quyền sở hữu trí tuệ tại Cộng hòa Kyrgyzstan, vui lòng truy cập trang web của Cơ quan Sở hữu trí tuệ và Đổi mới Bang Kyrgyzstan.

Luôn luôn khuyến khích tiến hành thẩm định đối với các đối tác tiềm năng. Một đối tác tốt là một đồng minh quan trọng trong việc bảo vệ quyền SHTT. Tuy nhiên, các

nhà đầu tư tiềm năng nên cân nhắc kỹ lưỡng việc có nên ủy thác đăng ký quyền SHTT cho đối tác hay không. Làm như vậy có thể tạo ra rủi ro rằng đối tác sẽ tự coi mình là chủ sở hữu SHTT và không thể chuyển giao quyền nếu quan hệ đối tác kết thúc. Các dự án và doanh số bán hàng ở Cộng hòa Kyrgyzstan đòi hỏi sự quan tâm thường xuyên. Chúng tôi cũng khuyến nghị các công ty vừa và nhỏ hiểu tầm quan trọng của việc phối hợp với các hiệp hội và tổ chức thương mại để hỗ trợ các nỗ lực bảo vệ SHTT và ngăn chặn hàng giả.

Hạn chế bán sản phẩm và dịch vụ nước ngoài

Không có hạn chế về việc bán các sản phẩm của nước ngoài, mặc dù tất cả các sản phẩm phải tuân thủ các tiêu chuẩn và quy định của Kyrgyzstan và EAEU.

CHƯƠNG 3: NHỮNG LĨNH VỰC ĐẦU TƯ TIỀM NĂNG VÀO KYRGYZSTAN

Nông nghiệp

➤ Tổng quan

Lĩnh vực nông nghiệp là lĩnh vực sử dụng lao động lớn nhất ở Cộng hòa Kyrgyzstan, với khoảng 40% lực lượng lao động tham gia vào lĩnh vực này. Lĩnh vực này chiếm khoảng 14% GDP, chiếm tỷ trọng lớn thứ hai của GDP và ngành công nghiệp chế biến thực phẩm Kyrgyzstan vẫn chưa phát triển. Hầu hết nông nghiệp ở Cộng hòa Kyrgyzstan đều dựa vào gia đình dựa trên những mảnh đất nhỏ. Bên cạnh đó có những loại cây trồng có sản lượng lớn hơn đặc biệt là táo, mơ, anh đào, củ cải đường, đậu, bông, thuốc lá và quả óc chó. Các sản phẩm này mang tính khu vực và vẫn ở quy mô nhỏ so với tiêu chuẩn phương Tây. Hầu hết các gia đình trồng một lượng nhỏ trái cây và rau quả để tiêu thụ tại địa phương, mặc dù Cộng hòa Kyrgyzstan đã xuất khẩu hơn 155 triệu đô la sản phẩm vào năm 2020. Lĩnh vực nông nghiệp có cơ hội cho các hoạt động quy mô nhỏ trong nhiều lĩnh vực: vườn cây ăn quả, trái cây sấy khô, hạt giống cải tiến, phân bón, thiết bị trang trại quy mô nhỏ, thiết bị chế biến thực phẩm và lò giết mổ, cải tiến bảo quản và đóng gói.

Một số dự án tài trợ quốc tế tập trung vào việc cải thiện tín dụng cho lĩnh vực này, mặc dù kết quả của những nỗ lực đó là trái chiều. Các dự án khác của USAID bao gồm sáng kiến phát triển kinh tế “Dự án Năng lực Cạnh tranh Doanh nghiệp”, nhằm tạo việc làm và ngăn chặn dòng người di cư lao động Kyrgyzstan (chủ yếu sang Nga). Sáng kiến này giúp các doanh nghiệp vừa và nhỏ của Kyrgyzstani tăng khả năng cạnh tranh trên thị trường địa phương và khu vực. Dự án tìm cách tăng cường phát triển do khu vực tư nhân định hướng trong một số lĩnh vực, bao gồm cả nông nghiệp. Hoạt động hội nhập kinh tế và thương mại xuyên biên giới của USAID, Agro Trade, nhằm tăng cường thương mại xuyên biên giới, đặc biệt là giữa miền nam Kyrgyzstan và thung lũng Ferghana. Hoạt động nhằm tạo ra và liên kết các chuỗi giá trị và cơ hội kinh doanh trong khu vực này nhằm kết nối các doanh nghiệp với nhu cầu ngày càng tăng của người tiêu dùng và để các công ty tận dụng lợi thế của việc tự do hóa thị

trường ở Trung Á và phương Tây. Ngoài việc hỗ trợ các doanh nghiệp, hoạt động này có thể hợp tác với các chính phủ để phát triển các chính sách và quy định tạo thuận lợi cho thương mại của khu vực tư nhân.

➤ **Dẫn đầu các ngành phụ: Thiết bị chế biến/đóng gói thực phẩm**

Mặc dù lĩnh vực chế biến, đóng gói thực phẩm có ý nghĩa quan trọng đối với nền kinh tế, nhưng hầu hết sản xuất theo mùa vụ và thị trường nên sản lượng xuất khẩu khá hạn chế do hiệu quả kém, các rào cản khu vực và việc đóng gói bao bì còn hạn chế đã ảnh hưởng đến quá trình vận chuyển. Tình trạng tự phát trong sản xuất và nguồn vốn hạn chế không chỉ cản trở ngành rau quả mà còn hạn chế sản xuất ngũ cốc, sữa và thịt. Nhiều nhà tài trợ quốc tế hỗ trợ ngành nông nghiệp, nhưng quá trình chế biến, đóng gói, chứng nhận và tiếp thị không hiệu quả và không đầy đủ đã hạn chế quá trình chuyển đổi của ngành từ sản xuất và tiêu dùng nội địa hóa sang cạnh tranh quốc tế. Hơn nữa, nhiều nhà sản xuất sữa, thịt, trái cây và rau của Kyrgyzstan vẫn không đáp ứng các tiêu chuẩn vệ sinh và kiểm dịch động thực vật (SPS) của EAEU cần thiết để xuất khẩu sang các thị trường mục tiêu trong liên minh thuế quan.

Các công ty địa phương thường thiếu kỹ năng quản lý và thiết bị sản xuất hiện đại, nhiều công ty trong số đó chỉ hoạt động ở mức 20-40% công suất. Tại Kyrgyzstan có nhu cầu về các loại thiết bị chế biến thực phẩm, bao gồm dây chuyền sản xuất nước trái cây, nước sốt cà chua, rau và trái cây sấy khô, khoai tây chiên, sản phẩm mì ống, sản phẩm thịt và bao bì. Các công ty địa phương có nguồn tài chính hạn chế và do đó thích mua thiết bị bán và không tự động. Các thiết bị đã qua sử dụng và tân trang lại được quan tâm mua sắm. Khách hàng tiềm năng là các doanh nghiệp thực phẩm có kế hoạch sản xuất sản phẩm mới hoặc nâng cấp bao bì hoặc chất lượng của các dòng sản phẩm hiện tại.

Hầu hết các công ty chế biến thực phẩm nhỏ đều mua thiết bị sản xuất tại địa phương hoặc từ Trung Quốc vì có giá thấp hơn các máy tương tự của Hoa Kỳ hoặc Châu Âu. Tuy nhiên, các công ty lớn nhất và thành công nhất thích mua thiết bị từ Ý, Đức, Áo và các nước châu Âu khác, trong khi các công ty quy mô trung bình có xu hướng dựa vào thiết bị chế biến thực phẩm của Nga hoặc Thổ Nhĩ Kỳ.

➤ **Cơ hội**

Sữa: Kyrgyzstan sản xuất hơn một triệu tấn sữa mỗi năm, nhưng chỉ xử lý chế biến 2,5% sản lượng sữa. Chi phí sữa tươi ở Kyrgyzstan thấp hơn so với nước láng giềng Kazakhstan. Trong khi các nhà đầu tư nước ngoài không thể sở hữu đất nông nghiệp, liên doanh với các đối tác địa phương sở hữu đất đai có thể giúp giảm chi phí sản xuất và đảm bảo cung cấp sữa nguyên liệu phù hợp. Sản lượng sữa cũng có thể tăng đáng kể từ 2-4 lít mỗi ngày lên 15 lít mỗi ngày. Do thiếu năng lực trong nước, vì thế sữa, bơ, sữa chua, phomat và các sản phẩm sữa khác được bán ở Kyrgyzstan thường có nguồn gốc từ các nhà sản xuất có uy tín hơn ở Nga và Kazakhstan. Với việc đầu tư vào ngành sữa trong nước, các sản phẩm của Kyrgyzstan có thể đảo ngược tình thế này.

Thịt: Kyrgyzstan có thị trường thịt chậm phát triển. Sản phẩm thịt bò và thịt cừu của Kyrgyzstan cung cấp cho thị trường vùng lân cận Kazakhstan, nhưng Kyrgyzstan phần lớn không có khả năng chế biến để sản xuất giá trị gia tăng. Ngoài ra, Kyrgyzstan có nhu cầu ngày càng tăng về gà, nhưng phần lớn được nhập khẩu từ Mỹ. Nhưng đáng tiếc, Nga và Kazakhstan đã từ chối cho phép nhập khẩu gia cầm của Mỹ đến Kyrgyzstan quá cảnh ở quốc gia của họ.

Chế biến rau quả và trái cây: Tương tự như ngành sữa, rau quả và trái cây đã được chế biến chiếm hơn 2% tổng sản lượng. Các nhà đầu tư tiềm năng của Hoa Kỳ có thể quan tâm đến việc thành lập một nhà máy sản xuất rau quả chế biến chất lượng phương Tây. Các sản phẩm có thể bao gồm các sản phẩm tẩm ướp, rau quả và trái cây đóng hộp.

Năng lượng

➤ Thủy điện

Cộng hòa Kyrgyzstan sở hữu tiềm năng thủy điện to lớn, lên tới 142 tỷ kWh, trong đó chỉ có 10% công suất đã được khai thác. Thủy điện chiếm phần lớn sản lượng điện được sản xuất tại Cộng hòa Kyrgyzstan (gần 90%). Tuy nhiên, thuế năng lượng được trợ cấp nhiều dưới mức thu hồi chi phí, tham nhũng và các trở ngại khác từ lâu đã cản trở đầu tư tư nhân vào lĩnh vực này. Thiếu các nguồn đầu tư mới lớn, công suất phát điện mới đã bị đình trệ ở Cộng hòa Kyrgyzstan và không theo kịp với nhu cầu năng lượng ngày càng tăng. Cộng hòa Kyrgyzstan từng là nước xuất khẩu điện ròng, trong những năm gần đây, Cộng hòa Kyrgyzstan đã nhiều lần nhập khẩu điện từ Kazakhstan và Uzbekistan để đáp ứng nhu cầu trong nước. Với những trường hợp ngoại lệ hiếm hoi,

phần lớn các nhà máy thủy điện (HPP) của Cộng hòa Kyrgyzstan, bao gồm cả Toktogul HPP, nguồn điện chính của đất nước, được xây dựng từ thời Liên Xô. Thiết bị đã lỗi thời và cần thay thế, nâng cấp, có nguy cơ dẫn đến sự cố thảm khốc trên toàn hệ thống.

Ngành công nghệ thông tin và truyền thông (ICT)

Tổng quan

Lĩnh vực công nghệ thông tin mới phát triển lên tại Cộng hòa Kyrgyzstan và sẵn sàng trở thành động lực kinh tế chính thúc đẩy quá trình hiện đại hóa và phát triển khu vực, mang lại cơ hội đầu tư và thương mại đáng kể trong kế hoạch “Con đường tơ lụa ảo”. Trong khi quốc gia này tụt hậu so với các nước láng giềng trong khu vực về khả năng tiếp cận ICT và phát triển cơ sở hạ tầng kỹ thuật số, lĩnh vực CNTT là một trong những ngành phát triển nhanh nhất ở Cộng hòa Kyrgyzstan. Cộng hòa Kyrgyzstan đã tăng hạng trong Bảng xếp hạng chỉ số đổi mới toàn cầu từ vị trí 117 (năm 2013) lên hạng 94 (năm 2021) trong số 129 quốc gia, vượt qua Uzbekistan, Tajikistan và Turkmenistan trong các hoạt động áp dụng kỹ thuật số đổi mới. Vào năm 2019, chính phủ Kyrgyzstan đã thông qua chiến lược “Digital Kyrgyzstan 2019-2023” nhằm vào các mục tiêu sau:

- *Cải thiện cơ sở hạ tầng kỹ thuật số và kết nối internet
- *Đảm bảo “kiến thức kỹ thuật số” và cung cấp giáo dục CNTT để thúc đẩy cơ hội việc làm trong nước Phát triển các dịch vụ và nền tảng chính phủ điện tử
- *Thúc đẩy tăng trưởng kinh tế thông qua chuyển đổi kỹ thuật số của lĩnh vực công nghệ tài chính và ngân hàng

Dẫn đầu các ngành phụ: Phần mềm và Dịch vụ CNTT

Kể từ khi thành lập chỉ hơn mười năm trước, ngành CNTT của Kyrgyzstan đã có sự tăng trưởng tích cực và liên tục, khiến nó trở thành một trong những lĩnh vực tự chủ và sinh lời cao nhất trong nền kinh tế Kyrgyzstan. Năm 2011, chính phủ Kyrgyzstan, phối hợp với Hiệp hội các nhà phát triển phần mềm và dịch vụ Kyrgyzstan (KSSDA), đã khai trương khu công nghệ cao của Cộng hòa Kyrgyzstan (HTP) tại địa chỉ www.htp.kg/. Khu công nghệ cao được mô phỏng theo ở Belarus, HTP là một khu kinh tế miễn thuế với định hướng thúc đẩy các dịch vụ và sản phẩm CNTT xuất khẩu cho các khách hàng

ở nước ngoài. Bất chấp đại dịch COVID-19, vào cuối năm 2020, HTP đã có hơn 70 thành viên và tạo ra doanh thu hàng năm 13,7 triệu đô la. Gần 22% xuất khẩu phần mềm và CNTT khác đến Hoa Kỳ, trong khi phần còn lại đến hơn 30 thị trường khác bao gồm Nhật Bản, Canada, Ukraine, Kazakhstan, Ấn Độ và Đức. Cư dân HTP chuyên về phát triển phần mềm và ứng dụng di động, trò chơi và các trung tâm dịch vụ kỹ thuật tương tác. Đến năm 2024, HTP dự kiến sẽ tạo ra 200 triệu đô la tổng doanh thu hàng năm và lên đến 10.000 việc làm liên quan đến CNTT trong nước. Bên cạnh sự phát triển năng động của lĩnh vực CNTT Kyrgyzstan, một rào cản chính đối với việc mở rộng lĩnh vực CNTT là thiếu các chuyên gia CNTT được đào tạo và sự thiếu hụt các nhà phát triển tài năng của Kyrgyzstan đối với các nhà tuyển dụng nước ngoài.

Những cơ hội ngành phần mềm và dịch vụ CNTT

Theo lộ trình chuyển đổi kỹ thuật số, chính phủ Kyrgyzstan đang đặt mục tiêu hiện đại hóa CNTT-TT cho các trung tâm hải quan và hậu cần, trung tâm dịch vụ chăm sóc sức khỏe, cơ sở giáo dục và các đầu mối giao thông. Triển vọng đối với các nhà xuất khẩu CNTT là bao gồm công nghệ truy cập internet băng thông rộng, thiết bị điện tử tiêu dùng, phần mềm giáo dục, dịch vụ fintech và ngân hàng và phần cứng, phần mềm phân tích, thiết bị ICT, giải pháp an ninh mạng, dịch vụ pháp lý và tài chính. Nguồn tài chính hạn chế vẫn là một hạn chế đối với chính phủ Kyrgyzstan, vốn chủ yếu dựa vào hỗ trợ của các nhà tài trợ quốc tế để tài trợ cho các dự án CNTT-TT lớn. Đất nước này cũng là một thị trường thuê ngoài mới nổi cho các công ty khởi nghiệp công nghệ quốc tế và các công ty đang tìm kiếm các dịch vụ quy trình kinh doanh, do chế độ thuế 0%, chi phí chung thấp và lực lượng lao động CNTT địa phương có tay nghề cao.

Thông tin liên hệ : Bộ phát triển kỹ thuật số của trang web Cộng hòa Kyrgyz:

<http://ict.gov.kg/>

Nhượng quyền thương mại

Nhượng quyền và phân phối mang đến cơ hội giới thiệu các sản phẩm và thương hiệu của nhà đầu tư vào thị trường Kyrgyzstan, đồng thời cung cấp cho các doanh nhân địa phương một điểm đến hấp dẫn để mua hàng. Những năm gần đây đã chứng kiến sự mở rộng đáng kể của các nhượng quyền của Hoa Kỳ hoạt động tại Cộng hòa Kyrgyzstan, đặc biệt là trong các ngành dịch vụ ăn uống, khách sạn và giải trí. Có hơn 30 thương

hiệu của Hoa Kỳ đã chính thức hoạt động tại Cộng hòa Kyrgyzstan, bao gồm Hyatt Regency, Coca-Cola Bottlers, KFC, Papa John's, Baskin-Robbins, Nike, Levi's, New Balance, General Electric, Avon, v.v.

Trong hầu hết các trường hợp, các công ty nhượng quyền của Kyrgyzstan đã mua giấy phép của họ từ các nhà nhượng quyền chính trong khu vực, thường đặt tại Moscow hoặc Istanbul. Các công ty nhượng quyền tại Kyrgyzstan tuân theo các tiêu chuẩn khắt khe do trụ sở công ty thiết lập và trong một số trường hợp đã đầu tư vốn đáng kể để nhận được chứng nhận của công ty. Những người tham gia vào thị trường này phần lớn đã hợp tác với các công ty Kyrgyzstan với bề dày kinh nghiệm trong các lĩnh vực liên quan, chẳng hạn như bán lẻ và phân phối.

Việc tăng cường du lịch và thâm nhập internet đã nâng cao nhận thức về thương hiệu quốc tế của người tiêu dùng Kyrgyzstan, đặc biệt là ở các khu vực thành thị. Thị trường nhượng quyền tại Kyrgyzstan đã phát triển dần kể từ khi độc lập cách đây 30 năm, với sở thích ngày càng hướng tới chất lượng, các sản phẩm có thương hiệu được bán bởi các cửa hàng được ủy quyền, bao gồm cả nhượng quyền, thay vì các nhà bán lẻ không chính thức. Các thương hiệu phương Tây, bao gồm cả các dòng sản phẩm của Mỹ, được người tiêu dùng Kyrgyzstan đánh giá là có chất lượng cao hơn và có mức giá cao hơn.

Những xu hướng này nổi bật nhất ở Bishkek, nơi có cơ hội và mức thu nhập khả dụng cao nhất cả nước. Các nhãn hiệu nhượng quyền của Hoa Kỳ tại Cộng hòa Kyrgyzstan chủ yếu nằm ở Bishkek, với một số đơn vị nhượng quyền đang xem xét mở rộng hoạt động sang Osh, thành phố lớn thứ hai của đất nước, nằm ở phía nam. Tầng lớp trung lưu ngày càng tăng và thu nhập khả dụng ngày càng tăng, đặc biệt là ở Bishkek, mang lại cơ hội thực sự cho các công ty muốn kết hợp với các nhà khai thác tại địa phương, những người có thể điều chỉnh sự phức tạp của môi trường kinh doanh Kyrgyzstan.

Các cơ hội được nhắm mục tiêu tồn tại ở Cộng hòa Kyrgyz, đặc biệt là đối với các nhà điều hành nhà hàng có trụ sở tại Hoa Kỳ, mặc dù nghiên cứu thị trường kỹ lưỡng là yếu tố rất quan trọng để nắm bắt được thị hiếu và sở thích riêng biệt của người tiêu dùng địa phương. Nhu cầu của người tiêu dùng Kyrgyzstan vẫn rất nhạy cảm với giá cả và các công ty đã mở nhượng quyền thương mại tại Cộng hòa Kyrgyzstan được hưởng lợi từ quy mô kinh tế và có thể cung cấp các sản phẩm chất lượng cao với mức

giá hấp dẫn. Các doanh nhân Kyrgyzstan, đặc biệt là những người có kinh nghiệm quốc tế, phần lớn sẵn sàng áp dụng các phương thức kinh doanh của Hoa Kỳ, mặc dù việc duy trì các tiêu chuẩn khắt khe do trụ sở công ty đặt ra khiến chi phí cho các nhà điều hành nhượng quyền địa phương cao hơn.

Bất kỳ công ty nào muốn thành lập nhượng quyền thương mại tại Cộng hòa Kyrgyzstan hoặc thuê nhà phân phối đều phải đăng ký với Kyrgyzpatent, cơ quan nhà nước về sở hữu trí tuệ và đổi mới. Thông thường, các thương hiệu quốc tế thuê một công ty luật địa phương để giúp họ thực hiện các yêu cầu pháp lý và đăng ký cần thiết.

Thông tin liên hệ

Cơ quan Nhà nước về Sở hữu trí tuệ và đổi mới thuộc Chính phủ Cộng hòa Kyrgyzstan tại patent.kg/en/

Sản xuất hàng may mặc

➤ Tổng quan

Kyrgyzstan là nơi có một ngành công nghiệp sản xuất hàng may mặc có tiếng từ thời Xô Viết. Kể từ khi độc lập, ngành đã trải qua sự phát triển nhanh chóng, được thúc đẩy bởi những lợi thế so sánh như chi phí lao động thấp, thỏa thuận hải quan thuận lợi và mối quan hệ lịch sử với thị trường tiêu dùng hậu Xô viết lớn. Từ năm 2014, ngành này đã tăng khoảng 1100%.

Đa số các công ty Kyrgyzstan trong ngành hoạt động theo quy trình CMT – cắt-may-hoàn thiện sản phẩm, trong khi sản xuất dệt trong nước gần như không còn nữa. Ngành này vẫn bị phân mảnh rời rạc, bao gồm chủ yếu là các doanh nghiệp vừa và nhỏ (SMEs), với nhiều nhà sản xuất hoạt động không chính thức. Do khía cạnh này, các ước tính cả về quy mô thị trường và số lượng nhân viên làm việc trong lĩnh vực này rộng khắp. Năm 2016, sản xuất ngành may mặc ước đạt 375 triệu USD. Ước tính 150.000-300.000 người làm việc trong lĩnh vực sản xuất hàng may mặc ở Kyrgyzstan, tương đương 6-12% tổng lực lượng lao động.

Sau nhiều năm sản xuất để bán ở chợ, các nhà sản xuất hàng may mặc Kyrgyzstan đang bắt đầu thực hiện các hợp đồng may mặc theo phương thức CMT với vải, nguyên phụ liệu, mẫu thiết kế và các yêu cầu cụ thể do khách hàng cung cấp, cùng với một vài

công ty lớn liên quan đến việc thiết kế, xây dựng thương hiệu và sản xuất. Khi sự cạnh tranh toàn cầu trong lĩnh vực này đã phát triển nhanh trong thập kỷ gần đây, các nhà sản xuất hàng may mặc Kyrgyzstan buộc phải thích nghi với sự thay đổi trong chuỗi cung ứng và hiện đang tự định vị để đáp ứng nhu cầu quốc tế này.

USAID đã hợp tác với các doanh nghiệp nhỏ và vừa trong ngành may mặc để gia tăng tiềm năng xuất khẩu của họ. Thông qua sự hợp tác này, các nhà sản xuất hàng may mặc Kyrgyzstan đã phải chịu tuân theo Bộ tiêu chuẩn đánh giá tuân thủ trách nhiệm xã hội trong kinh doanh và chứng nhận, nâng cao hệ thống kiểm soát chất lượng của họ và mở rộng cơ sở của các nhà cung cấp. Kết quả là, họ có thể thu hút người mua mới bao gồm các nhà bán lẻ quốc tế từ châu Âu ngoài các khách hàng Nga và Kazakhstan truyền thống của họ.

Tuy nhiên, một số thách thức ngắn hạn và trung hạn khác vẫn tồn tại, bao gồm việc thiếu tiếp cận tài chính và đầu vào hiện đại, và năng lực kém phát triển để tiếp thị cho những người mua châu Âu có nhu cầu. Sự gia nhập của Kyrgyzstan vào Liên minh Kinh tế Á Âu tháng 8 năm 2015 đã tăng thuế đối với một số mặt hàng đầu vào vào quá trình sản xuất hàng may mặc, và Kyrgyzstan tiếp tục chỉnh sửa luật và quy định của mình cho phù hợp với các tiêu chuẩn của EAEU.

➤ Cơ hội

Ngành sản xuất hàng may mặc tạo cơ hội cho các nhà bán lẻ nước ngoài đa dạng hóa chuỗi cung ứng của họ khỏi các quốc gia có tiêu chuẩn lao động khó khăn, và đặc biệt là những người muốn xuất khẩu sang các thị trường gần Kyrgyzstan có quy mô lớn hơn gồm Nga và Kazakhstan. Các nhà bán lẻ nước ngoài cam kết giảm lượng khí thải carbon cũng sẽ được khuyến khích bởi thực tế là 80% điện được tạo ra từ nguồn thủy điện tái tạo. Cơ hội cho các nhà cung cấp dịch vụ chuyên nghiệp chuyên về chứng nhận và tiêu chuẩn hóa và hỗ trợ các nhà sản xuất hàng may mặc trong việc điều hướng quá trình xuất khẩu. Phần lớn ngành đòi hỏi số vốn đáng kể để nâng cấp máy móc để duy trì tính cạnh tranh, đưa ra nhiều triển vọng cho các nhà sản xuất chuyên thiết bị may, gia công và cắt của Mỹ.

Thiết bị công nghiệp khai thác mỏ

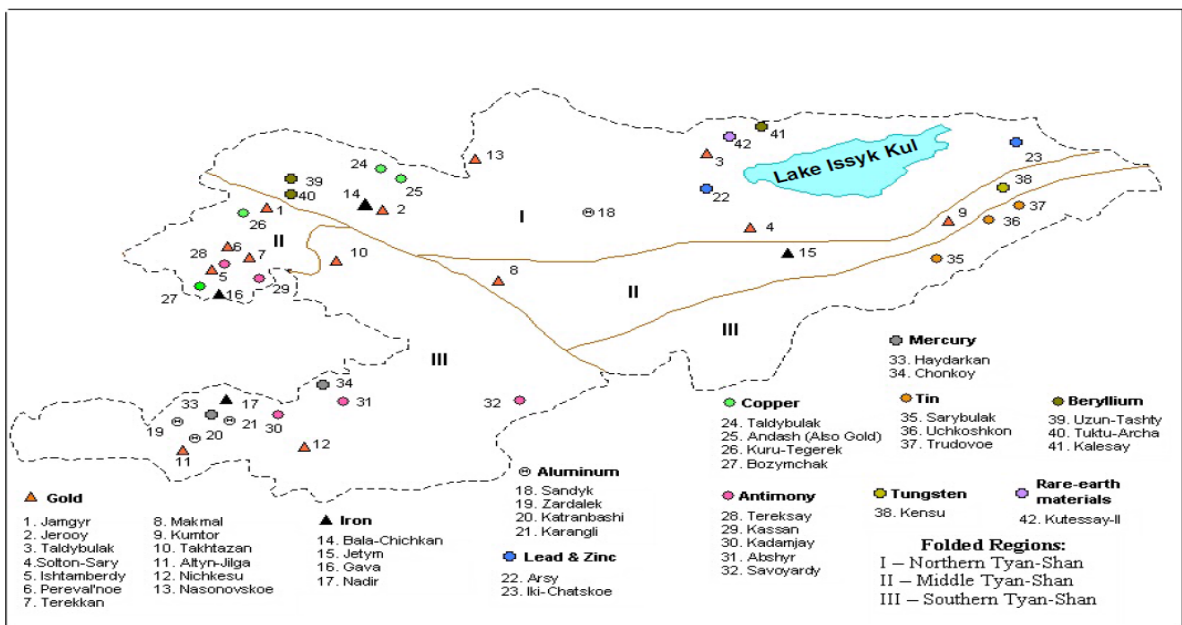
Khai thác mỏ ở Cộng hòa Kyrgyzstan là một lĩnh vực nhạy cảm và các nhà đầu tư lớn

phải cân nhắc kỹ về chính trị và kinh tế khi đưa ra quyết định. Tuy nhiên, việc cung cấp ngành khai thác mỏ hiện nay là cơ hội tuyệt vời cho các nhà xuất khẩu Mỹ. Kyrgyzstan là nơi có rất nhiều khoáng sản, bao gồm vàng, sắt, đồng, than đá và antimon. Có nhiều mỏ lớn và nhỏ trong cả nước.

Sản lượng kinh tế của mỏ vàng Kumtor lớn hơn tất cả các mỏ khác cộng lại trong cả nước. Công ty điều hành Kumtor của Canada, nhà sản xuất vàng lớn nhất tại Kyrgyzstan, sản xuất 15-23 tấn vàng mỗi năm. Hoạt động từ năm 1996, ước tính trữ lượng vàng là 114 tấn. Kyrgyzstan sở hữu 32,6% cổ phần của Centerra Gold, công ty mẹ của Kumtor ở Canada. Tác động kinh tế vĩ mô của Kumtor là đáng kể, bao gồm một phần đáng kể của ngành công nghiệp và chiếm 8-11% GDP.

Chính phủ đã làm việc quyết liệt để cải thiện tính minh bạch trong ngành, nhưng phải mất một thời gian dài trước khi đáp ứng các tiêu chuẩn quốc tế. Kyrgyzstan hiện là thành viên của Sáng kiến minh bạch ngành công nghiệp khai khoáng (EITI), nhưng gần đây đã bị đánh giá thấp và có nguy cơ bị mất uy tín nghiêm trọng. Các chính trị gia thường dùng Kumtor để xoay chuyển tình thế chính trị và các cộng đồng địa phương thường phản đối các khu vực khai thác mới được đề xuất.

Cơ quan Nhà nước về Địa chất và Tài nguyên khoáng sản cập nhật các nhà đầu tư tiềm năng và hồ sơ dự thầu bằng tiếng Nga, tiếng Kyrgyzstan và tiếng Anh, mặc dù tiếng Anh không được cập nhật thường xuyên như hai ngôn ngữ còn lại. (<http://www.geology.kg/>).

Cộng hòa Kyrgyz: Biểu đồ hiển thị Ủy ban Nhà nước về Công nghiệp, Năng lượng và Sử dụng đất dưới lòng đất

➤ Cơ hội

Nghiên cứu khả thi và thăm dò: Các công ty nước ngoài thường tiến hành các nghiên cứu khả thi, cũng như để tiếp tục khám phá trữ lượng tiềm năng.

Thiết bị chế biến khai thác mỏ & quặng: Thiết bị Caterpillar do Mỹ sản xuất được sử dụng tại mỏ vàng Kumtor. Các thiết bị này có thể được sử dụng tại các mỏ khác, tiếp theo sau đầu tư và xây dựng.

Phát triển các mỏ khoáng sản hiện có và mới: Vàng, bạc, thiếc, đồng, vonfram, than, dầu, khí thiên nhiên, antimon và các khoáng sản khác có thể được khai thác với sự đầu tư và phát triển thêm.

Du lịch

➤ Tổng quan

Ngành du lịch ở Cộng hòa Kyrgyzstan ước tính đóng góp khoảng 5% vào GDP và là một ngành tăng trưởng quan trọng đối với việc làm và phát triển kinh tế. Trong khi đại dịch COVID-19 ảnh hưởng nghiêm trọng đến du lịch quốc tế, du lịch vẫn chiếm 2,9% GDP vào năm 2020. Cộng hòa Kyrgyzstan có nhiều điểm tham quan tự nhiên và văn hóa độc đáo như Hồ Issyk-Kul, đây là hồ trên núi lớn thứ hai trên thế giới, dãy núi Tian-Shan nổi bật và một đoạn của “Con đường Tơ lụa” lịch sử, tất cả những nơi này đều có tiềm năng thu hút thêm du khách quốc tế. Vào tháng 9 năm 2018, Cộng hòa Kyrgyzstan đã tổ chức thành công Thế vận hội du mục thế giới lần thứ ba và một chiến dịch PR phối hợp đã thu hút sự chú ý của giới truyền thông toàn cầu đến thế vận hội, giúp quảng bá hiệu quả thương hiệu độc đáo của Cộng hòa Kyrgyzstan trên trường quốc tế. Các dấu hiệu hồi sinh sau đại dịch đang xuất hiện trong lĩnh vực hàng không: Aeroflot, hãng hàng không lớn nhất của Nga và hãng hàng không Kazakhstani SCAT đã mở các đường bay mới từ Issyk-Kul (một điểm du lịch lớn) vào năm 2021.

Cộng hòa Kyrgyzstan là một địa điểm du lịch nổi tiếng trong khu vực dưới thời Liên Xô, với gần một triệu du khách hàng năm trong suốt những năm 1980, chủ yếu đến từ các nước cộng hòa thuộc Liên Xô khác. Một loạt các cơ sở lưu trú dành cho khách du

lich, cùng với cơ sở hạ tầng vật chất hỗ trợ bao gồm cả những con đường trải nhựa, đã được phát triển. Sau khi Liên Xô tan rã, du lịch ở Cộng hòa Kyrgyzstan sụp đổ, với lượng khách giảm gần 90% vào cuối những năm 1990.

Kể từ khi độc lập, số lượng khách du lịch đã tăng đều đặn lên 1,8 triệu vào năm 2019 và du khách đến từ Liên Xô cũ tiếp tục chiếm phần lớn khách du lịch đến Cộng hòa Kyrgyzstan. Theo ước tính, khoảng 70% khách du lịch đến từ Kazakhstan và 13% đến từ Nga, với khoảng 2% từ các nước châu Âu. Lĩnh vực du lịch sử dụng khoảng 40.000 lao động, tương đương 2% tổng số lao động chính thức của Cộng hòa Kyrgyzstan.

Mặc dù lĩnh vực này đã đạt được những bước tiến đáng kể trong những năm gần đây, nhưng nó vẫn tiếp tục phải đối mặt với một số thách thức. Các tiêu chuẩn, đặc biệt là trong dịch vụ khách hàng, vẫn còn yếu và không nhất quán trong toàn ngành và năng lực phục vụ còn kém phát triển. Cơ sở hạ tầng du lịch chậm được cải thiện, nhưng cần đầu tư vốn đáng kể để nâng cấp sau hai thập kỷ đã xuống cấp. Hoạt động xúc tiến của ngành, đặc biệt là ra thị trường bên ngoài, cũng đang được cải thiện, nhưng thiếu một chiến dịch tiếp thị và thông tin thống nhất. Du lịch tại Kyrgyzstan do không tuân thủ đầy đủ các tiêu chuẩn của Tổ chức hàng không dân dụng quốc tế (ICAO), Cộng hòa Kyrgyzstan vẫn nằm trong “danh sách đen” của EU, điều này ngăn cản các hãng vận tải châu Âu khai thác các tuyến bay thẳng đến quốc gia này và sau đó cản trở sự phát triển hơn nữa của ngành du lịch.

➤ **Cơ hội**

Ngành du lịch ở Kyrgyzstan đưa ra mục tiêu cơ hội cho đầu tư nước ngoài, đặc biệt trong lĩnh vực khách sạn. Bishkek có rất ít chuỗi khách sạn phương Tây, và điểm đến nghỉ dưỡng nổi tiếng của Hồ Issyk-Kul không có. Các doanh nhân Kyrgyzstan địa phương đang tìm hiểu khả năng mở các địa điểm nhượng quyền thương mại của các chuỗi khách sạn lớn nước ngoài. Cơ hội cũng tiếp tục cho các nhà điều hành tour du lịch nước ngoài tìm cách bán cả hai gói tour du lịch riêng lẻ cho Kyrgyzstan và các chuyến đi trong khu vực đến Trung Á đến các điểm dọc theo con đường tơ lụa lịch sử.

Hàng không

Tổng quan và Cơ hội

Khi ngành du lịch Kyrgyzstan phát triển, ngành hàng không cũng vậy, nhu cầu về máy bay mới và đã qua sử dụng cũng như các thiết bị khác sẽ tăng lên. Chính phủ sở hữu

sân bay chính của đất nước, trong đó có sân bay Manas International ở Bishkek, cũng như các sân bay Osh, Issyk-Kul, Karakol và Batken. Năm 2019, lưu lượng hàng không quốc gia lên tới hơn một triệu lượt hành khách, trong đó khoảng 48% là hàng không quốc tế và khoảng 53% là hành trình nội địa. Nhìn chung, doanh thu từ vận chuyển hành khách bằng đường hàng không trong năm 2019 lên tới 100 triệu USD, với tỷ lệ 80/20% quốc tế/nội địa. Trong 5 năm qua, lưu lượng hành khách trên các hãng hàng không quốc tế đã tăng lên. Trong năm 2015, khoảng 3 triệu người đã đi du lịch, nhưng đến cuối năm 2019, lượng hành khách đạt 3,6 triệu - tăng 17%. Các hãng hàng không nội địa hiện tại là Avia Traffic Company và TEZ JET. Số lao động trung bình hàng năm trong lĩnh vực vận tải hàng không năm 2019 là 1.300 người.

CHƯƠNG 4: CÁC QUY ĐỊNH VỀ THƯƠNG MẠI. HẢI QUAN VÀ CÁC TIÊU CHUẨN CỦA KYRGYZSTAN

Các rào cản thương mại

Năm 2021 cộng đồng doanh nghiệp đã đưa ra lo ngại về việc luật được thông qua sẽ tập trung nhiều quyền lực hơn vào nhiệm kỳ tổng thống và nội các bộ trưởng của Kyrgyzstan. Nhiều công ty phục vụ thị trường báo cáo những khó khăn đáng kể về hậu cần. Ngoài ra, có một hệ thống giám sát thuế nặng nề đối với tất cả các công ty hoạt động tại Cộng hòa Kyrgyzstan, có thể ảnh hưởng đến các công ty hoạt động thông qua văn phòng đại diện.

Việc thực hiện các yêu cầu hải quan của EAEU tiếp tục không thống nhất trên toàn Liên minh và trong bản thân Cộng hòa Kyrgyzstan. Trong suốt năm 2020, có sự chậm trễ không thường xuyên trong việc vận chuyển hàng hóa quá cảnh từ Cộng hòa Kyrgyzstan qua Cộng hòa Kazakhstan do các cơ quan chức năng Kazakhstan kiểm tra chặt chẽ hơn. Nhiều nỗ lực của chính phủ Kyrgyzstan để giải quyết tình hình nhưng đã không thành công, khiến Cộng hòa Kyrgyzstan phải đệ đơn khiếu nại chính thức chống lại Kazakhstan lên WTO vào tháng 2 năm 2020. Thanh tra hải quan không thể đưa ra các quyết định chắc chắn liên quan đến các yêu cầu hoặc thông quan. Tham nhũng lan rộng, lan rộng đến cả hệ thống tư pháp, ảnh hưởng đến gần như tất cả các khía cạnh của hoạt động kinh doanh, bao gồm thủ tục hải quan, đăng ký, việc làm của người dân địa phương và người nước ngoài, và việc nộp thuế.

Thuế nhập khẩu

Kyrgyzstan gia nhập vào EAEU, thuế suất thuế nhập khẩu trung bình tăng từ 5,04% lên 9,4%, theo ước tính của Bộ Kinh tế. Các nước thành viên đang mở cửa thị trường cho nhau, làm cho các nhà sản xuất trong nước phải cạnh tranh hơn. Nói chung áp lực đã buộc chính phủ phải xem xét nâng cao thuế hải quan trong EAEU, mặc dù các biện pháp hợp pháp như vậy là có thể gây tranh cãi. Kyrgyzstan là thành viên của WTO, nhưng vẫn chưa rõ nước này sẽ cân bằng nhu cầu của Liên minh kinh tế Á-Âu và các cam kết WTO của họ như thế nào.

Vào tháng 7 năm 2018, Cộng hòa Kyrgyzstan đã áp dụng mức thuế có lợi cho nhập khẩu xe được sản xuất sau năm 2008 từ các nước thứ ba không thuộc EAEU, dẫn đến việc nhập khẩu hơn 28.000 xe ô tô cho mục đích tư nhân vào năm 2019, chủ yếu từ Lithuania, Hàn Quốc, Georgia và Hoa Kỳ. Để khuyến khích nhập khẩu và mua xe điện, chính phủ không tính thuế. Tuy nhiên, chính phủ đã quản lý để áp dụng cách tiếp cận khác biệt nhằm thu hút người dân đổi mới ô tô của họ bằng cách cho phép ô tô sản xuất sau năm 2015 với mức thuế tương đối thấp hơn, tùy thuộc vào độ tuổi và khối lượng động cơ.

Bạn có thể tìm thấy biểu thuế đầy đủ của EAEU tại trang web của Ủy ban Kinh tế Á Âu (EAEU): <http://www.eurasiancommission.org/en/Pages/default.aspx>

Chứng từ và yêu cầu đối với hàng nhập khẩu

Để nhập khẩu thành công các sản phẩm vào Kyrgyzstan, đối tác/văn phòng địa phương phải có các giấy tờ sau:

- Giấy ủy quyền của công ty (có công chứng)
- Giấy chứng nhận đăng ký từ Cục thống kê (bản sao có công chứng)
- Giấy chứng nhận đăng ký của Bộ Tư pháp Kyrgyzstan (bản sao có công chứng)
- Mã số người nộp thuế với mẫu đăng ký của người nộp thuế (bản sao có công chứng)
- Giấy xác nhận chính thức có tài khoản ở ngân hàng (bản chính)
- Văn bản chính thức của thanh tra thuế xác nhận tình trạng tốt của công ty (bản chính)
- Tài liệu hoàn chỉnh liên quan đến hoạt động ngoại thương của công ty
- Giấy bảo đảm thực trạng hàng hóa về thuế nhập khẩu (bản chính)
- Hộ chiếu của người phụ trách thanh toán thuế nhập khẩu

Ngoài ra, khi hàng hóa được nhập khẩu vào Kyrgyzstan, đối tác địa phương phải có các giấy tờ sau đây:

- Hợp đồng giữa công ty địa phương và công ty nước ngoài
- Hóa đơn

- Giấy chứng nhận xuất xứ của nước gửi

Sau khi Cộng hòa Kyrgyzstan gia nhập EAEU vào năm 2015 và “Bộ luật Hải quan của Liên minh Kinh tế Á-Âu” có hiệu lực (Phụ lục số 1 của Hiệp ước về Bộ luật Hải quan của Liên minh Kinh tế Á-Âu). Kể từ ngày 1 tháng 1 năm 2018, các yêu cầu nhập khẩu và thông tin tài liệu được cung cấp trong Bộ luật Hải quan EAEU, đặc biệt là trong các Điều 8, 89, 108. bản dịch tiếng Anh không chính thức của Bộ luật này có trên trang web của Ủy ban Kinh tế Eurasian (EEC).

Các thủ tục tiêu chuẩn về thông quan, kiểm soát hải quan đối với hàng hóa và phương tiện qua lại biên giới của Cộng hòa Kyrgyzstan, cũng như danh sách các tài liệu và các yêu cầu khác để nhập khẩu thành công sản phẩm vào Cộng hòa Kyrgyz, được nêu trong trang Tài liệu Hải quan của EEC. Theo Bộ luật Hải quan EAEU (Điều 80, Khoản 7), bản dịch chính thức sang tiếng Nga của các tài liệu được đề cập trong Quy định ở trên có thể được yêu cầu tại các điểm hải quan của Kyrgyzstan. Danh sách các tài liệu liên quan đến thuế và các tài liệu cho hoạt động xuất khẩu/nhập khẩu trong EAEU có thể được tìm thấy trên trang web của Dịch vụ Thuế Nhà nước thuộc Bộ Kinh tế và Tài chính.

Những yêu cầu về việc ghi và dán nhãn sản phẩm

Các sản phẩm được bán tại Kyrgyzstan phải bao gồm nhãn tiếng Nga và/hoặc tiếng Kyrgyzstan. Khuyến khích ghi nhãn bằng cả hai ngôn ngữ.

Tạm nhập

Theo quy định, đầy đủ điều kiện miễn thuế nhập khẩu các quan chức cho nhập khẩu tạm thời. Để đủ điều kiện “mục nhập tạm thời”, nhà nhập khẩu phải xác định hàng hóa, để cơ quan hải quan có thể biết chắc rằng hàng hóa được tái xuất giống với hàng hóa ban đầu được đưa vào. Sản phẩm không thể xác định theo quy định này, không thể đưa vào chế độ tạm nhập.

Nghiêm cấm và hạn chế nhập khẩu

Các mặt hàng bị cấm nhập khẩu bao gồm vũ khí hủy diệt hàng loạt, ma túy, nội dung khiêu dâm, cũng như các mặt hàng khác được nêu trong nghị định của Chính phủ Kyrgyzstan về việc thực hiện luật của Cộng hòa Kyrgyzstan “Về quy định hải quan ở đất nước Kyrgyzstan.”

Quy định về hải quan

Ngày 8 tháng 5 năm 2015, Kyrgyzstan đã thông qua thuế quan được hợp nhất và các quy định phi thuế quan của Liên minh kinh tế Á-Âu do Nga dẫn đầu. Kyrgyzstan đã thực hiện Bộ luật Hải quan chung mới và bãi bỏ các đường biên giới nội bộ khi hoàn toàn gia nhập Liên minh vào tháng 8 năm 2015, nhưng việc thực thi thỏa thuận này là chậm. Thông tin chi tiết về các thỏa thuận pháp lý và biểu thuế hải quan có thể được tìm thấy tại trang web của Ủy ban Kinh tế Á Âu (EAEU): <http://www.eurasiancommission.org/en/Pages/default.aspx>

Các tiêu chuẩn thương mại

➤ Tổng quan

Tháng 4 năm 2004, Quốc hội đã thông qua một đạo luật quy định từng ngành riêng biệt, điều này làm giảm bớt quy định của chính phủ. Hệ thống quốc gia trước đây hoạt động theo tiêu chuẩn của Liên Xô yêu cầu bắt buộc chứng nhận 70% của tất cả các sản phẩm. Khoảng 50.000 tài liệu chính thức quy định về an toàn và chất lượng hàng hóa. Luật năm 2004 quy định rằng chứng nhận chỉ được yêu cầu đối với các sản phẩm có khả năng gây nguy hiểm cho sức khỏe người tiêu dùng. Sự thay đổi lập pháp này đã giảm mức độ tiêu chuẩn từ 70% xuống còn 22%. Các hàng hóa khác có thể được chứng nhận trên cơ sở tự nguyện, nhưng chỉ để xác nhận chất lượng sản phẩm. Gia nhập EAEU thay đổi nhiều, nhưng việc thực thi các thỏa thuận của hiệp định mới thì rất chậm.

Viện đo lường tiêu chuẩn quốc gia của Kyrgyzstan - National Institute for Standards and Metrology of the Kyrgyz Republic

197, Panfilov street KG-720040 Bishkek Tel: +996 312 623790

Fax: +996 312 661367

E-mail: nism@nism.gov.kg Web: www.nism.gov.kg

➤ Kiểm tra, kiểm định và chứng nhận

Viện Tiêu chuẩn và Đo lường Quốc gia Kyrgyzstan chịu trách nhiệm kiểm định. Các sản phẩm có thể gây nguy hiểm cho sức khỏe con người phải được chứng nhận. Danh sách này bao gồm các hạng mục như rượu, sản phẩm thuốc lá, vật tư và thiết bị y tế, và các vật dụng khác. Đánh giá sự phù hợp là không cần thiết đối với hàng hóa không yêu cầu chứng nhận sản phẩm.

➤ Công bố quy chuẩn kỹ thuật

Trung tâm tiêu chuẩn và đo lường quốc gia Kyrgyzstan duy trì hầu hết các quy định kỹ thuật và có các quy định sẵn có để công chúng tiếp cận.

Các thành viên của Tổ chức Thương mại Thế giới (WTO) được yêu cầu theo hiệp định về hàng rào kỹ thuật trong thương mại (Hiệp định TBT) phải thông báo cho WTO các quy định kỹ thuật và thủ tục đánh giá sự phù hợp có thể ảnh hưởng đến thương mại.

Viện Tiêu chuẩn và Đo lường Quốc gia Kyrgyzstan duy trì hầu hết các quy định kỹ thuật và có trên trang web:

Viện Tiêu chuẩn và Đo lường Quốc gia Kyrgyzstan - National Institute for Standards and Metrology of the Kyrgyz Republic

197 Panfilov Street

Bishkek 720040

The Kyrgyz Republic Office: 996-312-661-456

E-mail: eldyar@nism.gov.kg Internet: www.nism.gov.kg

Hiệp định thương mại

Ngày 15 tháng 4 năm 1994, các nước thành viên CIS (Azerbaijan, Armenia, Belarus, Kazakhstan, Kyrgyzstan, Moldova, Nga, Tajikistan, Turkmenistan, Ukraine và Uzbekistan) đã đồng ý thành lập một khu thương mại tự do. Theo thỏa thuận, việc nhập khẩu hàng hoá được sản xuất trong các nước thành viên CIS có giấy chứng nhận xuất xứ tương ứng không phải chịu bất kỳ thuế hải quan hoặc thuế giá trị gia tăng nào ở Kyrgyzstan. Tuy nhiên, miễn trừ này không bao gồm hàng hóa tiêu thụ đặc biệt (như rượu); đồ nội thất; video, truyền hình, máy tính và bất kỳ phụ kiện nào cho các thiết bị điện tử đó. Nga, Belarus, Kazakhstan, Kyrgyzstan và Tajikistan cũng đã ký một thỏa thuận hải quan.

Tháng 6 năm 2004, Kyrgyzstan đã ký Hiệp định Khung Thương mại và Đầu tư (TIFA) với Hoa Kỳ, Kazakhstan, Tajikistan, Turkmenistan và Uzbekistan. Mục tiêu của TIFA là cung cấp một nền tảng để giải quyết các vấn đề thương mại và tăng cường thương mại và đầu tư giữa Hoa Kỳ và Trung Á. TIFA cũng cung cấp một nền tảng để giải quyết các vấn đề thương mại khu vực làm cản trở thương mại, đầu tư và phát triển

kinh tế trong khu vực. TIFA đã thiết lập một Hội đồng Thương mại và Đầu tư Hoa Kỳ-Trung Á, để xem xét một loạt các vấn đề bao gồm, nhưng không giới hạn, sở hữu trí tuệ, lao động, các vấn đề môi trường và tăng cường sự tham gia của các doanh nghiệp vừa và nhỏ trong lĩnh vực thương mại và đầu tư.

Kyrgyzstan có hiệp định đầu tư song phương với Hoa Kỳ, Armenia, Azerbaijan, Belarus, Trung Quốc, Phần Lan, Pháp, Georgia, Đức, Ấn Độ, Indonesia, Iran, Kazakhstan, Hàn Quốc, Lithuania, Malaysia, Moldova, Mông Cổ, Pakistan, Thụy Điển, Thụy Sĩ, Tajikistan, Thổ Nhĩ Kỳ, Vương quốc Anh, Ukraina và Uzbekistan.

Kyrgyzstan cũng đã ký các hiệp định thuế kép với một số nước như Armenia, Áo, Belarus, Canada, Trung Quốc, Phần Lan, Đức, Ấn Độ, Iran, Kazakhstan, Lithuania, Malaysia, Moldova, Mông Cổ, Pakistan, Ba Lan, Nga, Thụy Sĩ, Tajikistan, Thổ Nhĩ Kỳ, Ukraina và Uzbekistan. Hiệp ước U.S.-U.S.S.R. về thuế kép, được ký năm 1973, vẫn còn hiệu lực giữa Hoa Kỳ và Kyrgyzstan.

Tháng 8 năm 2015, Kyrgyzstan chính thức gia nhập Liên minh kinh tế Á-Âu (EAEU). Tuy nhiên, hầu hết các quy định chuyên môn, bao gồm thuế, thuế quan, kiểm tra và tiêu chuẩn sẽ không được thực thi trong nhiều năm tới. Một số khía cạnh của thỏa thuận, bao gồm cả mức thuế đối với các hàng hóa khác nhau, chưa được giải quyết.

Các yêu cầu giấy phép cho các dịch vụ ngành nghề

Các giấy phép chỉ bắt buộc đối với các hoạt động và được ghi rõ theo quy định của pháp luật, bao gồm:

- Sản xuất, truyền tải, phân phối, bán, xuất khẩu, nhập khẩu điện (trừ điện sản xuất từ nguồn tái tạo hoặc từ các nguồn khác dành cho sử dụng cá nhân có công suất đến 1.000 kWh);
- Sản xuất, truyền tải, phân phối, bán, xuất khẩu và nhập khẩu khí đốt, trừ khí đốt được sản xuất từ nguồn tái tạo hoặc từ bất kỳ nguồn nào dành cho sử dụng cá nhân;
- Chế biến dầu mỏ và khí đốt tự nhiên, trừ sản xuất quy mô công nghiệp và bán ethanol sinh học được sản xuất từ nguồn cung cấp thực vật;
- Sản xuất, chuyển nhượng/bán, phân phối và bán khí tự nhiên;
- Sản xuất và phân phối cồn ethyl;
- Sản xuất và phân phối (lưu trữ cho mục đích sản xuất hoặc bán hàng, bán buôn và

bán lẻ) các sản phẩm có cồn;

- Hành nghề y tư nhân (trừ hợp đồng dịch vụ hoặc hợp đồng lao động với các cơ sở y tế tư nhân hoặc doanh nghiệp tư nhân);
- Sản xuất, mua bán thuốc và trang thiết bị y tế;
- Sản xuất và bán vắc-xin, huyết thanh trong các doanh nghiệp chuyên ngành thú y;
- Các hoạt động liên quan đến công việc có các vi sinh vật RG2;
- Các hoạt động trong lĩnh vực truyền tải điện;
- Các hoạt động trong lĩnh vực bưu chính viễn thông;
- Các hoạt động trong lĩnh vực truyền dữ liệu;
- Các hoạt động truyền hình và phát thanh, bao gồm sản xuất, truyền tải và phân phối các chương trình phát sóng;
- Quy hoạch, nghiên cứu và thiết kế đô thị các công trình dân dụng, công cộng và xây dựng các tòa nhà cao tầng và cơ sở hạ tầng (cơ sở loại I, II, III);
- Các hoạt động xây dựng, lắp đặt, trừ xây dựng nhà ở riêng lẻ (cơ sở loại I, II, III);
- Dịch vụ vận tải hành khách bằng phương tiện cơ giới (trừ xe taxi);
- Vận tải hàng hóa quốc tế bằng xe tải;
- Vận chuyển hành khách và (hoặc) vận tải hàng hóa bằng đường hàng không;
- Chuyên chở và đóng gói dưới mặt đất tại sân bay trong thời gian đến và đi, ngoại trừ bảo trì và (hoặc) sửa chữa máy bay;
- Vận tải hành khách và (hoặc) vận chuyển hàng hóa bằng đường thủy;
- Các hoạt động ngân hàng theo quy định tại Điều 2.4.2 của Luật “Về hệ thống cấp phép và giấy phép tại Kyrgyzstan”.
- Các hoạt động của hội tín dụng;
- Các hoạt động tài chính phạm vi nhỏ;
- Các hoạt động của cửa hàng cầm cố;

- Dịch vụ đổi ngoại tệ;
- Dịch vụ thanh toán trung gian sử dụng hệ thống thanh toán điện tử;
- Nhận thanh toán, xử lý và phát hành thông tin tài chính (dịch vụ xử lý và thanh toán) liên quan đến việc thanh toán và thanh toán giữa các bên thứ ba và người tham gia hệ thống thanh toán của một trung tâm xử lý hoặc thanh toán;
- Các hoạt động cá cược và phòng cá cược;
- Hoạt động xổ số (trừ xổ số khuyến khích);
- Vận tải (kể cả vận tải xuyên biên giới) các chất độc hại, kể cả chất thải phóng xạ;
- Thiết kế, chế tạo và bán các sản phẩm quân sự (đạn dược, trang thiết bị quân sự, tài sản quân sự-kỹ thuật, tài liệu, sở hữu trí tuệ, thông tin quân sự - kỹ thuật liên quan đến sản phẩm quân sự theo luật Kyrgyzstan) và các dịch vụ quân sự (bảo trì, nâng cấp, tiêu hủy vũ khí, thiết bị quân sự và vận chuyển, cung cấp và lưu trữ);
- Sản xuất, sử dụng, chuyển nhượng/bán vật liệu nổ;
- Bán các chất nổ và các sản phẩm gây nổ (kể cả các sản phẩm pháo hoa);
- Sản xuất, sửa chữa và buôn bán vũ khí và đạn dược;
- Thiết kế, sản xuất, chế tạo, chế biến, tàng trữ, phát hành, mua bán và phân phối thuốc gây nghiện, chất tác động đến tâm thần và tiền thân của chúng;
- Hành nghề luật sư;
- Hành nghề công chứng tư nhân;
- Dịch vụ bảo hiểm nhân thọ phổ thông tự nguyện;
- Dịch vụ bảo hiểm cá nhân tự nguyện;
- Dịch vụ bảo hiểm tài sản tự nguyện;
- Dịch vụ bảo hiểm trách nhiệm tự nguyện;
- Dịch vụ bảo hiểm bắt buộc;
- Dịch vụ tái bảo hiểm riêng bắt buộc và tự nguyện;

- Các hoạt động quỹ hưu trí phi chính phủ;
- Thị trường chứng khoán kinh doanh có tổ chức;
- Dịch vụ môi giới chứng khoán;
- Dịch vụ đăng ký người quản lý cổ phiếu chứng khoán;
- Dịch vụ lưu ký chứng khoán;
- Dịch vụ đại lý chứng khoán;
- Các hoạt động quỹ đầu tư;
- Các hoạt động ủy thác đầu tư;
- Dịch vụ kiểm toán;
- Dịch vụ quản trị phá sản;
- Thiết kế, lắp đặt, hiệu chỉnh và sửa chữa thiết bị chống cháy nổ tự động; chống cháy
- Nổ của cấu trúc bằng gỗ và thiết bị biểu diễn sân khấu dễ cháy;
- Hoạt động giáo dục (trừ các cơ sở giáo dục của nhà nước và thành phố thực hiện các chương trình giáo dục mầm non, tiểu học, cơ sở và trung học phổ thông);
- Xuất nhập khẩu các mặt hàng cụ thể theo danh mục được Chính phủ Kyrgyzstan phê duyệt;
- Xuất nhập khẩu, tái xuất hàng hoá thuộc danh mục cần kiểm tra của quốc gia về các sản phẩm có kiểm soát.
- Ngoài ra, việc cấp phép là bắt buộc đối với các hoạt động sau đây liên quan đến việc sử dụng các tài nguyên công có giới hạn:
 - Sử dụng quang phổ tần số vô tuyến điện để cung cấp truyền tải điện và (hoặc) các dịch vụ truyền dữ liệu;
 - Lấy gỗ từ rừng của quỹ lâm nghiệp (giấy phép khai thác, giấy phép cung cấp gỗ quy mô nhỏ);
 - Sử dụng nguồn thực vật cho mục đích thương mại (giấy phép sử dụng tài nguyên thực vật, giấy phép sử dụng rừng);

- Xử lý, lưu giữ, chôn lấp và trừ khử chất thải độc hại, kể cả chất thải phóng xạ;
- Các hoạt động liên quan đến chiếm hữu khoáng sản
- Sản xuất, sử dụng, xử lý, hình thành, lưu trữ và loại bỏ các chất có thể tạo thành hỗn hợp nổ (khí ôxi hóa dễ cháy và các trạm xăng hoặc khí hóa lỏng);
- Sản xuất, hình thành, lưu trữ, sử dụng và loại bỏ các hóa chất độc hại.

CHƯƠNG 5 : MÔI TRƯỜNG ĐẦU TƯ

Tổng quan môi trường đầu tư

Trong bối cảnh suy thoái kinh tế tồi tệ nhất kể từ năm 1991, khủng hoảng nợ và tình hình COVID-19 xấu đi trong khu vực, Cộng hòa Kyrgyzstan phải đối mặt với triển vọng khó khăn vào năm 2021 để ổn định nền kinh tế và lấy lại niềm tin của nhà đầu tư. Chính quyền Japarov, trong khi duy trì quan hệ đối tác với các đối tác kinh tế quan trọng là Nga và Trung Quốc, cũng tìm kiếm hỗ trợ tài chính và đầu tư nước ngoài từ Hoa Kỳ và các nước phương Tây khác để hỗ trợ phục hồi kinh tế. Vào tháng 5 năm 2021, chính phủ đã phạt 3 tỷ đô la đối với nhà đầu tư nước ngoài lớn nhất của đất nước, Centreria Gold Inc và cài đặt quản lý bên ngoài trong thời gian ba tháng. Chính phủ và Centreria Gold Inc. đã tham gia tố tụng trọng tài, nhưng vấn đề có thể sẽ có hậu quả lâu dài đối với môi trường đầu tư vốn đã đầy thách thức của đất nước.

Nền kinh tế Kyrgyzstan suy giảm đáng kể 8,6% GDP vào năm 2020, chủ yếu do giảm xuất khẩu xây dựng, du lịch và phi vàng. Tổng vốn đầu tư trực tiếp nước ngoài vào năm 2020 giảm hơn 50% do dòng vốn đầu tư vào các nhà đầu tư chính của đất nước giảm: Canada, Trung Quốc, Vương quốc Anh và Nga. Quỹ Tiền tệ Quốc tế dự kiến tăng trưởng sẽ phục hồi vào năm 2021 và với sự phục hồi hoàn toàn về mức trước đại dịch vào năm 2023, ngăn chặn sự hồi sinh nghiêm trọng của COVID-19 hoặc bất ổn chính trị. Trọng tâm của chính phủ vào việc giảm nợ công, hiện chiếm 68% GDP, có thể hạn chế không gian tài khóa trong ngắn hạn đến trung hạn để chuyển sang đầu tư công và quan hệ đối tác công tư đã được phê duyệt vào năm 2019.

Kể từ tháng 2, chính phủ mới đã tiến hành tái cơ cấu hàng loạt các bộ và cơ quan nhà nước, bao gồm cả việc tổ chức lại các cơ quan nhà nước để hoạch định chính sách kinh tế như Ủy ban Nhà nước về công nghệ thông tin và truyền thông, Cơ quan Khuyến khích và Bảo vệ Đầu tư, cũng như giám sát thực thi pháp luật bằng cách giải tán lực lượng Cảnh sát kinh tế. Cho đến khi quyền lãnh đạo thường trực được giao cho các cơ quan nhà nước mới, các ưu tiên ngắn hạn và năng lực nội bộ của chính phủ mới sẽ tiếp tục ở trạng thái chuyển đổi, điều này có thể làm tăng một số chi phí hành chính cho hoạt động kinh doanh. Trong khi khuôn khổ pháp lý và quy định được thiết lập để

phù hợp với các chuẩn mực quốc tế, việc thực thi kém và thực thi yếu kém, đặc biệt là về bảo vệ quyền sở hữu trí tuệ và tính minh bạch trong cấp phép khai thác, là những vấn đề phổ biến. Mặc dù chính phủ đã gia hạn lệnh cấm thanh tra doanh nghiệp cho đến ngày 1 tháng 1 năm 2022, các dịch vụ an ninh nhà nước ngày càng tham gia nhiều hơn vào các vụ án tội phạm kinh tế, làm dấy lên lo ngại về việc suy giảm tính minh bạch và giám sát các quy định kinh doanh.

Cộng hòa Kyrgyzstan vẫn là một thị trường cận biên, hướng tới các nhà đầu tư có rủi ro cao hơn đang tìm cách tận dụng các rào cản gia nhập thị trường tối thiểu của quốc gia, thiếu các hạn chế về sở hữu nước ngoài và các ưu đãi thuế hướng tới xuất khẩu để thiết lập chỗ đứng ở Trung Á. Mặc dù trước đây, FDI nhắm vào các lĩnh vực liên quan đến khai thác mỏ, tài chính và sản xuất sản phẩm dầu mỏ, nhưng cam kết của chính phủ mới nhằm phát triển nền kinh tế kỹ thuật số của đất nước và tăng cường hội nhập thương mại khu vực mang lại nhiều cơ hội đầu tư dài hạn vào kinh doanh nông nghiệp và chế biến thực phẩm, cơ sở hạ tầng ICT, năng lượng, quá cảnh và hải quan. Việc Cộng hòa Kyrgyzstan tham gia CASA-1000 vừa mới ra mắt, một dự án truyền tải điện trong khu vực, có thể nâng cao năng lực xuất khẩu và cơ hội đầu tư của quốc gia trong lĩnh vực điện. Điều này cũng có thể thúc đẩy ý chí chính trị theo đuổi cải cách thuế quan năng lượng và thúc đẩy đầu tư mới với các nguồn thủy điện phần lớn chưa được khai thác của đất nước. Để mở ra những cơ hội này, chính phủ mới sẽ phụ thuộc vào việc ngăn chặn sự thụt lùi trong cải cách cơ cấu nhằm tăng tính cạnh tranh và tính minh bạch trong môi trường đầu tư để mở ra những cơ hội này.

* Một số thông tin trong báo cáo có thể thay đổi vào ngày xuất bản và sẽ được cập nhật trong ICS 2022.

Cạnh tranh từ các doanh nghiệp nhà nước

Quỹ quản lý tài sản nhà nước của Kyrgyzstan là cơ quan hành pháp công quyền đại diện cho quyền lợi của nhà nước với tư cách là chủ sở hữu tài sản của nhà nước. Mục đích của Quỹ là để đảm bảo hiệu quả sử dụng, quản lý và tư nhân hóa tài sản của nhà nước. Danh sách các doanh nghiệp nhà nước có sẵn, nhưng không phải bao gồm tất cả. Trang web của Quỹ: <http://www.fgi.gov.kg/ru/get/menu/ofonde>.

Thông tin về các doanh nghiệp nhà nước, chẳng hạn như tài sản và nhân viên, thường không được công bố công khai. Lợi tức từ các doanh nghiệp nhà nước đưa vào ngân

sách nhà nước. Chính phủ cố gắng thực hành một chính sách cởi mở và minh bạch khi nói đến các hợp đồng và đấu thầu. Tuy nhiên do tham nhũng tràn lan, có nhiều thanh niên mỗi ngày mà chỉ có các quan chức chính phủ riêng biệt mới có quyền tiếp cận các hợp đồng và quy trình đấu thầu của chính phủ. Trong năm 2015, báo chí địa phương báo cáo các doanh nghiệp nhà nước sử dụng kết hợp các chữ cái Kirin và La tinh trong các đề xuất hợp đồng tiềm năng để tìm cách hạn chế khả năng chào giá của các đối tác ngoài cuộc trong đấu thầu các dự án.

Các doanh nghiệp nhà nước mua hàng hóa và dịch vụ từ các công ty tư nhân và thường đưa các hồ sơ dự thầu lên trang web của họ hoặc trong các tờ báo công cộng, kèm theo những yêu cầu. Doanh nghiệp tư nhân có quyền tiếp cận tài chính giống như các doanh nghiệp nhà nước và chịu gánh nặng thuế tương tự. Trong một số trường hợp, các doanh nghiệp nhà nước có quyền tiếp cận với đất đai và nguyên liệu thô.

Tham nhũng chi phối hầu hết các doanh nghiệp nhà nước ở Kyrgyzstan. Theo Trung tâm Doanh nghiệp tư nhân quốc tế: “Tại Kyrgyzstan, các công ty nhà nước đóng một vai trò quan trọng trong nền kinh tế, đặc biệt là trong lĩnh vực ngân hàng, khai thác mỏ và vận tải. Theo Chỉ số Tự do Kinh tế, chi tiêu của chính phủ chiếm 38% sản lượng nội địa của Kyrgyzstan. Tinh thần luôn hết mình vì bạn bè và tham nhũng trong các công ty này là một trở ngại lớn cho quá trình chuyển đổi kinh tế thị trường của Kyrgyzstan. Trong nhiều trường hợp, các quan chức được bầu bổ nhiệm thành viên hội đồng quản trị của công ty dựa trên lòng trung thành chính trị hơn là các kỹ năng chuyên môn và kiến thức quản trị doanh nghiệp. Các vị trí trong ban giám đốc thường được sử dụng như là đền ơn cho việc ủng hộ chính trị. Động thái này chỉ để củng cố một chế độ bảo trợ - trái ngược với nền dân chủ - dẫn đến hiệu suất kinh tế kém.”

➤ **Nguyên tắc OECD về Quản trị doanh nghiệp của doanh nghiệp nhà nước**

Quỹ quản lý tài sản nhà nước thực hiện các phương thức và quy trình quản trị doanh nghiệp của các doanh nghiệp nhà nước và bổ nhiệm thành viên Ban giám đốc. Đổi lại, Hội đồng quản trị bổ nhiệm một giám đốc điều hành. Năm 2014, Bộ Kinh tế đã thành lập một nhóm công tác xây dựng dự án cải cách hệ thống quản lý doanh nghiệp nhà nước. Hiện chính phủ đang xem xét. Kyrgyzstan không tuân thủ các Nguyên tắc OECD về Quản trị Doanh nghiệp của doanh nghiệp nhà nước.

➤ **Quỹ tài sản có chủ quyền**

Quỹ tài sản có chủ quyền của Kyrgyzstan có nguồn gốc từ tiền thu được của mỏ vàng Kumtor và bao gồm cổ phần trong công ty mẹ, nhà khai thác mỏ vàng, Centerra Gold. Kyrgyzstan sở hữu khoảng 77 triệu cổ phiếu của công ty, hiện đang có giá trị 464 triệu USD. Quỹ đã thao túng cho hành vi tham nhũng của cựu Tổng thống Kurmanbek Bakiev đã bị lật đổ và gia đình Bakiev đã sử dụng quỹ này làm quỹ đen cá nhân của họ. Ngày nay, tỷ lệ phần trăm lớn của Quỹ bị đóng băng do một số vụ kiện pháp lý đang chờ xử lý về mỏ vàng Kumtor.

Mở cửa và hạn chế đầu tư nước ngoài

➤ **Các chính sách hướng tới đầu tư trực tiếp nước ngoài**

Kyrgyzstan mở cửa cho đầu tư trực tiếp nước ngoài và chính phủ công khai công nhận rằng đầu tư trực tiếp nước ngoài là một thành phần quan trọng để phát triển nền kinh tế. Các luật hiện làm cho môi trường đầu tư thuận lợi hơn so với trước đây cho các công ty nước ngoài. Tuy nhiên, việc áp dụng các luật này là không phù hợp, có thể là nguyên nhân khó khăn và cản trở cho các nhà đầu tư nước ngoài. Ngoài ra, các hoạt động của chính phủ, bao gồm các yêu cầu đàm phán lại các hợp đồng đang hoạt động, và tốn nhiều thời gian cho việc kiểm toán, tiền phạt hồi tố lớn và các tranh chấp về giấy phép, là những trở ngại đối với đầu tư nước ngoài.

Từ năm 1993, Hoa Kỳ có hiệp định đầu tư song phương với Kyrgyzstan khuyến khích và đưa ra sự bảo hộ đầu tư tương trợ lẫn nhau.

Kyrgyzstan có một Cơ quan Xúc tiến Đầu tư và Thương mại trực thuộc Bộ Kinh tế. Cơ quan này tham gia vào việc phát triển và thực hiện các biện pháp khuyến khích thu hút hoạt động đầu tư. Nhiệm vụ của nó là phối hợp với các cơ quan nhà nước, các thành phố địa phương, các tổ chức kinh doanh, và các tổ chức phi chính phủ để thúc đẩy đầu tư vào Kyrgyzstan, bao gồm cả đầu tư tư nhân và quan hệ đối tác công-tư. Cơ quan này có các chương trình hỗ trợ nhà đầu tư nhằm hướng dẫn các nhà đầu tư thông qua quy trình đăng ký và hướng dẫn tiếp cận nhằm tạo ra một môi trường thuận lợi cho đầu tư nước ngoài. Cơ quan thường phối hợp với các tổ chức tài trợ quốc tế để tổ chức các cuộc thảo luận bàn tròn, trao đổi và hội thảo xây dựng năng lực trong lĩnh vực phát triển kinh tế.

Cơ quan có nhiệm vụ duy trì đối thoại với các nhà đầu tư nước ngoài. Hiện nay, Kyrgyzstan không có Thanh tra viên giám sát đầu tư nước ngoài. Năm 2017, Quốc hội Kyrgyzstan đã sáng lập Hội đồng Phát triển Kinh doanh và Doanh nhân có chức năng chính là tăng cường hợp tác giữa cơ quan lập pháp và các tổ chức kinh doanh của quốc gia. Hội đồng bao gồm các nghị sĩ, đại diện cộng đồng doanh nghiệp từ các ngành nghề của nền kinh tế, và các hiệp hội doanh nghiệp thành viên. Nó họp thường xuyên để thảo luận về các biện pháp cải thiện đầu tư, thúc đẩy doanh nhân, và pháp luật để tạo điều kiện thuận lợi cho việc kinh doanh tại Kyrgyzstan.

Chính phủ Kyrgyzstan cũng tương tác với cộng đồng doanh nghiệp thông qua một số hiệp hội địa phương để góp tiếng nói cho các doanh nhân và tập đoàn, bao gồm Phòng Thương mại Hoa Kỳ tại Kyrgyzstan (AmCham) và Hội đồng Kinh doanh Quốc tế (IBC). Bộ Kinh tế, Hội đồng Phát triển Kinh doanh và Doanh nhân Quốc hội, và các cơ quan chính phủ khác thường tìm kiếm ý kiến của các hiệp hội này trong quá trình xây dựng chính sách. Năm 2016, Hội đồng kinh doanh Hoa Kỳ-Kyrgyzstan có trụ sở tại Washington, DC đã khởi động lại dưới sự lãnh đạo mới. Hội đồng kinh doanh, trong đó các tập đoàn đa quốc gia lớn của Hoa Kỳ chiếm đa số trong số các thành viên của Hội đồng, tìm cách tăng cường quan hệ kinh tế và thương mại giữa Hoa Kỳ và Kyrgyzstan.

➤ **Giới hạn về kiểm soát nước ngoài và quyền sở hữu tư nhân và thành lập**

Trong khi không có những hạn chế chính thức về kiểm soát nước ngoài, một nhà đầu tư lớn trong ngành nhạy cảm về chính trị có thể thấy rằng chính phủ áp dụng các yêu cầu cụ thể cho nhà đầu tư chẳng hạn như tỷ lệ người làm việc tại địa phương cao hoặc số ghế của người địa phương trong ban giám đốc tối thiểu. Người nước ngoài có quyền thành lập và sở hữu doanh nghiệp. Trong năm 2016, các nhà đầu tư Hoa Kỳ không đưa ra bất kỳ minh chứng hạn chế nào về tiếp cận thị trường.

Theo luật, Kyrgyzstan đảm bảo sự đối xử bình đẳng với các nhà đầu tư và không hạn chế quyền sở hữu hoặc kiểm soát nước ngoài. Trong năm 2016, không có trường hợp nào được biết đến về các hạn chế, giới hạn hoặc yêu cầu cụ thể của ngành được áp dụng cho quyền sở hữu và kiểm soát của nước ngoài. Tháng 3 năm 2017, Quốc hội Kyrgyzstan đã thông qua dự thảo “Luật truyền thông đại chúng” trong lần đệ trình thứ hai rằng hạn chế quyền sở hữu nước ngoài của các đài truyền hình lên đến 35% (Luu

ý: dự thảo trở thành luật, nó phải vượt qua ba lần đệ trình trong Quốc hội Kyrgyzstan và được ký bởi Tổng thống. Cuối cùng ban hành.) Những sửa đổi được đề xuất này sẽ không ảnh hưởng đến phương tiện truyền thông báo chí hoặc đài phát thanh.

➤ **Tạo điều kiện thuận lợi cho kinh doanh**

Kyrgyzstan không có trang web đăng ký kinh doanh. Việc đăng ký pháp nhân, chi nhánh hoặc văn phòng đại diện hợp pháp tại Kyrgyzstan được dựa trên “khai báo đăng ký” và thực hành “một cửa”. Đăng ký pháp nhân được hoàn thành trong vòng ba ngày làm việc kể từ ngày nộp hồ sơ cần thiết với một khoản phí cụ thể. Kyrgyzstan được xếp hạng trong nhóm vị trí hàng đầu trong báo cáo Kinh doanh năm 2017 của Ngân hàng Thế giới (đứng thứ 30 trong số 190 quốc gia được khảo sát) trong phần “Khởi nghiệp”.

➤ **Đầu tư ra nước ngoài**

Không nhận thấy được nỗ lực của chính phủ Kyrgyzstan thúc đẩy đầu tư ra nước ngoài, và cũng không có trường hợp nào mà chính phủ tìm cách hạn chế các nhà đầu tư trong nước đầu tư ra nước ngoài.

Hiệp định đầu tư song phương

Kyrgyzstan hiện có hiệp định đầu tư song phương với Hoa Kỳ, Armenia, Azerbaijan, Belarus, Trung Quốc, Phần Lan, Pháp, Georgia, Đức, Ấn Độ, Indonesia, Iran, Kazakhstan, Hàn Quốc, Lithuania, Malaysia, Moldova, Mông Cổ, Pakistan, Thụy Điển, Thụy Sĩ, Tajikistan, Thổ Nhĩ Kỳ, Vương quốc Anh, Ukraina và Uzbekistan.

Hiệp ước U.S.-U.S.S.R. về đánh thuế hai lần, được ký năm 1973, vẫn có hiệu lực giữa Hoa Kỳ và Kyrgyzstan. Kyrgyzstan cũng đã ký các hiệp định thuế kép với Armenia, Áo, Belarus, Canada, Trung Quốc, Phần Lan, Đức, Ấn Độ, Iran, Kazakhstan, Lithuania, Malaysia, Moldova, Mông Cổ, Pakistan, Ba Lan, Nga, Thụy Sĩ, Tajikistan, Thổ Nhĩ Kỳ, Ukraina và Uzbekistan.

Tháng 8 năm 2015, Kyrgyzstan đã gia nhập hoàn toàn vào Liên minh kinh tế Á-Âu (EAEU), cùng với Nga, Belarus, Kazakhstan và Armenia trong khối thương mại. Mặc dù các quy định vẫn đang được cân đối, tự do di chuyển lao động, vốn và hàng trên cơ sở của EAEU.

Kyrgyzstan có hiệp ước đầu tư song phương với Hoa Kỳ, có hiệu lực vào năm 1993.

Tính minh bạch của hệ thống văn bản pháp luật

Mặc dù nhiều luật và quy định tại Kyrgyzstan đã được phát triển với sự hỗ trợ kỹ thuật từ các nhà tài trợ và phù hợp với các thực tiễn tốt nhất của quốc tế, hệ thống pháp lý và các văn bản pháp luật của Kyrgyzstan vẫn phát triển chậm. Quy trình thực thi các quy định và án lệnh của thẩm phán liên quan đến các giao dịch thương mại vẫn mâu thuẫn nhau/không nhất quán. Một số quyết định của tòa án, có vẻ như mâu thuẫn với các thủ tục đã được thiết lập, có thể được thực hiện nhanh chóng trong một số trường hợp nhất định và chịu ảnh hưởng từ bên ngoài. Hệ thống Kyrgyzstan rất quan liêu và các nhà đầu tư phải vượt qua rất nhiều thủ tục rườm rà để tiến hành kinh doanh.

Sau khi cựu tổng thống bị lật đổ năm 2010, chính phủ lâm thời thành lập các ủy ban giám sát ở các bộ, cơ quan nhà nước và ủy ban nhà nước. Những cơ quan này thường bao gồm các đại diện từ các thành viên ngoài quốc doanh, bao gồm các hiệp hội doanh nghiệp, các tổ chức chính trị, các phương tiện truyền thông và các chuyên gia độc lập. Mục tiêu của các ủy ban này là đưa cho người dân quyền giám sát về xây dựng chính sách và thực hiện, mặc dù hiệu quả của chúng vẫn còn là sự nghi vấn.

Quyền lực làm luật được trao cho Quốc hội Kyrgyzstan, nơi đề cao sức mạnh của ủy ban về giám sát luật pháp và các quy định ảnh hưởng đến một số lĩnh vực của nền kinh tế, bao gồm: Ủy ban về chính sách kinh tế và tài chính; Ủy ban về nhiên liệu, năng lượng và quản lý đất đai; Ủy ban Giao thông Vận tải, Truyền thông, Kiến trúc và Xây dựng; và Ủy ban Ngân sách và Tài chính. Văn phòng Tổng Công tố là cơ quan thực thi pháp luật và pháp lý tối cao tại Kyrgyzstan. Cơ quan Giám sát và Điều chỉnh Thị trường Tài chính Nhà nước về Chống tội phạm kinh tế đều đóng vai trò điều tiết quan trọng.

Các thủ tục kế toán tuân thủ các quy tắc kế toán được quốc tế công nhận, chẳng hạn như các tiêu chuẩn báo cáo tài chính quốc tế (IFRS) và kiểm toán được tiến hành thường xuyên, thường tuân thủ các thỏa thuận với các tổ chức tài chính quốc tế (IFI). Kết quả kiểm toán của các tổ chức nhà nước có xu hướng công khai, không giống như các tổ chức tư nhân. Dự thảo luật hoặc quy định được đăng trên trang web của Quốc hội và thường mở cho nhận xét công khai trong 30 ngày trước khi được Quốc hội và các ủy ban xem xét. Quốc hội thường tổ chức phiên điều trần công khai về dự thảo luật và mở rộng cho đại diện các tổ chức xã hội dân sự và cộng đồng doanh nghiệp có liên quan tham gia.

Cơ quan Xúc tiến Đầu tư, thuộc Bộ Kinh tế, hỗ trợ các nhà đầu tư với các thủ tục quan liêu. Cơ quan này cũng tập hợp các thông tin về các dự án đầu tư tiềm năng tại Kyrgyzstan. Tuy nhiên, hiệu quả của cơ quan này trong việc hỗ trợ các công ty thành lập công ty bị hạn chế vì các thủ tục quan liêu bao gồm một số trở ngại trong việc mở rộng kinh doanh. Hội đồng đầu tư, dưới sự bảo trợ của Văn phòng Tổng thống và Quốc hội, tiếp tục cải thiện hơn nữa quy định về môi trường kinh doanh. Khung pháp lý và quy định của Kyrgyzstan phần lớn là hợp lý nhưng việc thực hiện và thực thi vẫn còn yếu.

Tháng 7 năm 2016, chính phủ Kyrgyzstan đã ban hành nghị định tái cơ cấu một số cơ quan quản lý nhà nước. Nghị định đã bãi bỏ Cơ quan quản lý địa chất và tài nguyên nhà nước, thay thế nó bằng Ủy ban Nhà nước về Quản lý ngành Công nghiệp, Năng lượng và Tài nguyên, và đã giải thể Cơ quan Truyền thông và Trung tâm Quản lý Điện tử của Nhà nước, hợp nhất các chức năng, nhiệm vụ vào Ủy ban Nhà nước về Công nghệ Thông tin và Truyền thông. Nghị định cũng mở rộng các chức năng, nhiệm vụ của Bộ Nông nghiệp bao gồm phát triển ngành thực phẩm, và phân công giám sát việc khai thác tài nguyên khoáng sản cho Thanh tra Nhà nước về Môi trường và An ninh kỹ thuật. Cũng trong tháng 7 năm 2016, Tổng thống Almazbek Atambaev đã phê chuẩn một số cải cách nhằm hợp lý hóa các cơ quan thực thi pháp luật. Trong số vấn đề khác, các cải cách đã giải tán Cơ quan kiểm soát thuốc của Nhà nước, và chuyển giao thẩm quyền điều tra các tội ác kinh tế từ Ủy ban Quốc gia về an ninh quốc gia cho Cơ quan Nhà nước về chống tội phạm kinh tế.

Cơ quan thực thi pháp luật có nhiệm vụ hướng dẫn kiểm tra định kỳ theo các tiêu chuẩn do pháp luật quy định. Tuy nhiên, các doanh nghiệp thường phàn nàn về việc áp dụng quy tắc pháp luật thất thường tại Kyrgyzstan. Các doanh nghiệp không đáp ứng các tiêu chuẩn hợp pháp thường bị phạt tùy thuộc vào mức độ nghiêm trọng của vi phạm và quy trình thực thi có thể được xem xét thông qua hệ thống tư pháp.

➤ **Nghiên cứu các quy định quốc tế**

Tháng 8 năm 2015, Kyrgyzstan đã gia nhập Liên minh kinh tế Á-Âu (EAEU), những thành viên hiện tại của họ bao gồm Nga, Kazakhstan, Armenia và Belarus. Kyrgyzstan tiếp tục chỉnh sửa pháp luật của mình để tuân thủ các quy định của Ủy ban Kinh tế Á-

Âu, cơ quan điều hành của EAEU. Tuy nhiên, các vấn đề liên quan đến chuyển tiếp tiếp tục tồn tại và nhiều doanh nhân Kyrgyzstan đã chỉ trích các biện pháp phi thuế quan sau khi nước này gia nhập Liên minh, hoạt động như rào cản ngăn cản một số nhà xuất khẩu địa phương tiếp cận hoàn toàn thị trường EAEU rộng lớn hơn.

Hoa Kỳ và các đối tác quốc tế khác đã hỗ trợ kỹ thuật đáng kể cho Kyrgyzstan để hỗ trợ gia nhập WTO vào năm 1998 và hệ thống pháp lý của quốc gia phản ánh nhiều tiêu chuẩn và thực hành tốt nhất trên thế giới. Luật về nguyên tắc cơ bản của Quy chuẩn kỹ thuật tại Kyrgyzstan, quy định các nguyên tắc tiêu chuẩn theo các rào cản kỹ thuật của WTO đối với Hiệp định thương mại, có hiệu lực vào năm 2004. Theo đó, chính phủ Kyrgyzstan đã thông báo tất cả các dự thảo quy chuẩn kỹ thuật cho Ủy ban WTO về các rào cản kỹ thuật đối với thương mại (TBT). Năm 2016, Kyrgyzstan đã phê chuẩn Hiệp định tạo thuận lợi thương mại của WTO.

➤ **Hệ thống pháp lý và độc lập tư pháp**

Hệ thống pháp lý chính thức của Kyrgyzstan phần lớn phản chiếu của các nước cộng hòa khác. Hệ thống pháp luật đã trải qua một sự biến đổi mạnh mẽ kể từ khi Liên bang Xô viết tan rã. Các nguyên tắc chung của cải cách khuyến khích đa ệ tư tưởng và chính trị, một nền kinh tế thị trường định hướng xã hội, và việc mở rộng quyền và tự do cá nhân. Các rào cản lớn đối với đầu tư nước ngoài bắt nguồn từ việc thiếu thực thi đầy đủ hơn là lỗ hổng trong các luật hiện hành.

Hệ thống tư pháp là độc lập về mặt kỹ thuật, nhưng sự can thiệp chính trị và tham nhũng thường xuyên làm xấu đi danh tiếng của nó và làm suy yếu hiệu quả của nó. Nghị quyết về tranh chấp đầu tư ở Kyrgyzstan phụ thuộc vào nhiều yếu tố, cụ thể là các bên là ai và số tiền đầu tư.

Vấn đề chính trong giải quyết tranh chấp là một hệ thống tư pháp Kyrgyzstan yếu kém mà không hoạt động như một người cầm quyền độc lập. Vì hầu hết các tranh chấp này là giữa các nhà đầu tư nước ngoài và chính phủ Kyrgyzstan, các tòa án địa phương phục vụ như là một nhà điều hành chương trình nghị sự chính trị của chính quyền. Các quy định và hành động thực thi có thể được kháng cáo và được xét xử trong hệ thống tòa án quốc gia.

➤ **Luật và quy định về đầu tư trực tiếp nước ngoài**

Khung pháp lý chính của Kyrgyzstan cho đầu tư trực tiếp nước ngoài vẫn duy trì “Luật đầu tư năm 2003”. Hệ thống tư pháp tại Kyrgyzstan không hiệu quả và thiếu sự độc lập, và các trường hợp có thể mất nhiều năm để giải quyết.

Kyrgyzstan không có trang web đăng ký kinh doanh. Cơ quan Xúc tiến Đầu tư của Bộ Kinh tế duy trì trang web chính của quốc gia về các truy vấn đầu tư, Cơ quan Nhà nước về Xúc tiến Đầu tư và Xuất khẩu thuộc Bộ Kinh tế Kyrgyzstan. Trang web cũng chứa thông tin liên quan đến pháp luật và quy định hiện hành ảnh hưởng đến các nhà đầu tư tiềm năng. Việc đăng ký pháp nhân, chi nhánh hoặc văn phòng đại diện tại Kyrgyzstan được dựa trên “đăng ký thông báo” và thực hành “một cửa”.

➤ **Luật cạnh tranh và chống độc quyền**

Cơ quan Nhà nước về Quy chế chống độc quyền của Kyrgyzstan thực hiện quy định giá chống độc quyền nhà nước thống nhất trong nền kinh tế. Nhiệm vụ chính của Cơ quan Nhà nước là:

- Để phát triển và bảo vệ cạnh tranh
- Để kiểm soát việc tuân thủ pháp luật trong lĩnh vực chống độc quyền, giá quy định
- Để bảo vệ các quyền hợp pháp của người tiêu dùng chống lại các biểu hiện cạnh tranh độc quyền và không công bằng
- Để đảm bảo tuân thủ pháp luật về quảng cáo.

➤ **Khấu hao và bồi thường**

Theo Luật đầu tư tại Kyrgyzstan, các khoản đầu tư sẽ không bị tước đoạt (quốc hữu, trưng dụng, hoặc các biện pháp tương tự khác, bao gồm các hành động hoặc thiếu sót của các cơ quan chính phủ Kyrgyzstan đã buộc phải rút tiền của nhà đầu tư hoặc tước đoạt cơ hội để đạt được kết quả đầu tư), trừ khi luật Kyrgyzstan quy định khi việc chiếm đoạt đó là vì lợi ích công cộng và được thực hiện trên cơ sở không phân biệt đối xử và theo đúng thủ tục pháp lý cùng với việc thanh toán kịp thời, và bồi thường thiệt hại một cách phù hợp và có tính khả thi, kể cả lợi nhuận bị mất.

Tháng 4 năm 2016, chính phủ Kyrgyzstan đã chiếm đoạt bốn khu nghỉ mát thuộc sở hữu của Uzbekistan trên Hồ Issyk-Kul và công bố kế hoạch làm tương tự với một số

khu nghỉ mát thuộc sở hữu của Kazakhstan trong cùng khu vực. Các khu nghỉ dưỡng từ thời Liên Xô, khi đó các nước cộng hòa xã hội chủ nghĩa láng giềng của Uzbekistan và Kazakhstan xây dựng các khu nghỉ dưỡng để giúp thúc đẩy tiềm năng du lịch của khu vực. Không rõ Kyrgyzstan sẽ chuyển giao hợp pháp các tài sản đó như thế nào, mặc dù các báo cáo nhấn mạnh rằng một số khu nghỉ dưỡng nợ những khoản đóng góp cho Quỹ xã hội Kyrgyzstan. Luật Đầu tư quy định rằng số tiền bồi thường sẽ tương đương với giá thị trường theo đúng luật về khoản đầu tư bị thu hồi và việc bồi thường phải khả thi và được thanh toán bằng đồng tiền nào có thể đổi thành đồng USD trong thời hạn do các bên thỏa thuận.

Cả cơ quan hành pháp và lập pháp đều thường xuyên thảo luận về cách thức và thời điểm phân bổ, phân bổ lại, thu hồi, đình chỉ và xử lý giấy phép khai thác khác. Nhà đầu tư nước ngoài điều phải bồi thường trong trường hợp tịch thu tài sản của chính phủ. Tuy nhiên, không thấy có sự khác biệt giữa giá trị tài sản của doanh nghiệp sau khi trừ hết các khoản nợ, giá trị được thay thế và giá bán ở thị trường thực tế, điều này đưa ra câu hỏi liệu chính phủ sẽ bồi thường công bằng trong trường hợp tước đoạt hay không?

Giải quyết tranh chấp

➤ Công ước ICSID và Công ước New York

Kyrgyzstan là thành viên của Trung tâm Quốc tế về Giải quyết Tranh chấp Đầu tư (ICSID). Kyrgyzstan đã ký thỏa thuận ICSID vào ngày 9 tháng 6 năm 1995 và phê chuẩn nó vào ngày 5 tháng 7 năm 1997. Kyrgyzstan đã trở thành thành viên của Công ước New York năm 1958 về việc công nhận và thực thi các quyết định của trọng tài nước ngoài vào ngày 18 tháng 3 năm 1997.

➤ Giải quyết Tranh chấp Nhà đầu tư-Nhà nước

Quy tắc Trọng tài quy định rằng, nếu hiệp ước quốc tế của Kyrgyzstan thiết lập các quy tắc của thủ tục tòa án, ngoài quy định của pháp luật Kyrgyzstan, các quy tắc của hiệp ước quốc tế sẽ được áp dụng.

Một hệ thống yếu kém và hệ thống tư pháp không hoạt động như một trọng tài độc lập trong các tranh chấp đầu tư. Vì hầu hết các tranh chấp này là giữa các nhà đầu tư nước ngoài và chính phủ Kyrgyzstan, các tòa án địa phương đóng vai trò là những người

thực thi chương trình nghị sự chính trị của chính quyền.

Tháng Giêng năm 2017, một phương tiện truyền thông địa phương, báo cáo rằng, trong giai đoạn 2014-2016, 14 vụ kiện đã được đệ trình lên Kyrgyzstan với tổng tiền bồi thường hơn 1,8 tỷ USD, và cho đến nay đã giải quyết 9 vụ tranh chấp trọng tài tổng cộng hơn 1,5 tỷ USD tiền bồi thường.

Tranh chấp đầu tư nổi tiếng nhất xoay quanh mỏ vàng Kumtor. Kể từ khi mỏ vàng bắt đầu sản xuất thương mại vào năm 1997, công ty Canada, Centerra Gold, công ty con Kumtor Gold tại địa phương điều hành mỏ vàng đã thương lượng lại các điều khoản đầu tư của họ với chính phủ hơn ba lần theo yêu cầu của chính phủ Kyrgyzstan. Tháng 12 năm 2015, cả hai bên đã ngồi vào bàn đàm phán mà không cần phân giải. Năm 2016, các quan chức thực thi pháp luật Kyrgyzstan đã đột kích trụ sở Bishkek của Kumtor Gold về cáo buộc bắt thường tài chính, và ngăn cản các người nước ngoài ra khỏi đất nước. Một tòa án địa phương đã ban hành một lệnh cấm để ngăn cản công ty chuyển giao tài chính cho Centerra, và sau đó phạt Kumtor gần 98 triệu USD với cáo buộc thiệt hại về môi trường. Ngay sau đó, Centerra đã khởi kiện công ty nhà nước Kyrgyzstan Altyn về vấn đề môi trường, cổ tức, và quyền sử dụng đất đến tòa án trọng tài quốc tế.

Stans Energy Corporation, một công ty phát triển nguồn lực có trụ sở tại Toronto tập trung vào khai thác kim loại đất hiếm, một dự án đầu tư dài hạn rất nổi tiếng cũng đã tham gia vào một tranh chấp với Kyrgyzstan. Năm 2009, Stans đã mua lại 100% cổ phần trong mỏ đất hiếm Kutessay II ở Kyrgyzstan. Quá trình mua lại đã bị hỏng, một ủy ban nghị viện Kyrgyzstan đã thu hồi giấy phép của công ty, khiến Stans phải đệ đơn kiện chính phủ Kyrgyzstan rằng họ đã thực hiện các hành động bất hợp pháp chống lại quyền lợi của công ty. Tháng 6 năm 2014, một tòa án trọng tài quốc tế tại Moscow đã ra phán quyết rằng Stans nhận được tiền bồi thường với trị giá 118 triệu USD. Công ty vẫn chưa nhận được tiền bồi thường, và cho rằng chính phủ Kyrgyzstan đã tìm cách hủy bỏ phán quyết này.

➤ **Trọng tài thương mại quốc tế và Tòa án nước ngoài**

Bộ Quy tắc Trọng tài cho phép trọng tài quốc tế và trong nước tranh luận. Nếu khả thi, trọng tài và các điều khoản phân xử cần được xác định trong hợp đồng ban đầu. Thiết

lập các điều khoản cho trọng tài trước có thể ngăn ngừa tình thế phức tạp hơn trong trường hợp có tranh chấp. Theo truyền thống địa phương, năm vụ tranh chấp trọng tài chống lại Kyrgyzstan với trị giá 253 triệu USD vẫn chưa được giải quyết. Kết quả của những trường hợp này là không chắc chắn, do liệu chính phủ Kyrgyzstan có tôn trọng hoặc thực thi bất kỳ quyết định cuối cùng nào không.

Các bên có thể đồng ý với bất kỳ tổ chức tư pháp nào, kể cả các tòa án bên thứ ba trong hoặc ngoài Kyrgyzstan, hoặc trọng tài trong nước hoặc quốc tế. Nếu các bên không giải quyết được tranh chấp trong vòng ba tháng kể từ ngày yêu cầu bằng văn bản đầu tiên, bất kỳ tranh chấp đầu tư nào giữa nhà đầu tư và cơ quan công quyền của Kyrgyzstan sẽ được các cơ quan tư pháp của Kyrgyzstan giải quyết. Bất kỳ bên nào cũng có thể đề xướng dàn xếp bằng cách nhờ:

- Trung tâm quốc tế về giải quyết tranh chấp đầu tư theo Công ước về giải quyết tranh chấp đầu tư giữa các quốc gia và công dân của các quốc gia khác.
- Trọng tài hoặc Tòa án trọng tài quốc tế tạm thời (Tòa án thương mại) được thành lập theo thủ tục phân xử của Ủy ban Liên hợp quốc về Luật Thương mại Quốc tế (UNCITRAL)

Quy định phá sản

Kyrgyzstan có một văn bản quy định thủ tục phá sản của pháp nhân và các cá nhân liên quan đến việc vỡ nợ (Luật phá sản ngày 22 tháng 9 năm 1997 và sửa đổi ngày 30 tháng 12 năm 1998) bao gồm các doanh nghiệp và ngân hàng, bất kể loại quyền sở hữu; công ty thương mại; doanh nghiệp tư nhân; thương nhân nước ngoài. Thủ tục phá sản được tiến hành bởi tòa án trọng tài có thẩm quyền ở nơi doanh nghiệp đặt trụ sở. Thủ tục thanh lý có thể được thực hiện mà không có sự tham gia của các cơ quan tư pháp nếu tất cả các chủ nợ đồng ý về thủ tục tố tụng ngoài tòa án. Chương 10 của luật phá sản đưa ra khả năng hướng giải quyết thân thiện giữa doanh nghiệp và chủ nợ của nó, có thể được thực hiện ở bất kỳ giai đoạn nào của quá trình thanh lý. Ngân hàng Thế giới đã xếp hạng Kyrgyzstan 130/190 quốc gia trong “Giải quyết phá sản” trong báo cáo Kinh doanh năm 2017.

Chính sách công nghiệp

➤ Ưu đãi đầu tư

Chính phủ Kyrgyzstan đã giảm bớt thuế đối với việc chuyển lợi nhuận của các nhà đầu tư ra nước ngoài để phù hợp với mức thuế suất của các nhà đầu tư trong nước. Bộ Kinh tế thường mạnh rằng chính phủ sẵn sàng thảo luận về các ưu đãi tiềm năng, bao gồm cả việc tiếp cận đất đai, với từng nhà đầu tư nước ngoài.

➤ **Khu vực thương mại nước ngoài/Cảng tự do**

Có năm khu kinh tế tự do (FEZ) ở Kyrgyzstan: Bishkek (có 2 khu), Naryn, Karakol và Maimak. Mỗi khu vực đều sử dụng cơ sở hạ tầng giao thông và các cơ quan hải quan dọc biên giới Kyrgyzstan. Các ưu đãi đầu tư của chính phủ vào các khu bao gồm miễn thuế và các khoản thanh toán, thủ tục hải quan đơn giản và tiếp cận trực tiếp với các nhà cung cấp dịch vụ. Cấm sản xuất và bán các sản phẩm dầu mỏ, rượu và thuốc lá trong khu kinh tế tự do.

➤ **Yêu cầu nội địa hóa dữ liệu và thực thi**

Mặc dù không có yêu cầu pháp lý chính thức đối với việc làm tại địa phương, nhưng hầu hết các nhà đầu tư quốc tế lớn đều phải chịu áp lực công khai tuyển dụng càng nhiều nhân viên địa phương càng tốt. Các nhà đầu tư mới có thể tìm thấy quota việc làm của địa phương được bao gồm trong các thỏa thuận đầu tư tiềm năng, ủy nhiệm số lượng cho ban giám đốc, quản lý cấp cao và nhân viên khác. Chưa thấy có rào cản nào đối với việc thay đổi nhà đầu tư nước ngoài và nhân viên của họ hoặc bất kỳ điều kiện nào được phép đầu tư. Chính phủ Kyrgyzstan không thực thi bất kỳ chính sách “buộc phải nội địa hoá” nào. Chưa thấy chính phủ/cơ quan có thẩm quyền áp đặt các điều kiện về việc cho phép đầu tư.

Nhà đầu tư nước ngoài có thể tự do chuyển khách hàng hoặc dữ liệu kinh doanh khác có liên quan bên ngoài lãnh thổ của Kyrgyzstan theo nhu cầu của họ miễn là nó không mâu thuẫn với luật địa phương về đầu tư. Chưa thấy có trường hợp nào yêu cầu nhà cung cấp CNTT nước ngoài chuyển mã nguồn hoặc cung cấp quyền truy cập vào mã dữ liệu. Không có luật về duy trì lưu trữ dữ liệu trong nước.

Bảo vệ quyền sở hữu

➤ **Bất động sản**

Trong Chiến lược Quốc gia về Phát triển Bền vững 2013-2017, chính phủ Kyrgyzstan

đã xác định quyền sở hữu là một trong những lĩnh vực ưu tiên để củng cố môi trường đầu tư tại Kyrgyzstan. Kyrgyzstan là nước đầu tiên trong số các nước láng giềng Trung Á đưa ra quyền sở hữu tư nhân đối với quyền sở hữu đất đai. Theo các nguồn tin của chính phủ, không có vùng đất nào không có quyền thụ hưởng tài sản một cách hợp pháp. Theo Ngân hàng Thế giới, Kyrgyzstan là một trong những quốc gia dễ dàng nhất để đăng ký tài sản, xếp thứ 8/190 quốc gia trong báo cáo Kinh doanh năm 2017 của Ngân hàng.

Tuy nhiên, một nghiên cứu gần đây được thực hiện bởi một tổ chức phi chính phủ địa phương đã tiết lộ rằng, mặc dù sửa đổi luật pháp đáng kể, chính phủ Kyrgyzstan vẫn tiếp tục thiếu năng lực để thực thi đúng các quyền sở hữu. Nghiên cứu trích dẫn quy tắc pháp luật yếu và nhu cầu cần thiết cho cải cách tư pháp là một trong những yếu tố chính.

Các khoản thế chấp và khoản nợ được phổ biến ở Kyrgyzstan và vận hành theo pháp luật có liên quan. Cơ quan Đăng ký Nhà nước là cơ quan điều hành chính của hệ thống ghi chép cơ sở dữ liệu về tài sản theo cam kết thế chấp/cầm cố. Khi cung cấp các khoản thế chấp, ngân hàng địa phương phải yêu cầu một tài liệu tham khảo từ Cơ quan Đăng ký Nhà nước xác nhận tài sản chưa bị thế chấp. Tuy nhiên, một số người đã đặt câu hỏi về độ tin cậy của hệ thống ghi chép dữ liệu và chính Cơ quan này thường xuyên bị cáo buộc tham nhũng.

Có một số hạn chế pháp lý về quyền của người nước ngoài sở hữu đất đai tại Kyrgyzstan. Quyền sử dụng đất của người nước ngoài được giới hạn như sau:

- Người nước ngoài không được sở hữu hoặc sử dụng đất nông nghiệp.
- Người nước ngoài không được sở hữu hoặc sử dụng bất kỳ loại đất nào ngoại trừ đất dân cư đã bị tịch thu theo hợp đồng vay thế chấp theo quy định của Luật cầm cố Kyrgyzstan. Đất nông nghiệp bị tịch thu có thể thuộc về các ngân hàng nước ngoài và các tổ chức tài chính chuyên dụng nhưng chỉ trong thời hạn ba năm.
- Người nước ngoài có thể sử dụng đất không phải là đất dân cư được chuyển giao theo phương thức chung, ngoại trừ đất nông nghiệp và đất khai thác mỏ, phải được chính phủ Kyrgyzstan cho phép trong thời gian tới 50 năm.
- Người nước ngoài có quyền sở hữu đất bằng cách thừa kế liên tục (quyền thừa kế,

tái tổ chức) phải chuyển giao đất đó cho một thực thể quốc gia hoặc pháp nhân của Kyrgyzstan trong vòng một năm kể từ ngày có được quyền sở hữu đó.

Bảo vệ quyền sở hữu trí tuệ đang mới bắt đầu. Cơ quan Đổi mới và Quyền sở hữu trí tuệ thuộc chính phủ Kyrgyzstan (Kyrgyzpatent) là cơ quan được ủy quyền của Chi nhánh điều hành cấp chứng từ chứng nhận quyền sở hữu trí tuệ. Kyrgyzpatent thiết lập Hội đồng kháng cáo là cơ quan chính để nghe các tranh chấp liên quan đến sở hữu trí tuệ. Mặc dù Kyrgyzstan có một bộ luật, quy định và luật lệ mạnh mẽ bảo vệ quyền sở hữu trí tuệ và trong khi quốc gia này là bên ký kết một số điều ước quốc tế về chủ đề này, việc thực thi vẫn còn là vấn đề khó giải quyết. Hệ thống tư pháp vẫn chưa phát triển và thiếu sự độc lập. Do cấu trúc của hệ thống, quy trình khiếu nại có thể kéo dài.

Kyrgyzstan có nghĩa vụ bảo vệ quyền sở hữu trí tuệ với tư cách là thành viên của WTO. Kyrgyzstan đã tham gia vào cả Hiệp ước Bản quyền WIPO và Hiệp ước của WIPO về biểu diễn và bản ghi âm vào năm 2002. Hàng giả được làm chủ yếu ở Trung Quốc, tuy nhiên, có thể ở khắp mọi nơi. Hầu hết các phần mềm là không có giấy phép, bao gồm cả chính phủ.

Kyrgyzstan đã không thông qua bất kỳ luật hoặc quy định nào liên quan đến IP mới trong năm 2016. Không có dự luật IP nào đang chờ xử lý trên trang web của Quốc hội. Trách nhiệm hình sự đối với vi phạm quyền sở hữu trí tuệ (IPR) được liệt kê trong Bộ luật hình sự. Tuy nhiên việc thực thi là lỏng lẻo và theo các nguồn tin, đã không có truy tố thành công cho bất kỳ vi phạm IP nào trong lịch sử của Kyrgyzstan. Không có số liệu thống kê chính thức về việc tịch thu hàng giả. Tuy nhiên, Cơ quan Hải quan Nhà nước thường xuyên viết các cảnh báo và thông báo về việc tịch thu hàng nhái trên trang web chính thức gần đây. Hầu hết các hàng giả đợc vận chuyển với số lượng lớn qua chợ Dordoi - chợ lớn nhất Trung Á - từ Trung Quốc trên đường đến Nga và Kazakhstan. Kyrgyzstan không được coi là một nhà sản xuất hàng giả chính.

Để biết thêm thông tin về luật lệ IP, vui lòng liên hệ:

- **Quyền sở hữu tài nguyên**

Liên hệ: Samat Toigonbaev - Trợ lý Thương mại

+996 312 59 76 07

ToigonbaevSA@state.gov

- **Tài nguyên Quốc gia/Kinh tế**

Phòng Thương mại Hoa Kỳ

Địa chỉ: 191 Abdrakhmanov Street, Office # 123 Điện thoại: +996 312 623 389, 6

E-mail: pa.amcham@gmail.com, memberservices@amcham.kg

Thông kê đầu tư trực tiếp nước ngoài (FDI) và đầu tư gián tiếp nước ngoài (FPI)

Kyrgyzstan đã hạn chế thị trường chứng khoán và trái phiếu cho các nhà đầu tư gián tiếp nước ngoài. Kyrgyzstan nói chung mở cửa cho đầu tư gián tiếp nước ngoài, mặc dù các chuyên gia từ các tổ chức tài chính quốc tế (IFI) đã lưu ý rằng thị trường vốn ở Kyrgyzstan vẫn chưa phát triển.

Chính sách lao động

Có sự cạnh tranh đáng kể cho các cá nhân có trình độ và tay nghề cao trong thị trường lao động Kyrgyzstan vì nhiều công dân Kyrgyzstan đủ trình độ chuyên môn tìm thấy cơ hội việc làm hấp dẫn ở nước ngoài, và hệ thống giáo dục của quốc gia phần lớn không theo kịp với nhu cầu giáo dục tiên tiến trong nhiều lĩnh vực. Các tổ chức quốc tế nói chung có thể sử dụng nhân viên có khả năng sử dụng thường là song ngữ bằng tiếng Anh hoặc các ngôn ngữ khác. Tỷ lệ biết chữ ở Kyrgyzstan là khoảng 97%. Tỷ lệ thất nghiệp chính thức là khoảng 8%, mặc dù các chuyên gia ước tính số lượng người thất nghiệp thực tế vượt quá con số này. Ngoài ra, khoảng một triệu công dân Kyrgyzstan làm việc ở nước ngoài vì ở Kyrgyzstan không có nhiều cơ hội.

Chính phủ không có chính sách yêu cầu phải thuê công dân Kyrgyzstan làm việc trong các công ty có vốn đầu tư nước ngoài, nhưng vấn đề này thường được thêm vào như một điều kiện đối với đầu tư, đặc biệt là trong lĩnh vực khai khoáng. Nhiều công ty tư nhân sử dụng lao động tạm thời hoặc hợp đồng. Bộ luật Lao động không cung cấp bất kỳ điều kiện đặc biệt nào để thu hút đầu tư. Các công đoàn lao động độc lập không phải lệ thuộc các cơ quan nhà nước, nhà tuyển dụng, đảng phái chính trị hoặc các công đoàn khác. Trong thực tế, các công đoàn lao động không tích cực trong việc bảo vệ quyền lợi của người lao động.

Người lao động có quyền thành lập và gia nhập công đoàn. Luật cho phép các công đoàn

thực hiện các hoạt động của họ như tổ chức và thương lượng tập thể mà không bị can thiệp. Công nhân có thể bãi công hoặc đình công, nhưng yêu cầu nhận được sự chấp thuận chính thức. Luật cấm các nhân viên chính phủ tránh bãi công hay đình công, nhưng lệnh cấm không áp dụng cho giáo viên hoặc chuyên gia y tế. Luật pháp không cấm trả đũa đối với các công nhân bãi công hay đình công. Tranh chấp lao động do Ủy ban Tranh chấp Lao động (được thành lập trong tất cả các tổ chức có từ 10 nhân viên trở lên), cơ quan nhà nước có thẩm quyền, hoặc các tòa án của Kyrgyzstan giải quyết tranh chấp. Người lao động có quyền chọn một trong những cơ quan này để giải quyết tranh chấp.

Điều kiện an toàn và sức khỏe trong các nhà máy nói chung là nghèo nàn. Luật thiết lập các tiêu chuẩn về sức khỏe và an toàn lao động, nhưng trong phạm vi rộng, chính phủ Kyrgyzstan không thực thi chúng. Thanh tra Lao động Nhà nước có trách nhiệm bảo vệ người lao động và thực hiện kiểm tra đối với tất cả các loại vấn đề lao động, nhưng hoạt động của nó bị hạn chế, và vấn đề thực thi là không đồng đều. Công nhân trong nền kinh tế phi chính thức không có sự bảo vệ pháp lý hay các tiêu chuẩn an toàn bắt buộc.

Trong khi Bộ luật Lao động của Kyrgyzstan tuân thủ tất cả các luật lệ và điều ước quốc tế bắt buộc, vẫn có khe hở trong việc bảo vệ các quyền lợi của các cá nhân được các công ty tư nhân thuê. Nhiều người lao động được thuê dựa trên các thỏa thuận cơ bản hoặc thậm chí bằng miệng và không được biết về quyền lợi của họ. Tháng 2 năm 2015, Bộ Kinh tế đã thành lập một nhóm làm việc để sửa đổi Bộ luật Lao động với mục tiêu đơn giản hóa các thỏa thuận lao động và làm cho chúng đúng chuẩn mực hơn. Các sửa đổi được đề xuất nhằm giảm trả tiền làm thêm giờ và đơn giản hóa quy trình sa thải. Dự luật đã bị chỉ trích nặng nề và cuối cùng đã bị bỏ qua.

Tháng 1 năm 2017, Tổng thống Atambaev đã ký vào luật sửa đổi Bộ luật Lao động của Kyrgyzstan nhằm tăng cường quyền lao động và bảo vệ người lao động dưới 18 tuổi. Luật sửa đổi nghiêm cấm người dưới 18 tuổi bị gửi đi làm, tham gia làm thêm giờ, ca đêm, và làm việc vào những ngày nghỉ hoặc ngày lễ chính thức. Tuy nhiên, luật lao động trẻ em không được thi hành giống nhau.

CHƯƠNG 6: MỘT SỐ VẤN ĐỀ LƯU Ý KHI ĐI DU LỊCH, LÀM ĂN KINH DOANH Ở KYRGYZSTAN

Tập quán kinh doanh

Kyrgyzstan dựa trên sự kết hợp giữa ảnh hưởng văn hóa Trung Á và Nga, và tập quán có thể phụ thuộc vào dân tộc của người mà bạn đang gặp. Thông thường bắt tay và gọi tên đầu tiên và họ (tên đặt theo cha) tại các cuộc họp kinh doanh và tại các cuộc họp không chính thức, mặc dù sử dụng tên đầu tiên cũng được chấp nhận. Trang phục kinh doanh nói chung là bộ đồ vest và cà vạt cho nam giới, và bộ đồ vest cho phụ nữ. Đồ ăn thức uống thường được phục vụ tại các cuộc họp kinh doanh - thường là cà phê, trà và nước. Những món quà nhỏ (bút, ghim cài logo công ty, danh mục đầu tư và sách) thường được đưa ra vào cuối cuộc họp như một dấu hiệu của sự đánh giá cao. Danh thiếp thường được in bằng cả tiếng Nga và tiếng Anh.

Lên kế hoạch các cuộc họp có thể là khó, nhưng buộc phải có. Đôi khi có thể mất vài tuần để nhận được phản hồi bằng email, fax hoặc tin nhắn điện thoại cho một cuộc họp. Sau khi tiếp xúc, bạn phải kiên nhẫn chờ đợi để xác nhận ngày và thời gian để gặp. Không có gì gọi là bất thường khi các cuộc họp bị hủy bỏ mà không có lời giải thích.

Các doanh nhân Kyrgyzstan thường quanh co. Những gì có thể được thực hiện ngay trong cuộc họp thì người Kyrgyzstan lại phải mất nhiều thời gian, cho nên bạn cần phải kiên nhẫn khi làm việc với các doanh nhân Kyrgyzstan. Trong các cuộc họp kinh doanh bạn cần phải có thông dịch viên giàu kinh nghiệm và thành thạo.

Là quốc gia Hồi giáo, nhưng lại ảnh hưởng nhiều văn hóa của người Nga, nên người Kyrgyzstan vẫn dùng một ít rượu hay bia trong các bữa ăn. Trong các bữa tiệc sum họp gia đình hay tiệc chiêu đãi, rượu Vodka là thức uống “tinh thần” đầu tiên rồi sau đó họ chuyển qua uống bia. Đừng nghĩ rằng bạn có thể uống một chút - một khi bắt đầu bạn sẽ không tài nào ngăn được việc giám tửu lượng bởi sự hiếu khách quá mức của chủ nhà đặc biệt là thức uống thường được kết hợp với bánh mì nướng.

Vào cuối bữa ăn, hãy đưa tay lên và đọc thuộc lòng từ “omin” - tương đương với “amen”. Đây là một nghi lễ cầu nguyện của người Hồi giáo. Đôi khi họ sẽ nói thêm

một vài từ, nhưng thường xuyên hơn vẫn là lời cầu nguyện cùng việc đặt tay chiếu lệ trên mặt. Bạn hãy làm theo sự hướng dẫn của chủ nhà để tránh mất lòng do không hiểu tín ngưỡng địa phương.

Yêu cầu về Visa

Kyrgyzstan đã ban hành chế độ miễn thị thực cho công dân của 44 quốc gia lên đến 60 ngày. Tổng thống Kyrgyzstan đã ký Luật “Áp dụng các chế độ miễn phí thị thực cho công dân của một số nước trong 60 ngày”. Nhằm đơn giản hóa thủ tục cấp thị thực cho công dân nước ngoài và tăng sức hấp dẫn của thị trường du lịch. Chính vì vậy, công dân của 44 quốc gia có tên trong chính sách, nếu có ý định ghé thăm Kyrgyzstan trong vòng 50 ngày thì không cần xin thị thực nhập cảnh đến Kyrgyzstan.

Kyrgyzstan miễn visa cho công dân Việt Nam, không phân biệt mục đích nhập cảnh và không giới hạn thời gian lưu trú.

Tuy nhiên các vấn đề cần lưu ý trước khi nhập cảnh Kyrgyzstan:

- Kiểm tra thời hạn của hộ chiếu: tất cả du khách Việt Nam đều cần hộ chiếu còn hạn tối thiểu 6 tháng kể từ ngày nhập cảnh vào Kyrgyzstan.
- Đảm bảo hộ chiếu còn các trang trống: hãy chắc chắn rằng hộ chiếu của quý khách vẫn còn ít nhất hai trang trống và chưa đóng dấu thị thực.
- Xác nhận xem có cần visa quá cảnh không: nếu hành trình của du khách đến Kyrgyzstan phải quá cảnh một quốc gia khác, vui lòng kiểm tra có cần xin visa quá cảnh hay không.

Tuy nhiên, để biết thông tin thị thực và thông tin cập nhật nhất về các yêu cầu xuất nhập cảnh, hãy liên hệ với Đại sứ quán Kyrgyzstan ở nước bạn.

Bên cạnh đó, hạn chế nhập cảnh đối với du khách và người nước ngoài sinh sống tại Kyrgyzstan bị nhiễm HIV/AIDS. Luật quy định rằng du khách lưu trú hơn một tháng phải trình bằng chứng cho thấy rằng họ có HIV âm tính. Hạn chế này đã không được thi hành tích cực, nhưng việc thực thi có thể bắt đầu mà không cần thông báo. Vui lòng xác minh tình trạng của yêu cầu này với Đại sứ quán Kyrgyzstan trước khi bạn đi du lịch. Cộng hòa Kyrgyzstan cho phép du khách xuất nhập cảnh với số tiền tương đương 10.000 USD. Đối với số tiền lớn hơn 10.000 USD, yêu cầu khai báo hải quan.

Tiền tệ

Som là đồng tiền chính thức của Kyrgyzstan. Việc sử dụng đồng USD, đặc biệt là cho hoạt động không chính thức, vẫn còn phổ biến ở trong nước, mặc dù pháp luật gần đây đã cấm việc công bố giá USD. Thẻ ghi nợ và thẻ tín dụng phổ biến ở Bishkek và Osh. Máy ATM phổ biến trên toàn quốc, mặc dù ở các vùng nông thôn ít hơn. Visa và Mastercard thường được chấp nhận.

Viễn thông/Điện

Bao gồm thông tin về khả năng truy cập internet, công nghệ điện thoại di động được sử dụng, dịch vụ điện thoại di động của Hoa Kỳ hoạt động ở quốc gia này, tỷ lệ Wi-Fi trong khách sạn, loại điện áp và phích cắm được sử dụng và các thông tin công nghệ khác .

Độ bao phủ điện thoại di động ở Kyrgyzstan vẫn ít phổ biến hơn và kết nối đến những vùng xa xôi là chưa có, nhưng có những tiến bộ đáng kể trong việc cung cấp internet tốc độ cao ở các thành phố lớn nhất. Như ở các nước đang phát triển có cơ sở hạ tầng và quy định viễn thông kém, số lượng người dùng di động đã vượt qua số lượng điện thoại cố định. Hầu hết khách doanh nhân có khả năng chuyển vùng sẽ không gặp vấn đề gì khi sử dụng điện thoại di động tại đây. Cả giá điện thoại cố định và di động ở Kyrgyzstan cao hơn ở châu Âu, đặc biệt là cho các cuộc gọi đường dài trong nước và quốc tế. Hầu hết những khách du lịch sử dụng mạng di động có khả năng chuyển vùng sẽ không gặp vấn đề gì khi sử dụng điện thoại di động và có thể nhận được thẻ SIM địa phương với gói trả khi bạn di chuyển với một công ty như Beeline, Megacom hoặc O! Wi-Fi có sẵn ở hầu hết các khách sạn và Internet nhanh và đáng tin cậy có sẵn trong hầu hết các căn hộ ở Bishkek.

Khách doanh nhân có thể truy cập Internet qua hầu hết các khách sạn, nhưng với mức giá khá cao. Wi-Fi tại các quán cà phê ngày càng trở nên phổ biến ở Bishkek và Osh. Internet nhanh và đáng tin cậy có thể sử dụng ở hầu hết các căn hộ ở Bishkek.

Thông tin liên lạc

- Điện thoại - đường dây cố định
- Tổng số đăng ký: 299.000 (ước tính năm 2020)
- Thuê bao đăng ký trên 100 cư dân: 5 (ước tính năm 2020)

Xếp thứ 110 trên thế giới.

Điện thoại - di động di động

- Tổng số đăng ký: 8,511 triệu (ước tính năm 2020)
- Thuê bao đăng ký trên 100 cư dân: 130 (ước tính năm 2020)

Xếp thứ 96 trên thế giới.

Đánh giá chung:

Điện thoại cố định giảm do di động 4G LTE được phổ biến rộng rãi. Việc gián đoạn ngắn của dịch vụ với lý do là bảo mật. Lĩnh vực CNTT-TT rung chuyển bởi cáo buộc tham nhũng vào năm 2020. Các trạm chuyển tiếp vô tuyến kỹ thuật số và liên kết cáp quang, 5G đang phát triển và nhà nhập khẩu thiết bị phát sóng từ UAE và máy tính từ Trung Quốc. Hành lang kinh tế Trung Quốc đầu tư vào xương sống trong nước. Ngân hàng Thế giới đầu tư vào cơ sở hạ tầng kỹ thuật số với mục tiêu cung cấp Internet băng thông rộng cho 60% dân số và sự chênh lệch xã hội rõ ràng trong đại dịch khi nhiều trẻ em đi học không thể đi học trực tuyến (2020)

Tình hình trong nước: tỷ lệ thâm nhập điện thoại cố định ở mức gần 5 trên 100 người vẫn còn thấp và tập trung ở khu vực thành thị; số lượng người đăng ký di động lên đến hơn 134 trên 100 người (số liệu năm 2019)

Mã quốc gia – 996 , kết nối với các nước CIS khác (Cộng đồng các quốc gia độc lập, 9 nước thành viên sau Cộng hòa Liên Xô thuộc EU) bằng chuyển tiếp vô tuyến điện thoại cố định hoặc vi ba và với các quốc gia khác bằng các kết nối thuê với bộ chuyển mạch cửa ngõ quốc tế Moscow và bằng vệ tinh hay trạm vệ tinh mặt đất - 2 (1 Intersputnik, 1 Intelsat) (số liệu năm 2019)

Lưu ý: đại dịch COVID-19 tiếp tục có tác động đáng kể đến sản xuất và chuỗi cung ứng trên toàn cầu. Kể từ năm 2020, một số lĩnh vực của lĩnh vực viễn thông đã trải qua sự suy thoái, đặc biệt là trong lĩnh vực sản xuất thiết bị di động. Nhiều nhà mạng trì hoãn nâng cấp cơ sở hạ tầng, tiến độ triển khai 5G bị hoãn lại hoặc chậm lại ở một số quốc gia. Trong khi đó chi tiêu của người tiêu dùng cho các dịch vụ và thiết bị viễn thông bị ảnh hưởng bởi tình trạng mất việc làm quy mô lớn và do đó là hạn chế về thu nhập khả dụng. Bản chất

quan trọng của các dịch vụ viễn thông như một công cụ cho công việc và trường học từ nhà trở nên rõ ràng và nhận được một số hỗ trợ từ các chính phủ

Đài truyền hình – truyền thanh

Đài truyền hình công cộng do nhà nước tài trợ KTRK đã phủ sóng toàn quốc; cũng điều hành kênh tin tức Ala-Too 24 phút sóng 24/7 và 4 kênh giáo dục, văn hóa và thể thao khác. ELTR và Kênh 5 là các đài thuộc sở hữu nhà nước có phạm vi tiếp cận quốc gia. Việc chuyển đổi sang truyền hình kỹ thuật số vào năm 2017 đã dẫn đến sự tăng trưởng của các đài truyền hình tư nhân. Hiện tại ở Kyrgyzstan có khoảng 20 đài đang cạnh tranh nhau để tăng nội dung của riêng họ lên đến 50% thời lượng phát sóng, theo yêu cầu của luật pháp, thay vì phát sóng lại chủ yếu các chương trình từ các kênh của Nga hoặc phát sóng các bộ phim và ca nhạc không có giấy phép. 3 đài truyền hình của Nga cũng phát sóng. Các đài phát thanh do nhà nước tài trợ và khoảng 10 đài phát thanh tư nhân quan trọng cũng tồn tại (số liệu năm 2019)

Số người sử dụng mạng internet

- Tổng: 3.355.749 (ước tính năm 2020)
- Tỷ lệ phần trăm dân số: 51% (ước tính năm 2020)

Xếp thứ 108 trên thế giới.

Băng thông rộng - đăng ký cố định

- Tổng: 289.000 (ước tính năm 2020)
- Số lượng đăng ký trên 100 cư dân: 4 (ước tính năm 2020)

Xếp thứ 109 trên thế giới.

Vận chuyển

Bishkek là trung tâm giao thông chính của Kyrgyzstan. Một số nhà khai thác cung cấp các chuyến bay hàng ngày giữa Việt Nam và Bishkek: Vietnam Airlines, Singapore Airlines, Uzbekistan Airways, Aeroflot, Asiana, Air Astana, Korean Air, China Southern Airlines, China Airlines, Thai Airways.

Các hãng hàng không bay từ Việt Nam tới Osh: Vietnam Airlines, China Southern Airlines, Dragon Airlines, Cathay Pacific Airlines, Thai Airways, Qatar Airways,

Singapore Airlines, ANA All Nippon Airlines.

Phương tiện công cộng chỉ có mặt tại thủ đô Bishket, nhưng cũng khá hạn chế, chỉ bao gồm xe bus, marshrutka (một loại mini bus) hoặc dùng ứng dụng như Namba Taxi hoặc Tez Taxi để gọi taxi, shared-taxi (là loại xe khách 15-20 chỗ chạy theo tuyến cố định, đón khách ở các trạm dọc đường). Trong các loại phương tiện này thì chỉ có shared-taxi là có tuyến chạy ra các thị trấn lân cận. Vấn đề là mọi ngôn ngữ và chữ viết sử dụng cho các phương tiện công cộng đều là tiếng Nga (không có phiên âm Latin) nên không thể phân biệt được xe nào với xe nào.

Hình thức di chuyển lý tưởng nhất để làm các chuyến roadtrip dọc theo các cung đường núi là bằng xe hơi hoặc mô tô phân khối lớn.

Thuê xe hơi tự lái: Có rất nhiều công ty cho thuê xe hơi tại thủ đô Bishket. Thủ tục cũng rất đơn giản. Điều kiện là bạn phải có bằng lái và kinh nghiệm lái xe ít nhất 5 năm. Họ sẽ hỏi cung đường bạn đi. Nếu bạn chỉ đi những cung đường trải nhựa dễ đi thì bạn có thể thuê xe sedan 2x2, chi phí tầm 40-50 USD/ngày. Còn bạn đi những cung đường núi, thì bắt buộc bạn phải thuê xe SUV 4x4, giá tầm 70-100 USD/ngày (tùy có bảo hiểm hay không). Lưu ý là hầu hết bảng tên đường ở đây là tiếng Nga, và cảnh sát bắn tốc độ vòi tiền rất nhiều.

Thuê xe hơi có tài xế + phí tài xế tầm 100-150 USD/ngày, tùy có kèm vai trò tour guide/phiên dịch cho bạn luôn không.

Mô tô phân khối lớn thì hầu như không cho thuê trong nước, bạn có thể thuê từ các nước lân cận và nhập cảnh đường bộ.

Hệ thống vận tải hàng không quốc gia

- Số lượng hãng hàng không đăng ký: 5 (số liệu năm 2020)
- Số lượng máy bay đã đăng ký do các hãng hàng không khai thác: 17
- Lưu lượng hành khách hàng năm trên các hãng hàng không đã đăng ký: 709.198 (số liệu 2018)

Sân bay

Tổng: 28 (2021)

Xếp thứ 122 trên thế giới.

Sân bay - với đường băng lát đá

Đường ống: 4195 km khí (số liệu 2022), 16 km dầu (số liệu 2013)

Đường sắt : tổng chiều dài 424 km (số liệu 2022), khổ rộng: 424 km (2018) khổ 1.520 m

Xếp thứ 118 trên thế giới.

Đường bộ : tổng chiều dài 34.000 km (số liệu 2022)

Xếp thứ 94 trên thế giới.

Đường thủy: tổng chiều dài 576 km (số liệu 2022)

Xếp thứ 81 trên thế giới.

Ngôn ngữ

Mặc dù ngôn ngữ Kyrgyz là ngôn ngữ chính thức, nhưng tiếng Nga vẫn được sử dụng rộng rãi, đặc biệt là trong kinh doanh. Tiếng Anh là không phổ biến. Trong các cuộc họp kinh doanh, các doanh nhân cần phải có một phiên dịch đầy kinh nghiệm và thông thạo và có mức giá rất cao.

Y tế

Chăm sóc y tế ở Cộng hòa Kyrgyzstan còn hạn chế và thấp hơn nhiều so với tiêu chuẩn của Bắc Mỹ và Tây Âu. Nguồn cung cấp y tế cơ bản, bao gồm kim tiêm dùng một lần, thuốc gây mê và thuốc kháng sinh có thể bị thiếu hụt. Bên cạnh tình trạng thiếu vật tư y tế và cơ sở hạ tầng yếu kém tại các bệnh viện công, người nước ngoài có thể gặp khó khăn trong việc giao tiếp với nhân viên y tế, đặc biệt là các bác sĩ lớn tuổi có kinh nghiệm do không biết tiếng Anh. Các phòng khám tư nhân có thể cung cấp trang thiết bị hiện đại hơn hoặc có nhân viên nói tiếng Anh, mặc dù với chi phí cao hơn một chút so với các cơ sở do nhà nước quản lý. Du khách cao tuổi và những người có vấn đề sức khỏe từ trước có thể gặp rủi ro do cơ sở vật chất y tế không đầy đủ. Việc đi lại như vậy có thể cực kỳ tốn kém nếu được thực hiện trong những điều kiện khẩn cấp. Vì lý do này, tất cả các du khách nên mang theo bảo hiểm sơ tán y tế bao gồm bảo hiểm nhập viện ở nước ngoài và bảo hiểm sơ tán khẩn cấp bằng xe cứu thương bằng

đường hàng không. Có nhiều công ty bảo hiểm tư nhân cung cấp các loại dịch vụ này như: www.medjetassist.com/ hoặc www.internationalsos.com/en/.

Không có cơ sở y tế nào ở Cộng hòa Kyrgyzstan sử dụng thẻ bảo hiểm do Hoa Kỳ cấp, vì vậy hãy chuẩn bị thanh toán tiền mặt hoặc, ở một số địa điểm, bằng thẻ tín dụng. Bạn có thể bị từ chối dịch vụ tại một số bệnh viện nếu bạn không thể thanh toán bằng tiền mặt tại thời điểm nhận dịch vụ. Những khách du lịch yêu cầu thuốc kê đơn hoặc các loại thuốc có thương hiệu cụ thể nên mang theo đầy đủ đồ dùng bên mình và không phụ thuộc vào tình trạng sẵn có của địa phương.

Thông tin về tiêm chủng và các biện pháp phòng ngừa sức khỏe khác, chẳng hạn như thực phẩm và nước an toàn phòng ngừa và chống côn trùng cắn, có thể nhận được từ đường dây nóng của Trung tâm Kiểm soát và Phòng ngừa Dịch bệnh dành cho khách du lịch quốc tế theo số 1-877-FYI-TRIP (1-877-394- 8747) hoặc qua trang web của CDC. Để biết thông tin về sự bùng phát các bệnh truyền nhiễm ở nước ngoài, hãy tham khảo trang web của Tổ chức Y tế Thế giới (WHO). Thông tin thêm về sức khỏe cho khách du lịch có tại Tổ chức Y tế Thế giới - Tư vấn du lịch.

Giờ địa phương, Giờ làm việc và Ngày lễ

UTC +6, tùy thuộc vào thời gian trong năm (sau TP.HCM 1 giờ). Giờ làm việc thường là 9:00 sáng – 6:00 chiều.

Các ngày lễ địa phương có thể được tìm thấy trên trang web của Đại sứ quán.

Tạm nhập vật liệu và đồ dùng cá nhân

Theo quy định, các quan chức cho tạm nhập khẩu nếu đáp ứng đầy đủ điều kiện được miễn thuế nhập khẩu và thuế. Để đủ điều kiện trong “danh mục tạm nhập”, người nhập khẩu phải đồng nhất hàng hóa, vì vậy cơ quan hải quan có thể đảm bảo rằng hàng hóa được xuất trình lại giống với hàng hóa ban đầu được đưa vào. Sản phẩm không thể được sử dụng trong danh mục này (như điện), không thể được đặt theo chế độ tạm nhập.

Để nhập khẩu thành công các sản phẩm vào Kyrgyzstan, đối tác/văn phòng địa phương phải có các giấy tờ sau:

- Giấy ủy quyền của công ty (có công chứng)
- Giấy chứng nhận đăng ký từ Cục thống kê (bản sao có công chứng)

- Giấy chứng nhận đăng ký của Bộ Tư pháp Kyrgyzstan (bản sao có công chứng)
- Mã số người nộp thuế với mẫu đăng ký của người nộp thuế (bản sao có công chứng)
- Giấy xác nhận chính thức có tài khoản ở ngân hàng (bản chính)
- Văn bản chính thức của thanh tra thuế xác nhận tình trạng tốt của công ty (bản chính)
- Tài liệu hoàn chỉnh liên quan đến hoạt động ngoại thương của công ty
- Giấy bảo đảm thực trạng hàng hóa về thuế nhập khẩu (bản chính)
- Hộ chiếu của người phụ trách thanh toán thuế nhập khẩu
- Ngoài ra, khi hàng hóa được nhập khẩu vào Kyrgyzstan, đối tác địa phương phải có các giấy tờ sau đây:
 - Hợp đồng giữa công ty địa phương và công ty nước ngoài
 - Hóa đơn
 - Giấy chứng nhận xuất xứ của nước gửi

Lưu ý khi xuất hàng đi các nước Trung Á

Hiện nay nhu cầu vận tải từ Việt Nam đi các nước Trung Á như Mông Cổ, Uzbekistan, Kyrgyzstan, Tajikistan, Kazakhstan đang có dấu hiệu gia tăng do thương mại giữa Việt Nam đến vùng này đang tăng lên. Các nước Trung Á hiện đang nhập khẩu nông sản từ Việt Nam như gạo, tiêu, đường cát... Tuy nhiên, việc hiểu rõ phương thức vận tải cũng như cách thức thanh toán sẽ giúp cho các nhà xuất khẩu Việt Nam tránh được những rủi ro đáng tiếc khi xuất hàng đi các nước này.

➤ Các đặc điểm của tuyến vận tải đi Trung Á

Đặc điểm của các nước Trung Á là không có biển, do đó phương thức vận tải từ Việt Nam đi các nước này sẽ là vận tải đa phương thức kết hợp giữa vận tải biển (sea) và vận tải xe lửa (rail). Tuyến vận tải như sau: từ cảng TP.HCM (Việt Nam) hàng hóa được chuyển đến cảng Tanjin (Thiên Tân) hoặc Qingdao (Thanh Đảo - Trung Quốc) bằng đường biển, từ Trung Quốc hàng hóa sẽ được làm thủ tục hải quan để chuyển sang xe lửa, từ đó chuyển đi cảng đến.

Một điểm cần lưu ý nữa là do tính chất nền kinh tế tự cung tự cấp khá cao, thương mại

không nhiều nên phương thức vận tải đi đến các nước này thường là một chiều, tức là không có chiều dịch vụ vận tải từ các nước Trung Á về lại Việt Nam.

Đặc điểm cuối cùng là hầu như chưa có hãng tàu nào có văn phòng tại các nước trên, mà thay vào đó là các công ty giao nhận (freight forwarding) hoặc đại lý (agent). Các thiết bị container không thể lưu chuyển trong hệ thống các hãng tàu. Cho nên nhà xuất khẩu hay nhà nhập khẩu phải mua thiết bị container để vận chuyển cho hàng hóa của mình (hoặc phải trả tiền cho thiết bị container đó). Điều hiển nhiên là container đó sẽ thuộc sở hữu của nhà nhập khẩu tại cảng đến, công ty giao nhận chỉ làm dịch vụ vận tải đơn thuần.

Chính vì những đặc điểm trên mà các nhà xuất khẩu Việt Nam phải hết sức lưu ý nhằm tránh những rủi ro đáng tiếc xảy ra.

➤ **Những điểm cần lưu ý**

Phương thức vận tải: như đã nói phương thức vận tải đi Trung Á kết hợp vận tải biển và xe lửa, và là vận chuyển một chiều. Các nhà xuất khẩu Việt Nam cần lưu ý để giám sát hàng hóa của mình.

Một khi hàng hóa đã xếp lên xe lửa và chuyển đi thì coi như nhà xuất khẩu Việt Nam không còn kiểm soát hàng hóa được nữa. Quyền sở hữu hàng hóa trên thực tế đã thuộc về nhà nhập khẩu tại thời điểm đó.

Trong trường hợp có phát sinh hoặc tranh chấp thì nhà xuất khẩu Việt Nam nên giải quyết ngay khi hàng hóa còn nằm ở cảng Tanjin hoặc Qingdao. Lúc đó nhà xuất khẩu phải quyết định xem xuất đi tiếp hay chờ ngược về lại Việt Nam.

Điều chắc chắn là tổn thất khi phải chờ ngược hàng hóa về lại Việt Nam cũng không ít do các chi phí về lưu container, phí vận chuyển từ cảng về ga xe lửa, phí thủ tục hải quan đến chuyển tải hàng hóa tại Trung Quốc...

Trường hợp hàng hóa đã đến cảng đích mà tranh chấp phát sinh, nhà xuất khẩu Việt Nam chỉ có thể dựa vào thiện chí của khách hàng vì chi phí giải quyết phát sinh ở cảng đến rất cao, nhiều khi còn cao hơn giá trị lô hàng.

Phương thức thanh toán thường là L/C, nhà nhập khẩu sẽ đặt cọc trước cho nhà xuất khẩu Việt Nam một số tiền (thường khoảng 30% giá trị lô hàng), phần còn lại sẽ thanh

toán khi hàng xuất đi. Nhà xuất khẩu Việt Nam sẽ gửi toàn bộ chứng từ cho ngân hàng để nhờ thu nơi nhà nhập khẩu.

Cách thức là vậy nhưng rủi ro vẫn phát sinh: có trường hợp toàn bộ giấy tờ gốc vẫn còn ở ngân hàng nơi đến nhưng nhà nhập khẩu không thanh toán mà vẫn làm được thủ tục hải quan để nhập khẩu lô hàng đó và lấy hàng về.

Chính vì vậy, các công ty giao nhận vận tải đều khuyến cáo các nhà xuất khẩu Việt Nam là khi hàng hóa đã được xếp lên tàu tại cảng TP.HCM thì yêu cầu nhà nhập khẩu thanh toán hết, nếu không sẽ dừng hàng hóa ở cảng Trung Quốc và xuất ngược về lại Việt Nam (hay tìm một nhà mua nào khác).

Chứng từ ngoại thương: các chứng từ sẽ được yêu cầu cụ thể trong hợp đồng ngoại thương và rất nhiều giấy tờ như: giấy chứng nhận chất lượng (quality certificate), giấy kiểm dịch động thực vật (phytosanitary certificate), giấy chứng nhận xuất xứ (C/O)... Nhà nhập khẩu có thể sẽ dựa vào sự chậm trễ (nếu có) để từ chối thanh toán một khi họ không muốn nhận hàng.

Vận đơn (Bill of Lading - B/L): do tính chất vận tải như vậy, công ty giao nhận thường chỉ phát hành vận đơn giao ngay (Surrendered B/L) chứ không phải là vận đơn gốc (Original B/L). Tuy nhiên, vận đơn này cũng chỉ có giá trị từ TP.HCM đi Trung Quốc chứ không phải là một vận đơn suốt (Through B/L). Nhà nhập khẩu sẽ có một bộ railway B/L để nhận hàng tại cảng đến. Thông thường đại lý ở Trung Quốc sẽ giao cho nhà nhập khẩu đứng tên trực tiếp trên railway B/L.

Cho nên trong phương thức vận tải này, việc nắm giữ B/L tại TP.HCM không có ý nghĩa kiểm soát hàng hóa mà chính phương thức vận tải trên quyết định.

Điều yên tâm là các lô hàng này đều do nhà nhập khẩu chỉ định đại lý vận tải, tức là toàn bộ chi phí vận tải sẽ thu của nhà nhập khẩu ở cảng đến. Các đại lý vận tải cũng muốn đảm bảo khách hàng thanh toán đầy đủ tiền hàng và tiền cước vận chuyển nên đại lý thường hay kiểm tra với nhà xuất khẩu Việt Nam trước khi xếp hàng lên xe lửa ở Trung Quốc.

Thường thì nhà xuất khẩu Việt Nam sẽ phải xác nhận với đại lý là khách hàng đã thanh toán xong và đồng ý cho chuyển hàng đi để đại lý thu xếp chuyển hàng.

➤ **Kết nối Việt Nam - Liên minh Á-Âu qua tuyến vận tải mới**

Tuyến vận tải mới kết nối Việt Nam và các nước Liên minh Á-Âu đang được kỳ vọng là giải pháp tốt cho vấn đề kho vận.

Gần 90% mặt hàng được giảm thuế khi hiệp định Hiệp định Thương mại tự do giữa Việt Nam và Liên minh Kinh tế Á-Âu (bao gồm 5 quốc gia: Nga, Belarus, Kazakhstan, Armenia và Kyrgyzstan) có hiệu lực. Tuy nhiên, thách thức lớn nhất cho việc thực hiện hiệp định có hiệu quả được hai bên ghi nhận là vấn đề kho vận.

Hiện nay, Kazakhstan đã đề nghị với Việt Nam xem xét vận chuyển hàng hóa từ Việt Nam sang các nước Liên minh Kinh tế Á-Âu EAEU thông qua cảng biển Liên Vân Cảng do Kazakhstan thuê của Trung Quốc. Sau đó từ đây, hàng hóa được trung chuyển bằng đường sắt tới Kazakhstan và các nước trong liên minh.

Lô lúa mì 720 tấn từ cảng khô Khorgos (Kazakhstan) về tới cảng Cát Lái, TP.HCM ngày 4/3/2017 sau hành trình gần 1 tháng. Đây là chuyến hàng thử nghiệm tuyến vận tải mới, kết nối Kazakhstan, một thành viên của Liên minh Á-Âu và Việt Nam, theo lộ trình: Khorgos - Liên Vân Cảng - Cảng TP.HCM.

Ông Beketzhan Zhumakhanov, Đại sứ Kazakhstan tại Việt Nam, cho biết đây là lô hàng đầu tiên tới Việt Nam, sản phẩm đầu tiên là lúa mì. Chúng tôi sẵn sàng cung cấp cho thị trường Việt Nam không chỉ ngũ cốc, mà các sản phẩm thịt, dầu hướng dương và những sản phẩm khác được sản xuất ở Kazakhstan.

Khorgos là cảng nội địa nằm trên biên giới Kazakhstan và Trung Quốc. Từ đây, hàng từ Kazakhstan sẽ được chuyển bằng đường sắt tới Liên Vân Cảng của Trung Quốc, nơi 49% cổ phần cảng biển thuộc về Công ty Đường sắt Kazakhstan. Tiếp theo, hàng từ Liên Vân Cảng được chuyển tới Việt Nam bằng đường biển.

Hiệp định Thương mại tự do giữa Việt Nam và Liên minh Á-Âu đã cho phép thiết lập dịch vụ hậu cần mới này. *(Nguồn: Thời báo KTSG)*

CHƯƠNG 7: QUAN HỆ THƯƠNG MẠI, ĐẦU TƯ GIỮA VIỆT NAM - KYRGYZSTAN

Quan hệ chính trị Việt Nam - Kyrgyzstan

Ngày thiết lập quan hệ ngoại giao với Việt Nam: Ngày 4/6/1992 hai nước đã ký Nghị định thư về thiết lập quan hệ ngoại giao cấp Đại sứ.

Quan hệ chính trị giữa Việt Nam và Kyrgyzstan tốt đẹp, giữa hai nước không có vấn đề tồn tại cần giải quyết. Kyrgyzstan là một trong những nước đầu tiên ở Trung Á ủng hộ Việt Nam gia nhập WTO và là Ủy viên không thường trực Hội đồng Bảo an Liên Hợp Quốc nhiệm kỳ 2008-2009. Việt Nam ủng hộ Kyrgyzstan ứng cử vào Hội đồng Kinh tế xã hội nhiệm kỳ 2013-2015, Kyrgyzstan ủng hộ Việt Nam ứng cử vào Hội đồng Nhân quyền Liên hợp quốc khóa 2014-2016.

Quan hệ hợp tác kinh tế-thương mại

Trong hợp tác thương mại với Kazakhstan, năm 2018, kim ngạch thương mại giữa Kazakhstan và Việt Nam đạt 467,2 triệu USD, bao gồm xuất khẩu là 179,04 triệu USD, nhập khẩu là 288,16 triệu USD. Kim ngạch thương mại giữa Kazakhstan và Việt Nam trong năm 2019 đạt khoảng 338 triệu USD (trong đó, kim ngạch xuất khẩu là 77 triệu USD, nhập khẩu là 261 triệu USD). Kim ngạch xuất khẩu của Kazakhstan sang Việt Nam giảm 1,8%, nhập khẩu tăng 3,5% so với năm 2018. Trong năm 2020, kim ngạch thương mại hai nước giảm 6% do tác động của đại dịch COVID-19. Tuy nhiên, nếu trong những năm 2000, xuất khẩu của Kazakhstan sang Việt Nam không vượt quá 10 triệu USD thì khi Hiệp định có hiệu lực, trao đổi thương mại giữa Kazakhstan và Việt Nam đã tăng lên đáng kể. Nhập khẩu từ Việt Nam các mặt hàng điện thoại, thiết bị gia dụng và văn phòng, quần áo và giày dép, thực phẩm và hải sản. Có một thực tế là hiện nay vẫn có sự mất cân đối nhất định trong kim ngạch thương mại giữa hai nước, cả về khối lượng xuất khẩu và nhập khẩu. Điều này cho thấy tiềm năng đáng kể để mở rộng hợp tác kinh tế - thương mại giữa Kazakhstan và Việt Nam. Theo Đại sứ Kazakhstan tại Việt Nam Yerlan Baizhanov, Việt Nam với dân số hơn 98 triệu người, là một thị trường đầy hứa hẹn để quảng bá các sản phẩm mới của Kazakhstan.

Đối với Kyrgyzstan, Việt Nam không phải là đối tác xuất nhập khẩu lớn của nước này. Tuy nhiên, sau khi FTA VN - EAEU có hiệu lực, hàng hóa của Kyrgyzstan đã xuất hiện nhiều hơn ở thị trường Việt Nam, đồng thời cho phép Việt Nam thâm nhập ở thị trường nước này. Trong năm 2016, xuất khẩu của Việt Nam sang Kyrgyzstan đạt 1,36 triệu USD, nhập khẩu đạt 467 nghìn USD. Theo ông Nurbek Maksutov - Trưởng Văn phòng đại diện của Bộ Kinh tế Kyrgyzstan về các vấn đề Tổ chức Thương mại thế giới (WTO) - thương mại giữa Kyrgyzstan và Việt Nam từ năm 2016 đến năm 2018 đã có sự tăng trưởng hơn gấp đôi - từ 3,3 triệu USD lên 7,2 triệu USD. *Nguồn báo Chính phủ*

Kim ngạch ngoại thương Kyrgyzstan -Việt Nam giai đoạn 2017-2021

<i>ĐVT: Ngàn USD</i>	2017	2018	2019	2020	2021
Kyrgyzstan nhập khẩu từ Việt Nam	3.021	6.229	7.214	4.800	28.627
Kyrgyzstan xuất khẩu sang Việt Nam	631	998	1.286	1.073	4.075
Kim ngạch XNK	3.632	7.227	8.500	5.873	32.702

Nguồn: Tính toán của Trung tâm Thương mại Quốc tế (ITC) dựa theo thống kê Comtrade.

➤ **Những nhóm hàng xuất nhập khẩu hàng đầu giữa Việt Nam và Kyrgyzstan**

Hiện nay, Việt Nam chủ yếu xuất khẩu sang Kyrgyzstan các mặt hàng hạt tiêu, chè, hạt điều, máy tính, sản phẩm điện tử, linh kiện, các mặt hàng dệt may và hàng chế tạo....

Kazakhstan hiện nay xuất khẩu chủ yếu sang Việt Nam nguyên liệu thô, như chì và kẽm chưa qua chế biến, các sản phẩm cán phẳng từ sắt và thép không gỉ, các sản phẩm từ kim loại màu, các mặt hàng máy móc, thiết bị, phụ tùng, các sản phẩm thuốc lá, tơ tằm, rượu vodka, sản phẩm cá, gia vị, rau đóng hộp, quần áo, giày dép, thuốc men, sản phẩm nhựa.

Kim ngạch ngoại thương Kyrgyzstan -Việt Nam giai đoạn 2017-2021

<i>ĐVT: Ngàn USD</i>	2017	2018	2019	2020	2021
Kyrgyzstan nhập khẩu từ Việt Nam	3.021	6.229	7.214	4.800	28.627
Kyrgyzstan xuất khẩu sang Việt Nam	631	998	1.286	1.073	4.075
Kim ngạch XNK	3.632	7.227	8.500	5.873	32.702

Nguồn: Tính toán của Trung tâm Thương mại Quốc tế (ITC) dựa theo thống kê Comtrade.

Các sản phẩm nhập khẩu chính Kyrgyzstan từ Việt Nam

ĐVT: Ngàn USD

Mã sản phẩm	Tên sản phẩm	Giá trị năm 2021	Tăng trưởng hàng năm 2017 - 2021, %	Thị phần trong tổng nhập khẩu của Kyrgyzstan - 2021, %
	<i>Tổng cộng</i>	28.627	53	1
84	Nồi hơi, máy móc và trang thiết bị cơ khí, các bộ phận của chúng	617	-21	0
85	Thiết bị điện- điện tử	24.934	145	8
82	Dụng cụ, đồ nghề, da, kéo và bộ đồ ăn làm từ kim loại cơ bản, các bộ phận của chúng	255	-4	2
09	Cà phê, trà và gia vị	157	-16	1
30	Dược phẩm	282	5	0
64	Giày, dép, ghệt và các sản phẩm tương tự; các bộ phận của các sản phẩm trên	187	-10	0
62	Quần áo và hàng may mặc phụ trợ, không dệt kim hoặc móc	153	-13	0

90	Thiết bị quang học , nhiếp ảnh , điện ảnh, thiết bị kiểm tra đo lường	262	179	1
61	Quần áo và hàng may mặc phụ trợ, dệt kim hoặc móc	100	-3	0
40	Cao su và các sản phẩm từ cao su	890	659	2

Nguồn: Tính toán của Trung tâm Thương mại Quốc tế (ITC) dựa theo thống kê Comtrade.

Các sản phẩm nhập khẩu chính của Việt Nam từ thị trường Kyrgyzstan

ĐVT: Ngàn USD

Mã sản phẩm	Tên sản phẩm	Giá trị năm 2021	Tăng trưởng hàng năm 2017-2021, %	Thị phần trong tổng xuất khẩu của Kyrgyzstan - 2021, %
	Tổng cộng	4.075	46	0
24	Thuốc lá và các sản phẩm thay thế thuốc lá	3.281		16
27	Nhiên liệu khoáng, dầu khoáng và các sản phẩm chung cất từ chúng, các chất chứa bi-tum, các loại sáp khoáng chất	492	32	0
05	Các sản phẩm gốc động vật, chưa được chi tiết hoặc ghi ở các chương khác	264	68	7
02	Thịt và các sản phẩm từ thịt	22	-58	6
12	Hạt có dầu và quả có dầu; ngũ cốc, hạt và trái cây khác; công nghiệp hoặc dược liệu. . .	9		1

Nguồn: Tính toán của Trung tâm Thương mại Quốc tế (ITC) dựa theo thống kê Comtrade.

Hiệp định thương mại tự do Việt Nam - Liên minh Kinh tế Á – Âu (EAEU): 05 năm nhìn lại

Hiệp định thương mại tự do (FTA) giữa Việt Nam và các quốc gia thành viên Liên minh kinh tế Á - Âu (EAEU) (bao gồm Liên bang Nga, Cộng hòa Belarus, Cộng hòa Kazakhstan, Cộng hòa Armenia và Cộng hòa Kyrgyzstan) sau 5 năm triển khai đã đem đến những hiệu ứng tích cực, thúc đẩy hợp tác kinh tế - thương mại giữa hai bên. Trong bối cảnh nền kinh tế thế giới phải vượt qua nhiều khó khăn để phục hồi sau đại dịch COVID-19, trong thời gian tới, Việt Nam và Liên minh Kinh tế Á - Âu cần tăng cường các giải pháp để khắc phục những hạn chế còn tồn tại, góp phần phát triển hơn nữa quan hệ kinh tế giữa hai bên.

Ngay sau khi Hiệp định thương mại tự do Việt Nam - Liên minh Kinh tế Á - Âu (FTA VN - EAEU) có hiệu lực, các doanh nghiệp Việt Nam và doanh nghiệp EAEU có điều kiện khai thác các ưu đãi thương mại, đầu tư mà hai bên dành cho nhau.

Hợp tác kinh tế - thương mại giữa Việt Nam và EAEU đã đạt được những kết quả quan trọng, góp phần tạo động lực thúc đẩy phát triển kinh tế của mỗi quốc gia, tăng cường trao đổi thương mại, dịch vụ, đầu tư song phương và mở rộng quan hệ hợp tác trong khu vực. Trong năm năm qua, việc giảm giá và thuế nhập khẩu theo Hiệp định đã tạo điều kiện thuận lợi để tăng xuất khẩu các mặt hàng, như: xăng dầu, máy móc, hóa chất, sắt thép, hàng tiêu dùng, phân bón các loại... từ các nước EAEU sang Việt Nam. Đòi lại, thị trường EAEU đang có nhu cầu rất lớn về các sản phẩm mà doanh nghiệp Việt Nam có thể mạnh xuất khẩu, như: hàng may mặc, giày dép, nông sản, thủy sản, điện thoại và linh kiện.

Theo thống kê từ Cục Xuất nhập khẩu (Bộ Công Thương Việt Nam), hiện nay có khoảng 938 doanh nghiệp Việt Nam tham gia xuất khẩu sang EAEU. Trong đó, khoảng 200 doanh nghiệp có kim ngạch lớn, chiếm 90% tổng xuất khẩu, chủ yếu tập trung vào các ngành hàng thủy sản, cà phê, cao su, chè, gạo, hạt điều, hạt tiêu, dệt may, giày dép, gỗ, bánh kẹo các loại... Rõ ràng, trong bối cảnh hiện nay, việc “bắt tay” với EAEU mở ra cơ hội gia tăng giá trị cho các mặt hàng xuất khẩu thế mạnh của Việt Nam.

Năm 2018, tăng trưởng thương mại tiếp tục ở mức cao, đạt 13% ngay cả khi có nhiều bất ổn trên thị trường thế giới. Tuy nhiên, từ đầu năm 2019, kim ngạch xuất khẩu từ các nước EAEU vào Việt Nam đang có dấu hiệu chững lại và giảm nhẹ. Ở chiều ngược lại, kim ngạch xuất khẩu từ Việt Nam vào các nước EAEU lại có dấu hiệu tăng nhẹ so với cùng kỳ năm 2018. Năm 2020, trước diễn biến bất ổn của thương mại toàn cầu và đại

dịch COVID-19, tổng kim ngạch hai chiều trong 10 tháng năm 2020 đạt 10,34 tỷ USD, tăng 17,98%. Điều này cho thấy, thị trường khu vực EAEU vẫn có sự tăng trưởng ấn tượng trong bức tranh xuất nhập khẩu của Việt Nam. *Nguồn Tổng cục thống kê*

Kim ngạch xuất khẩu nông lâm thủy sản vào khối EAEU không đáng kể

Việt Nam bị đưa ra khỏi danh sách hưởng ưu đãi thuế quan thống nhất (GSP) của Liên minh Kinh tế Á - Âu (EAEU) không ảnh hưởng nhiều tới hoạt động xuất khẩu nông lâm thủy sản của Việt

**Hàng Việt chủ yếu hiện tại xuất vào thị trường Nga*

Tuy nhiên, ông Nguyễn Quốc Toàn, Cục trưởng Cục Chế biến và Phát triển thị trường nông sản cho biết, đến thời điểm hiện tại, trong 5 thị trường của khối EAEU, nông lâm thủy sản Việt Nam gần như chỉ mới tiếp cận được thị trường Nga, trong khi xuất khẩu vào các nước Belarus, Armenia, Kazakhstan và Kyrgyzstan vẫn chiếm con số không đáng kể.

Ngay cả với Nga, kim ngạch thương mại Việt - Nga hai chiều nông lâm thủy sản mới chỉ đạt 900 triệu USD/năm, quá nhỏ so với tổng kim ngạch xuất nhập khẩu hơn 70 tỷ USD của toàn ngành hàng. Theo Hiệp hội Gỗ và Lâm sản, với thị trường EAEU, Việt Nam hầu như mới chỉ đưa được sản phẩm đồ gỗ vào Nga. Việt Nam là thị trường cung cấp đồ nội thất bằng gỗ lớn thứ 6 cho Nga, nhưng trị giá mới chỉ đạt 15 triệu USD trong năm 2020.

Thời gian gần đây, đã có những tín hiệu tích cực hứa hẹn cho nông sản Việt Nam mở cửa mạnh hơn nữa thị trường khối EAEU. Tháng 6/2020, dưới sự ủy quyền của các quốc gia trong Liên minh kinh tế EAEU, Cơ quan Liên bang về giám sát thú y và kiểm dịch động thực vật Nga đã cấp phép cho Vinamilk được phép xuất khẩu các sản phẩm sữa vào lãnh thổ trong khối EAEU dưới sự giám sát của Cơ quan Hải quan trong liên minh EAEU.

Nhiều năm trước, Vinamilk đã có sự tiếp cận đầu tiên và giới thiệu với người tiêu dùng tại Nga, Kazakhstan các sản phẩm nước giải khát có nguồn gốc trái cây nhiệt đới, vốn là thế mạnh của Vinamilk.

Đến thời điểm này, Vinamilk, đơn vị duy nhất và đầu tiên của Việt Nam được chính thức được cấp phép xuất khẩu sữa vào các nước trong khối này. Hiện Công ty Chế

biển thực phẩm Bình Phước thuộc Công ty cổ phần Chăn nuôi C.P Việt Nam cũng đã nộp hồ sơ xin được xuất khẩu vào EAEU, đang chờ Cơ quan Kiểm dịch động thực vật của EAEU xem xét.

Doanh nghiệp Việt không lo lắng khi ra khỏi GSP

Trước khi có Hiệp định thương mại với EAEU, các nước Nga, Armenia, Belarus, Kazakhstan và Kyrgyzstan áp thuế suất đối với thủy sản xuất khẩu của Việt Nam là 35%. Ưu đãi thuế quan GSP được hưởng thuế thấp từ 3-5%, tuy nhiên các doanh nghiệp phải làm thêm rất nhiều thủ tục, giấy tờ để được hưởng thuế quan GSP. Vì vậy, từ khi thực thi Hiệp định thương mại tự do giữa Việt Nam với EAEU, hầu hết các doanh nghiệp xuất khẩu thủy sản sang Nga, Armenia, Belarus, Kazakhstan và Kyrgyzstan đều thực hiện xuất khẩu thuế 0% theo Hiệp định, chứ không cần cơ chế ưu đãi thuế quan GSP.

Trái lại, các doanh nghiệp chủ yếu nhập nguyên liệu gỗ sồi nguyên liệu rừng trồng từ Nga, Belarus, Kazakhstan để phục vụ sản xuất đồ gỗ. Vì vậy, việc các doanh nghiệp không lo lắng gì khi nghe thông tin Việt Nam không còn được hưởng ưu đãi thuế quan GSP tại thị trường EAEU. Trước đây, khi Việt Nam chưa ký Hiệp định EVFTA với EU, thì khối EU cũng cho Việt Nam hưởng quy chế thuế GSP. Nhưng khi Việt Nam ký kết các FTA thế hệ mới, thuế hầu như bằng 0% hoặc giảm xuống còn 0% trong vòng 4 năm hoặc 6 năm thì quy chế thuế GSP đối với Việt Nam ít còn ý nghĩa.

Các nước Nga, Armenia, Belarus, Kazakhstan có số lượng Việt Kiều sinh sống khá đông, họ không chỉ là thị trường tiêu thụ trực tiếp mà còn là cầu nối thúc đẩy hàng hóa hai chiều. Các doanh nghiệp nông sản Việt Nam muốn mở cửa thị trường này, nên liên kết với kiều bào ở đó làm lực lượng tiên phong kết nối hợp tác và thương mại với đối tác bản địa.

Thúc đẩy hợp tác kinh tế, thương mại và đầu tư giữa Việt Nam với các nước Á-Âu

Việt Nam và các nước khu vực Á-Âu đã hình thành các thiết chế, khung khổ vững chắc làm nền tảng cho sự phát triển hợp tác song phương, bao gồm hai Hiệp định tự do thương mại: VN-EAEUFTA với Liên minh kinh tế Á-Âu (Nga, Belarus, Kazakhstan, Armenia, Kyrgyzstan) và EVFTA với Liên minh châu Âu; Hiệp định bảo hộ đầu tư giữa Việt Nam và Liên minh châu Âu (EVIPA). 14 Ủy ban Hỗn hợp/Ủy ban liên

Chính phủ và 1 cơ chế Tham vấn hợp tác kinh tế song phương. Đây là cơ sở để doanh nghiệp Việt Nam và doanh nghiệp các nước Á-Âu thúc đẩy hợp tác trong lĩnh vực kinh tế, thương mại và đầu tư.

Về thương mại, quan hệ thương mại song phương giữa Việt Nam và các nước khu vực Á-Âu không ngừng được phát triển. Theo số liệu của Hải quan Việt Nam, năm 2020 kim ngạch thương mại hai chiều giữa Việt Nam và khu vực Á-Âu đạt 12,7 tỷ USD tăng 20,4% so với năm 2019, chiếm 2,3% trong tổng kim ngạch xuất nhập khẩu Việt Nam với thế giới. Trong đó, xuất khẩu của Việt Nam tăng 14,2% đạt 8,9 tỷ USD.

Mặc dù phải đối mặt với những diễn biến bất ổn của thương mại toàn cầu và đại dịch Covid-19, kim ngạch thương mại với khu vực Á-Âu trong 11 tháng năm 2021 cho thấy, đây vẫn là khu vực có tăng trưởng ấn tượng trong bức tranh xuất nhập khẩu của Việt Nam, với tổng kim ngạch hai chiều đạt 12,7 tỷ USD tăng 13,1%. Trong đó, xuất khẩu đạt 8,6 tỷ USD tăng 10%, nhập khẩu đạt 4,1 tỷ USD tăng 20,5% so với cùng kỳ năm 2020. Tuy nhiên, kim ngạch xuất khẩu của Việt Nam còn rất khiêm tốn so với tổng nhu cầu nhập khẩu khoảng 1.345 tỷ USD của các nước trong khu vực (chỉ chiếm 0,66% thị phần). Vì vậy, dư địa cho hàng Việt Nam xuất khẩu sang thị trường này còn rất lớn.

Về đầu tư, theo thống kê của Bộ Kế hoạch và Đầu tư, tính đến hết tháng 11/2021, có 18 trong tổng số 28 nước thuộc khu vực Á-Âu đầu tư vào Việt Nam với 319 dự án, tổng số vốn đăng ký đạt khoảng 1,78 tỷ USD tương ứng 0,44% tổng số vốn nước ngoài đầu tư vào Việt Nam. Nga là quốc gia dẫn đầu các nước trong khu vực đầu tư vào Việt Nam với 151 dự án, tổng vốn đăng ký khoảng 954 triệu USD. Ba Lan đứng thứ hai với hơn 400 triệu USD (chiếm 22,4% tổng vốn đầu tư của khu vực Á-Âu), tiếp theo lần lượt là Slovakia, Séc, Hungary, Bulgaria và Ukraine.

Ở chiều ngược lại, tính đến hết tháng 9/2021, Việt Nam đã đầu tư sang 9 nước thuộc khu vực Á-Âu với 37 dự án, tổng số vốn khoảng 2,82 tỷ USD. Trong đó, Nga đứng đầu các nước trong khu vực tiếp nhận đầu tư của Việt Nam với 15 dự án, tổng vốn đăng ký 2,8 tỷ USD.

Cơ hội lớn cho doanh nghiệp

Về ứng dụng thương mại điện tử trong việc xuất khẩu hàng hóa vào các nước Á-Âu, thích ứng với “nền kinh tế không tiếp xúc”, đại diện Tập đoàn bán lẻ trực tuyến Ozon của Nga đã giới thiệu cách thức cho doanh nghiệp Việt Nam tham gia các sàn thương mại điện tử của Nga để tìm kiếm khách hàng, xuất khẩu, phân phối và bán hàng vào thị trường này. Ngoài ra, các thương vụ Việt Nam tại các nước khác trong khu vực cũng giới thiệu, chia sẻ thông tin về các sàn thương mại điện tử tại các thị trường này để doanh nghiệp Việt Nam có thể tiếp cận, tìm kiếm cơ hội xuất khẩu trên môi trường mạng.

Về vấn đề logistics, các diễn giả đã chia sẻ nhiều thông tin đến tuyến đường sắt liên vận quốc tế Á-Âu. Theo đó, hàng hóa được vận chuyển bằng đường sắt từ Việt Nam, thông qua 2 cửa khẩu Đồng Đăng và Lào Cai kết nối với tuyến đường sắt Á-Âu, qua Trung Quốc đến các nước Trung Á (Kazakhstan, Tajikistan), Nga và các nước châu Âu. Trong bối cảnh chi phí vận tải biển ngày một tăng, vận tải hàng không chi phí cao, thì vận tải bằng đường sắt ngày càng trở nên hấp dẫn hơn.

Về cơ hội hợp tác đầu tư với khu vực Á-Âu, ông Đỗ Xuân Hoàng, Tổng giám đốc Công ty Mareven Food Centra, Chủ tịch Hội người Việt tại Nga, đã chia sẻ nhiều thông tin bổ ích về kinh nghiệm đầu tư, kinh doanh và cơ hội hợp tác với các doanh nhân kiều bào tại Nga và các nước khu vực Á-Âu. Về hợp tác đầu tư tại Việt Nam, đại diện Tập đoàn Skoda của Cộng hòa Séc thông tin về nhu cầu đầu tư, tìm kiếm các đối tác để đầu tư nhà máy sản xuất lắp ráp ô-tô tại Việt Nam. *Nguồn Báo Nhân Dân*

Đối đầu với những thách thức

Dưới góc độ của các nước EAEU

Một là, hợp tác trong các lĩnh vực công nghiệp, thương mại và đầu tư đang diễn ra vẫn chưa tương ứng với tiềm năng hiện có của các bên. Bên cạnh đó, tuy chứng kiến nhiều lợi ích dành cho cộng đồng doanh nghiệp EAEU tại thị trường Việt Nam, song mức độ nhận thức của các nhà xuất khẩu về các ưu đãi hiện có và cách tận dụng những ưu đãi này vẫn còn khá thấp, nhất là đối với các doanh nghiệp vừa và nhỏ của các nước. Theo các chuyên gia EAEU, thị trường nông sản và thực phẩm Việt Nam hiện có mức độ bảo vệ khá cao. Khi FTA có hiệu lực, mức độ bảo vệ hải quan giảm đáng kể, nhưng các rào cản nội bộ vẫn còn khá phức tạp khiến các sản phẩm của EAEU khó tiếp cận thị trường Việt Nam.

Hai là, Việt Nam áp dụng các biện pháp bảo vệ đặc biệt, áp thuế tiêu thụ đặc biệt đối với một số nhóm sản phẩm rượu, thuốc lá, xe cơ giới - những mặt hàng được coi là thế mạnh của các nước EAEU.

Ba là, việc các doanh nghiệp hai nước thiếu thông tin về chính sách đầu tư, kinh doanh, thị trường, cũng như chính sách ưu đãi cho doanh nghiệp vừa và nhỏ còn chưa được quan tâm đúng mức là những tồn tại từ lâu, ảnh hưởng đến hiệu quả hợp tác song phương.

Bốn là, do khoảng cách về địa lý, chưa thiết lập được các tuyến vận tải tối ưu, nên việc kinh doanh của các bên gặp phải những khó khăn đáng kể khiến chi phí tăng cao và chất lượng sản phẩm giảm sút.

Năm là, trong bối cảnh thế giới đang thay đổi nhanh chóng, các nước EAEU cũng có những ưu tiên hợp tác với các đối tác khác. Nếu như trước năm 2016, Việt Nam là đối tác duy nhất ở Đông Nam Á có FTA với EAEU thì hiện nay, EAEU đã ký kết FTA với Singapore, có thể sẽ ký kết với Israel, Ấn Độ và nhiều đối tác khác, quan hệ EAEU với Trung Quốc cũng đang được thúc đẩy mạnh mẽ. Vì vậy, Việt Nam sẽ phải cạnh tranh nhiều hơn với các đối tác khác.

Sáu là, thủ tục thanh toán còn gặp nhiều khó khăn. Giám đốc Trung tâm nghiên cứu Việt Nam và ASEAN thuộc Viện Viễn Đông, Viện Hàn lâm Khoa học Nga Vladimir Mazyrin nhận định, việc thanh toán bằng đồng USD gây khó khăn cho doanh nghiệp hai phía, nhất là trong bối cảnh Nga đang phải chịu áp lực trừng phạt cấm vận từ các nước phương Tây.

Dưới góc độ của Việt Nam

Thứ nhất, theo Hiệp định, Việt Nam mở cửa thị trường cho các nước EAEU. Theo đó, các sản phẩm thế mạnh của Liên minh như phụ tùng, thiết bị, máy móc, kim loại, phân bón, dầu thô, khí hóa lỏng... sẽ vào thị trường Việt Nam với giá cả cạnh tranh hơn so với sản phẩm sản xuất trong nước.

Thứ hai, quy trình, thủ tục nhập khẩu tương đối phức tạp và không rõ ràng, không nhất quán ngay trong bản thân nội khối các nước EAEU, gây nhiều trở ngại cho hàng xuất khẩu của Việt Nam sang khu vực này. Cùng với đó, các doanh nghiệp cũng chưa vào cuộc một cách thực sự quyết liệt. Có nhiều nguyên nhân nhưng có thực tế là các doanh

nghiệp thường quan tâm tới các thị trường dễ dàng, thuận lợi hơn và có những điều kiện ưu đãi hơn, mang lại giá trị gia tăng cao hơn trong hoạt động sản xuất và xuất khẩu.

Thứ ba, Việt Nam còn vướng mắc với các nước EAEU ở một số vấn đề liên quan đến kiểm dịch về động vật, thực vật, việc công nhận lẫn nhau về chất lượng trong vệ sinh an toàn thực phẩm; thậm chí trong một số thủ tục gắn với việc mở cửa thị trường cho nông sản, thủy sản, rau quả, trái cây của Việt Nam. Thêm vào đó là vướng mắc liên quan đến phòng vệ ngưỡng của một số sản phẩm dệt may, may mặc, nhất là với thị trường Nga.

Nguyên nhân của những hạn chế trên trước tiên là do khoảng cách địa lý giữa các nước thành viên khá xa nhau, một số quốc gia không có biên giới với biển, dẫn đến khó khăn trong vận chuyển hàng hóa, tăng chi phí logistic. Hai là, hàng hóa của EAEU phải cạnh tranh với hàng hóa của các nước khác tại Việt Nam, bởi Việt Nam là quốc gia có độ mở thị trường lớn, với 17 FTA, trong đó có 14 FTA đã có hiệu lực, nên hàng hóa các nước này được hưởng những ưu đãi nhất định. Ba là, người tiêu dùng cần có sự hiểu biết về thị trường, hàng hóa của nhau. Hiện người tiêu dùng Việt Nam chưa biết nhiều về hàng hóa của khối EAEU, trong khi hiểu biết nhiều hơn về thị trường châu Âu. Bên cạnh đó, hệ thống thanh toán hai bên cũng chưa có nhiều thuận lợi (20).

Tháo gỡ khó khăn

Về phía Chính phủ

- Cần phối hợp hành động chặt chẽ với các nước EAEU để thực hiện các quy định của Hiệp định trong bối cảnh phải tuân thủ các điều ước thương mại quốc tế khác và giải quyết các vướng mắc do các điều kiện thị trường thế giới luôn thay đổi. Chỉ bằng nỗ lực chung mới có thể đạt được kết quả quan trọng, trong đó có hợp tác kinh tế.
- Các bộ, ngành, nhất là Bộ Công Thương cũng như các cơ quan thương vụ Việt Nam tại nước ngoài cần tuyên truyền rộng rãi để các doanh nghiệp nắm rõ những nội dung của Hiệp định, đồng thời thấy rõ những lợi thế và khó khăn đối với doanh nghiệp và đối với từng ngành hàng. Cần tiếp tục đẩy mạnh phổ biến thông tin về thị trường, kết nối doanh nghiệp hai bên, tổ chức các buổi làm việc, tiếp xúc doanh nghiệp, xúc tiến thương mại, nắm bắt khó khăn của doanh nghiệp, kịp thời thông báo những biện pháp phòng vệ thương mại tới các doanh nghiệp.

- Nhanh chóng đề xuất và xây dựng các cơ chế để khai thông hiệu quả các tuyến vận tải đường bộ, đường sắt, đường biển góp phần nâng cao hiệu quả hoạt động xuất nhập khẩu và đầu tư giữa hai bên, trong đó cần lựa chọn tuyến vận tải hiệu quả nhất, như Kazakhstan đã đẩy mạnh công việc này thời gian qua... Cụ thể, Công ty cổ phần Kazakhstan Temir Zholy và Tổng Công ty Đường sắt Việt Nam đã nỗ lực kết nối giao thông và hậu cần đường sắt giữa hai nước qua Trung Quốc. Sự phát triển của hành lang đường sắt Kazakhstan - Trung Quốc - Việt Nam thúc đẩy phát triển hơn nữa quan hệ
- thương mại và kinh tế giữa Kazakhstan và Việt Nam. Điều này cho phép Kazakhstan cũng như các nước EAEU khác cung cấp nông sản cho thị trường Việt Nam và các loại hàng hóa khác cần vận chuyển nhanh chóng. Đổi lại, Việt Nam có thể vận chuyển hàng hóa qua hành lang này tới Kazakhstan và các nước EAEU. Ngoài ra, tháng 6-2019, Việt Nam đã tham gia FTA với Liên minh châu Âu. Trong trường hợp này, hành lang vận tải Việt Nam - Trung Quốc - Kazakhstan - Nga - Belarus - châu Âu sẽ là sự thay thế tốt cho vận tải hàng hải, cho phép vận chuyển hàng hóa từ Việt Nam và các nước ASEAN đến châu Âu trong một thời gian tương đối ngắn (21).
- Có chính sách để giảm tối đa thủ tục hành chính của các cơ quan quản lý nhà nước, trước mắt là thủ tục kinh doanh và xuất nhập khẩu.
- Cần tháo gỡ những rào cản phi thuế quan hiện hành, điện tử hóa các thủ tục hành chính, chứng nhận xuất xứ công nhận lẫn nhau trong lĩnh vực nông nghiệp, xây dựng chế độ kiểm định thực phẩm, cấp giấy chứng nhận an toàn thực phẩm đối với các sản phẩm của EAEU vào Việt Nam.

Về phía doanh nghiệp

- Cần tìm hiểu, nghiên cứu kỹ những quy định của Hiệp định, lộ trình cắt giảm thuế quan, quy định về nguồn gốc xuất xứ và luật lệ của các nước để có chiến lược thâm nhập thị trường tốt nhất.
- Để tận dụng tối đa khả năng của FTA, cần thiết lập sự tương tác tích cực hơn giữa các doanh nghiệp hai bên, bao gồm việc tổ chức trao đổi thường xuyên các diễn đàn doanh nghiệp, tham gia các hội chợ, triển lãm.
- Tổ chức thường xuyên các diễn đàn kinh doanh chuyên ngành bởi hiệu quả kinh tế đạt được thông qua các diễn đàn này là rất lớn. Chẳng hạn, Triển lãm công nghiệp

quốc tế lần thứ ba Expo - Russia Việt Nam được tổ chức tại Hà Nội vào tháng 11-2019, trong đó đại diện chính quyền và giới kinh doanh từ 19 đơn vị của Nga và 22 tỉnh, thành phố của Việt Nam đã tham gia. Kết quả đạt được là khoảng 50 hợp đồng đã được ký kết với giá trị hơn 100 triệu USD về nhập khẩu các thiết bị y tế, mỹ phẩm và thực phẩm, trang sức... của các doanh nghiệp Việt Nam.

- Cần xây dựng chiến lược nguồn hàng chủ lực đối với khu vực thị trường EAEU và có chính sách thu hút đầu tư để phát triển nguồn hàng một cách dài hạn và có chất lượng cao để xuất, nhập khẩu trong thời gian tới.

Địa chỉ đại sứ quán hai nước và các thông tin hữu ích

➤ Đại Sứ Quán Việt Nam tại Uzbekistan kiêm nhiệm Kyrgyzstan

Địa chỉ: Rashidov Str-100, Tashkent-700084, Uzbekistan

Điện thoại: +998-71-2356493/+998-71-2358098

Fax: +998-71-1206265

Email: dsqyntas@rol.uz; vnemb.uz@mofa.gov.vn

Giờ địa phương so với giờ Việt Nam: -2 giờ

➤ Đại sứ quán Kyrgyzstan tại Trung Quốc kiêm nhiệm Việt Nam

Địa chỉ: 9 Dong Liu Jie, San Li Tun, Beijing, 100600

ĐT: +86-10-65326182

Fax: +86-10-65326183

Email: kz@kazenbchina.org

Website: www.kyrgyzstanembassy.net

- Thông tin chi tiết về các thỏa thuận pháp lý và biểu thuế hải quan có thể được tìm thấy tại trang web của Ủy ban Kinh tế Á Âu (EAEU): <http://www.eurasiancommission.org/en/Pages/default.aspx>.
- Luật mua sắm công tại: <http://zakupki.gov.kg/popp/>.
- Cập nhật các nhà đầu tư tiềm năng và hồ sơ dự thầu bằng tiếng Nga, tiếng Kyrgyzstan và tiếng Anh, mặc dù tiếng Anh không được cập nhật thường xuyên như hai ngôn ngữ còn lại: <http://www.geology.kg/>.
- Vào trang web của hải quan để biết thêm chi tiết những thay đổi về quy định thương mại tại Kyrgyzstant: <http://www.customs.kg/>.